

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
POLITIKAS ZINĀTNES NODAĻA

**LATVIJAS AUGSTĀKĀS IZGLĪTĪBAS POLITIKAS
IZVĒRTĒJUMS**

BAKALAURA DARBS

Autors: **Annija Strēle**

Studenta apliecības Nr.: as11250

Darba vadītāja: asoc. profesore Dr.sc.pol. Iveta
Reinholde

RĪGA 2014

ANOTĀCIJA

Darba tēma ir „Latvijas augstākās izglītības politikas izvērtējums”.

Šī darba mērķis bija identificēt un analizēt katra ministra galvenos sadarbības principus ar partneriem augstākās izglītības nozarē, salīdzināt tos un noteikt, kuram teorētiskajam rīcībpolitikas tīkla modelim atbilst izvēlētais Latvijas augstākās izglītības nozares tīkls. Darbā izvirzītais izpētes jautājums ir – kāds teorētiski un praktiski ir izvēlēto Izglītības un zinātnes ministru rīcībpolitikas tīkls un sadarbības modelis ar partneriem augstākās izglītības nozarē?

Darba teorētiskajā daļā apskatīts dažādu autoru sniegtais rīcībpolitikas tīkla jēdziens un tīklu veidi. Darba empīriskajā daļā veikta preses relīžu un interviju analīze pēc izvēlētajiem kritērijiem, un secināts, ka Latvijas augstākās izglītības sektora tīkls atbilst racionālo aktieru tīklam un ka ministru veidotā sadarbība ar partneriem ir ļoti dažāda.

Atslēgas vārdi: augstākā izglītība, sadarbība, rīcībpolitikas tīkls, nozare, ministrs, partneri, informācija

ABSTRACT

The topic of the paper is „Evaluation of higher education policy in Latvia”.

The aim of the paper is to identify and to analyze the main principles of selected ministers in collaboration with partners in higher education, to compare these principles and to determine which theoretical model of policy networks corresponds to network of higher education in Latvia. Research question of the paper is – what kind of theoretical and practical policy network and model of collaboration corresponds to those chosen by each minister?

In the theoretical section of the paper there are concepts of policy network and types of networks. In the empirical section was performed an analysis of press releases and interviews from which the author concluded that the network of higher education sector in Latvia corresponds to rational actor policy network and also that collaboration of ministers with partners is very different.

Key words: higher education, collaboration, policy network, sector, minister, partners, information

SATURA RĀDĪTĀJS

Ievads	5
1. Teorētiskā daļa	8
2. Metodoloģijas apraksts	13
2. 1. No teorētiskās daļas izvirzītie kritēriji analīzei	13
2.2. Pētījuma gaitas apraksts	13
3. Empīriskā daļa	16
3.1. Preses relīžu analīze	16
3.1.1. Preses relīžu analīze Tatjanas Koķes ministrēšanas periodam.....	16
3.1.2. Preses relīžu analīze Rolanda Broka ministrēšanas periodam.....	23
3.1.3. Preses relīžu analīze Roberta Ķīļa ministrēšanas periodam	27
3.1.4. Preses relīžu analīze Vjačeslava Dombrovska ministrēšanas periodam	29
3.2. Interviju analīze	33
Secinājumi	48
Izmantotie informācijas avoti	50
Pielikumi	56
1. pielikums. Intervijas ar ministru sadarbības partneriem paraugs	57
2. pielikums. Intervijas ar Robertu Ķīli paraugs.....	58
3. pielikums. Intervijas ar AIP pārstāvi transkripts	59
4. pielikums. Intervijas ar LSA pārstāvi transkripts	63
5. pielikums. Intervijas ar LDDK pārstāvi transkripts	66
6. pielikums. Intervijas ar LIZDA pārstāvi transkripts.....	69
7. pielikums. Intervijas ar Robertu Ķīli transkripts	73

IEVADS

„Izglītība ir visspēcīgākais ierocis, kuru tu vari izmantot, lai mainītu pasauli.”

Nelsons Mandela

Izglītībai jāspēj nodrošināt gan sabiedrības, gan valsts intereses kopumā, tādēļ tā ir jāpilnveido, uzlabojot pašu izglītības sistēmu, sekojot līdzi jaunākajām prasībām un tendencēm, kādas tiek izvirzītas pasaulē, lai saistītu tās ar Latviju un padarītu to konkurētspējīgu arī starptautiskā līmenī. Kvalitatīvai un konkurētspējīgai augstākajai izglītībai ir jābūt jebkuras valsts prioritātei, jo tikai tādējādi var tikt nodrošināti zināšanu ekonomikai nepieciešamie cilvēkresursi, orientējoties uz intelektuālā potenciāla attīstību, kas savukārt ir priekšnoteikums valsts ekonomiskajai augšupejai un labklājības līmeņa pieaugumam.

Latvijas augstākās izglītības nozare un problēmas tajā pēdējos gados ir īpaši aktuāls temats visdažādākajās diskusijās, sākot no vecākiem, kuri uztraucas par savu bērnu turpmāko izglītību, beidzot ar deputātiem, kuri lemj par nozares reformu gaitu. Tas, ka izmaiņas augstākajā izglītībā ir nepieciešamas, ir skaidrs jebkuram no šo diskusiju dalībniekiem, tikai jau ilgstoši atbildīgās personas nevar vienoties par pieņemamāko un efektīvāko veidu, kā tās izstrādāt un ieviest, ko, protams, ietekmē arī brīžiem katastrofāli zemais finansējums augstākajai izglītībai. Darba autore ir pārliecināta, ka diskusijas notiktu raitāk un kvalitatīvāk, ja lēmumu pieņemšanā iesaistīto starpā būtu mazāk konfliktsituāciju, kādas ik pa brīdim novērojamas publiskajā telpā un kuras nereti izvērsas nopietnos konfliktos, kas izskan pa visu valsti.

Daudzviet jau uzskaitīti trūkumi Latvijas augstākajā izglītībā – akadēmiskā mācībspēka neatjaunošanās un zemā kvalitāte atsevišķās augstskolās, bieži vien tieši privātajās, veids, kādā pasniedzējiem tiek aprēķinātas algas, pamatā vadoties pēc tā, cik lekcijas pasniedzējs novadījis, nevis kādi, piemēram, ir viņa zinātniskie sasniegumi un kvalifikācija, kā arī, protams, liels studentu skaits nozarēs, kurās jauni speciālisti būtībā vairs nav nepieciešami.

Šobrīd aktuālajā Augstākās izglītības un zinātnes attīstības pasākumu plānā teikts: „Pastiprinoties pasaules mēroga konkurencei augstākajā izglītībā un zinātnē un vienlaicīgi samazinoties potenciālajam studējošo skaitam Latvijā, aktualizējas nepieciešamība izveidot elastīgu augstākās izglītības sistēmu, kas ir starptautiski atvērta, plaši pieejama, vienlaicīgi kvalitatīva.”¹

---

¹ Izglītības un zinātnes ministrija. (2013). *Augstākās izglītības un zinātnes attīstības pasākumu plāns laika posmam no 2013. gada 1. novembra līdz 2014. gada 31. decembrim*. Izgūts no http://izm.izm.gov.lv/upload_file/2013/IZMPlans_281013_AIZ_att3291.pdf

Viens no priekšnoteikumiem, lai nodrošinātu efektīvu izglītības sistēmu, ir uzlabot valsts vadošās pārvaldes iestādes izglītības nozarē – Izglītības un zinātnes ministrijas – un tās augstāko amatpersonu – Izglītības un zinātnes ministru – darbu. Efektīvs darbs var notikt ar nosacījumu, ka tiek veidota jēgpilna sadarbība starp ministrijas augstākajām amatpersonām un sadarbības partneriem, jo, lai cik banāli tas nešķistu, tieši sadarbība ir ceļš uz nozares attīstību. Nenoliedzami, ka katra ministra komunikācija ar sadarbības partneriem atšķiras gan viņa profesionālās, gan personiskās pieredzes dēļ un tas, kādu sadarbības modeli katrs ministrs īsteno un kā noris informācijas apmaiņa starp iesaistītajiem, ietekmē pieņemtos lēmumus, līdz ar to visu nozari kopumā. Šo iemeslu dēļ autore, konkretizējot tēmu, veic Latvijas Izglītības un zinātnes ministru veidotās sadarbības ar partneriem augstākās izglītības sektorā izvērtējumu, lai izdarītu secinājumus, kāds sadarbības veids ir vairāk efektīvs Latvijas augstākā izglītības tīklā.

Lai noteiktu to, kāds rīcībpolitikas tīkla modelis pastāv Latvijas augstākās izglītības sektorā un analizētu to, kā mainījusies sadarbība starp Izglītības un zinātnes ministru un ministrijas sadarbības partneriem pēdējo 5 gadu laikā, kā arī – kāds sadarbības modelis starp Latvijas augstākās izglītības nozarē iesaistītajiem var tikt uzskatīts par piemērotāko, bakalaura darba autore izvirza sekojošu **pētāmo problēmu** – Izglītības un zinātnes ministru teorētiskais un praktiskais rīcībpolitikas tīkla veids un sadarbības modelis ar augstākās izglītības nozares sadarbības partneriem.

Par bakalaura darba **mērķi** tiek noteikts identificēt un analizēt katra ministra galvenos sadarbības principus ar partneriem augstākās izglītības nozarē, salīdzināt tos un noteikt, kuram teorētiskajam rīcībpolitikas tīkla modelim atbilst izvēlētais Latvijas augstākās izglītības nozares tīkls. Papildus tam autore vēlas noteikt, kā dažādu ministru sadarbība atšķiras, saglabājoties vieniem un tiem pašiem partneriem un vai starp ministru sadarbības modeļiem ir veidojies pēctecības princips.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, darba ietvaros tiek izvirzīti sekojoši **uzdevumi**:

1. Iepazīties ar rīcībpolitikas tīklu (*policy network*) jēdzienu un pieejamo teoriju, kas ar to saistīta.
2. Identificēt nozīmīgākos Latvijas Izglītības un zinātnes ministru sadarbības partnerus augstākās izglītības nozarē, izveidot sadarbības modeļa shēmu.
3. Veikt Izglītības un zinātnes ministrijas preses relīžu analīzi, atlasot un analizējot informāciju par Izglītības un zinātnes ministru sadarbību ar ministrijas partneriem augstākās izglītības nozarē (tikšanās, to regularitāte, rezultāti).
4. Izstrādāt 2 strukturētās padziļinātās intervijas kā vienu no kvalitatīvo datu ieguves instrumentiem.

5. Veikt intervējamo identifikāciju starp sadarbības partneriem, elites intervijai atlasot respondentus, balstoties uz viņu pieredzi un kompetencēm.
6. Veikt intervēšanu 4 izvēlēto sadarbības partneru pārstāvju vidū.
7. Veikt intervēšanu ar vienu no sadarbības modeļa veidotājiem – bijušo Izglītības un zinātnes ministru Robertu Ķīli.
8. Analizēt interviju rezultātā iegūtos netiešos mērījumus (attieksmes, vērtējumus, viedokļus).
9. Salīdzināt preses relīžu analīzē un interviju analīzē iegūtos rezultātus.
10. Izdarīt secinājumus, iegūto informāciju apstrādāt un noformēt.

Lai analizētu pētāmo problēmu, bakalaura darbā tiek izvirzīts sekojošs **izpētes jautājums** – Kāds teorētiski un praktiski ir izvēlēto Izglītības un zinātnes ministru rīcībpolitikas tīkls un sadarbības modelis ar partneriem augstākās izglītības nozarē? Par **pētījuma objektu** tiek noteikts ministru veidotais sadarbības tīkla modelis ar partneriem augstākās izglītības nozarē.

Bakalaura darbs strukturēts divās savstarpēji saistītās daļās – teorētiskajā un empīriskajā daļā. **Teorētiskajā daļā** galvenokārt, balstoties uz autoru Veina Parsona (*Wayne Parsons*) un Roda Rouda (*Rod Rhodes*) nozīmīgo ieguldījumu darbos par rīcībpolitikas tīkliem, tiek apskatīts rīcībpolitikas tīkla jēdziens, sadarbības veidi tīklā un dažādu autoru rīcībpolitikas tīklu teorijas interpretācijas. **Empīriskajā daļā**, lai noteiktu efektīvāko sadarbības veidu Latvijas gadījumam un to, kuram no teorētiskajiem rīcībpolitikas tīkliem atbilst Latvijas augstākās izglītības tīkls, tiek identificēti Izglītības un zinātnes ministrijas sadarbības partneri augstākās izglītības nozarē, veikta Izglītības un zinātnes ministrijas preses relīžu analīze, lai noteiktu, ar kuriem sadarbības partneriem komunikācija ir bijusi regulārāka, cik atvērts sadarbībai ir bijis katrs konkrētais Izglītības un zinātnes ministrs pēdējo 3 valdību laikā, kā noris informācijas apmaiņa starp ministru un partneriem. Visbeidzot, lai validētu pašas autore izdarītos secinājumus preses relīžu analīzē, tiek veikta sadarbības partneru pārstāvju intervēšana ar padziļinātās strukturētās intervijas palīdzību, lai iegūtu pašu partneru viedokli par ministru sadarbības veidiem un to, cik veiksmīgi tie bijuši katra ministra darbības laikā, kā arī viena tiešā sadarbības veidotāja – bijušā Izglītības un zinātnes ministra Roberta Ķīļa – intervēšana.

1. TEORĒTISKĀ DAĻA

Rīcībpolitikas tīkli jau sen ir bijis viens no aktuālajiem studiju tematiem sociālajās zinātnēs. Tie sastāv no valdības un sabiedrības dalībniekiem, kuru mijiedarbība veido konkrētās rīcībpolitikas. Šie dalībnieki var būt saistīti gan neoficiāli, gan tieši pretēji, caur oficiālām institūcijām. Parasti tie darbojas neatkarīgi viens no otra, tomēr caur sadarbību ar citiem tīkla dalībniekiem, cenšas nostiprināt savus individuālos mērķus.

Rīcībpolitikas tīklu modeļi tika izstrādāti, lai skaidrotu atšķirības politikas veidošanā dažādās rīcībpolitikas jomās. Tiek skaidrots, ka neformālo grupu aktivitātes ir daudz svarīgākas par konstitucionālām vai institucionālām pieejām. Rīcībpolitikas kopienas (*policy communities*) ir tīkli ar salīdzinoši maz dalībniekiem, kuriem ir ciešas savstarpējās darba attiecības un kuri ir vienojušies par jomas mērķiem, procesiem tajā un jomas vispārējo virzību. Savukārt jautājumu tīkli (*issue network*) ir plašāki, un parasti nevienojas par rīcībpolitikas tīkla kopīgajiem mērķiem.²

Rīcībpolitikas kopienas un jautājumu tīkla jēdzienu savā darbā „Rīcībpolitikas tīklu analīze” (*Policy Network Analysis*) padziļināti apskatījis politikas zinātnes profesors Rods Rouds (*Rod Rhodes*). Viņš apgalvo, ka rīcībpolitikas tīkli var atšķirties atkarībā no tā, cik tuvas savstarpējās attiecības pastāv tīklā. Rīcībpolitikas kopienā pastāv tuvas savstarpējās attiecības, bet jautājumu tīkls pieļauj nenoteiktas attiecības starp tīkla dalībniekiem. Rīcībpolitikas kopienai raksturīgs ierobežots tīkla dalībnieku skaits, kur atsevišķas grupas tiek apzināti izslēgtas, bieža un kvalitatīva sadarbība starp visiem kopienas dalībniekiem, vērtību konsekvence, piederības sajūta kopienai, vienprātība lēmumu pieņemšanā un maiņas attiecības, kontrolējot resursus. Kopienās pastāv spēku līdzsvars, taču dalībnieku struktūra ir hierarhiska, tādējādi dalībnieki bieži vien piekāpjas līderiem.³

Taču jautājumu tīkls tiek definēts kā sakaru tīkls starp tiem, kas ieinteresēti konkrētā rīcībpolitikas jomā, ieskaitot pārvaldes iestādes, likumdevēju, uzņēmējus, lobistus, kā arī akademiķus un žurnālistus, kuri pastāvīgi kritizē rīcībpolitiku un rada jaunas iniciatīvas. Jautājumu tīklam raksturīgs liels skaits dalībnieku, nepastāvīga dalībnieku sadarbība, vienprātības trūkums, konfliktēšana, mijiedarbība pārsvarā caur konsultēšanos, nevis sarunām, nevienlīdzīgas varas attiecības, kur lielākajai daļai dalībnieku pieejams mazs resursu daudzums.⁴

---

² Bevir, M., Richards, D. (2009). *Decentring Policy Networks: A Theoretical Agenda*. UK: Blackwell Publishing. 3. – 4. lpp.

³ Rhodes, R.A.W. (2008). *Policy Network analysis*. Oxford: The Oxford Handbook of Public Policy. 2. – 3. lpp. Izgūts no <http://webcache.googleusercontent.com/search>

⁴ Turpat. 3. lpp.

Sociālajās zinātnēs termins „tīkls” tika ieviests 20. gadsimta 40. un 50. gados, lai analizētu un plānotu personu savstarpējās attiecības, saistības un atkarības. 70. gados šis termins kļuva saistošs politikas zinātniekiem, jo tas deva iespēju daudz reālistiskāk un raitāk analizēt to, kā cilvēki mijiedarbojas dažādos līmeņos. Politikas veidošanā rīcībpolitika attēlota kā produkts kompleksai savstarpējai iedarbībai starp dažādiem cilvēkiem un organizācijām, kas sniedz daudz neformālu priekšstatu par to, kā tiek veidota „īstā” politika. 70. gadu beigās tīklu terminu piemēroja, lai sniegtu atbildes uz daudziem empīriskiem novērojumiem saistībā ar kritiskajām izmaiņām tā brīža mūsdienu demokrātijas politiskajā pārvaldībā. Šāda rīcībpolitikas tīklu izpēte kļuva arvien nozīmīgāka līdz ar pieaugošo efektīvas pārvaldes un politikas veidošanas nepieciešamību, kā arī dažādības palielināšanos sabiedrībā un politikas procesos iesaistīto skaita palielināšanos. Rezultātā tika izveidotas dažādas tipoloģijas, kas definē jaunus attiecību modeļus mūsdienu sabiedrībā.⁵

Tīkla un kopienas termins fokusējas uz formālu un neformālu kontaktu un attiecību modeļiem, kas veido politisko dienaskārtību un lēmumu pieņemšanu. Tas ir īpaši nozīmīgs plurālistiskās sabiedrībās, kurās novērojama ietekmju daudzveidība uz rīcībpolitikas procesu. Tīkla analīze ir balstīta uz ideju, ka rīcībpolitika attīstās, pateicoties savstarpējām attiecībām un netiešām atkarībām vienam tīkla dalībniekam no otra.⁶ Kā savā darbā „Tīklu analīze: pamatjēdzieni” (*Network Analysis: Basic Concepts*) atzīmējuši autori Deivids Knoks (*David Knoke*) un Džeimss Kuklinskis (*James Kuklinski*), rīcībpolitikas tīkla analīze pieņem, ka dalībnieki līdzdarbojas sociālā sistēmā, kur ietekmējas viens no otra lēmumiem, un struktūru līmeņos koncentrējas uz pētniecību.⁷

Autors Manuels Kastels (*Manuel Castells*) ir iegājis teorētiku vēsturē ar savām neparastajām teorijām par tīkliem. Savā darbā „Pieaugošā tīkla sabiedrība” (*The Rise of the Network Society*) Kastels definē tīkla konceptu kā savstarpēji savienotus mezglus, kuri ir vietas, kuras līknes krusto cita citu. Lai labāk, tuvāk dzīvei atainotu raksturoto tīklu, Kastels min tīkla piemērus – Eiropas Komisijai politiskajā Eiropas Savienības tīklā, kaņepju lauki, slepenas laboratorijas un ielu bandas narkotiku tirdzniecības tīklā, televīzijas kanāli, producentu studijas, datorgrafikas speciālisti un ierīces, kas pārraida signālus globālo jauno mediju tīklā.⁸

Papildus jau minētajiem autoriem, jāmin Keneta Bensona (*Kenneth Benson*) rīcībpolitikas tīklu termina definīcija, kura ir viena no pirmajām – rīcībpolitikas tīkls ir

---

⁵ Parsons, W. (1995). *Public Policy. An Introduction to the Theory and Practice of Policy Analysis*. USA: Edward Elgar Publishing. 184. – 185. lpp.

⁶ Turpat. 185. lpp.

⁷ Knoke, D., Kuklinski, J.H. (1991). *Network Analysis: Basic Concepts*. No G. Thompson (Red.), *Markets, Hierarchies and Networks*. London: Sage. 173. lpp.

⁸ Castells, M. (1996). *The Rise of the Network Society*. USA: Blackwell Publishers. 470. lpp.

organizāciju kompleks, kurā dalībnieki viens ar otru ir saistīti caur resursu atkarību.⁹ Savu definīciju rīcībpolitikas tīklu terminam devis arī politikas zinātnes profesors Rouds (*Rhodes*), kurš apgalvo, ka rīcībpolitikas tīklu vieno no institucionālas un neformālas saites starp valdības un citiem dalībniekiem, kuriem ir vienota pārliecība un intereses publiskās politikas veidošanā un ieviešanā. Līdzīgi kā citi autori, arī Rouds uzsver, ka šie dalībnieki ir savstarpēji atkarīgi un rīcībpolitika rodas no šo dalībnieku mijiedarbības.¹⁰

Rouds savā darbā „Rīcībpolitikas tīklu analīze” (*Policy Network Analysis*) apskatījis 3 rīcībpolitikas tīklu termina lietojumus – tīkli kā interešu starpniecība (*interest intermediation*), starporganizāciju analīze (*interorganizational analysis*) un vadīšana (*governance*). Tīkli kā interešu starpniecība raksturoti ar to, ka pārvalde sastāv no daudzām grupām, no kurām visas cenšas ietekmēt kādu daļu no likumdošanas vai rīcībpolitikas ieviešanas. Ir grupas, kuru izturēšanās tiek uzskatīta par ekstrēmu un prasības pārāk nereālas, tāpēc tās tiek turētas „rokas stiepiena attālumā”. Taču citu grupu vēlnes pārvaldei ir pieņemamas, līdz ar to sadarbība tiek veidota ar šīm grupām, jo šo tīkla dalībnieku mērķi sakrīt. Tāpēc valdība rīko formālas un arī neformālas tikšanās ar šīm grupām, konsultējas ar tām pirms tiek pieņemti svarīgi lēmumi, kā rezultātā šāds standartizēts ikdienas rutīnas sadarbības modelis kļūst par valdības un tai lojālo grupu rīcībpolitikas tīklu.¹¹

Literatūra par tīkliem Eiropā vairāk fokusējas uz otro tīklu termina lietojumu – tīkls kā starporganizāciju analīze. Tā uztver tīklu nevis kā savstarpēju attiecību kopumu starp indivīdiem, bet kā strukturālas attiecības starp politiskajām institūcijām. Šajā gadījumā centrālā organizācija izvēlas un īsteno stratēģiju, un pārējās organizācijas tīklā darbojas līdzīgi šai izvēlētajai stratēģijai. Kā piemēru Rouds min autoru Deivida Knoka (*David Knoke*), Edvarda Laumana (*Edward Laumann*) un Franča Papī (*Franz Pappi*) izveidoto „organizatoriskās valsts” pieeju, kur modernajā sabiedrībā savstarpējās attiecības ir kļuvušas neskaidras, izplūdušas, savienojot starporganizāciju ietekmi un varas attiecības, kur par galvenajiem dalībniekiem kļūst oficiālas organizācijas, ne vairs indivīdi.¹²

Kā trešo rīcībpolitikas tīklu termina lietojumu Rouds min tīklu kā vadīšanu, kas balstās varas dalīšanā starp publiskā un privātā sektora dalībniekiem, visbiežāk starp uzņēmumiem, arodbiedrībām un valdību. Tomēr vadīšana ir plašāks jēdziens kā valdība ar pieejamiem publiskajiem resursiem, pakalpojumiem un privātais sektors. Profesors publiskajā administrācijā Džordžs Fredriksons (*George Frederickson*) ir raksturojis terminu „vadīšana”

---

⁹ Benson, J. K. (1982). *A framework for policy analysis*. Iowa: Iowa State University Press. 148. lpp.

¹⁰ Rhodes, R.A.W. (2008). *Policy Network analysis*. 1. lpp. Izgūts no <http://webcache.googleusercontent.com/search>

¹¹ Rhodes, R.A.W. (2008). *Policy Network analysis*. 2. lpp.

¹² Turpat. 3. – 4. lpp.

kā labāko un pieņemamāko, lai paskaidrotu sadarbības modeļus jeb tīklus. Viņš identificē 4 vadīšanas modeļus – tirdzniecības, līdzdarbības, elastīgais un bezierobežojumu modelis.¹³

Gan Eiropā, gan Amerikā ir izveidota plaša teorētiskā literatūra par rīcībpolitikas tīkliem. Pastāv divas plašas tīklus raksturojošas skolas – varas atkarības (*power-dependence*) un racionālo aktieru (*rational actor*).

Varas atkarības pieeja rīcībpolitikas tīklus sauc par resursu atkarīgu organizāciju savienību. To savstarpējās attiecības ir atkarīgas no varas – ikviena iesaistītā organizācija ir atkarīga no citu resursiem un, lai sasniegtu savas organizācijas uzstādītos mērķus, tām jāveic resursu maiņa. Līdz ar to organizācijas veido savas stratēģijas, vienlaicīgi regulējot resursu apmaiņas procesu pēc vienotiem noteikumiem. Šāda veida attiecības tiek sauktas par „spēli, kurā organizācijas manevrē, lai iegūtu priekšrocības”. Katra organizācija izmanto savus konstitucionālos, juridiskos, finansiālos, politiskos un informācijas resursus, lai palielinātu ietekmi uz iznākumu, vienlaicīgi izvairoties palikt atkarīgi no citu organizāciju resursiem. Līdz ar to dalībnieku rīcība tīklos ir līdzīga spēlei, kurā galvenie principi ir savstarpēja uzticība un vadīšanās pēc noteikumiem, par kuriem vienojušies visi tīkla dalībnieki. Šāda veida tīkli parasti saglabā autonomiju no valdības.¹⁴

Racionālo aktieru jeb racionālās izvēles pieeja to, kā darbojas rīcībpolitikas tīkli, raksturo, kombinējot racionālo izvēli un jauno institucionālismu, tādējādi radot uz aktieriem/dalībniekiem vērstu institucionālismu. Šīs teorijas virzītājs ir Fricis Šārps (*Fritz Scharpf*), kurš savos darbos balstās šajā racionālās izvēles rīcībpolitikas tīklā, argumentējot, ka institucionālās normas strukturē dalībnieku iespējas izmantot savas priekšrocības. Līdz ar to Šārps rīcībpolitiku raksturo kā „rezultātu sadarbībai starp racionāliem aktieriem, kuru iespējas un izvēles ir lielā mērā saistītas ar institucionalizētām normām, kuru ietvaros tās mijiedarbojas”.¹⁵ Šāda veida rīcībpolitikas tīkli attēlo darbību un nozīmīgas pārmaiņas valdības struktūrā. Saites starp iesaistītajiem tīkla dalībniekiem ir nozīmīgi informācijas, kompetenču un citu rīcībpolitikas resursu apmaiņas kanāli.¹⁶

Kā būtisku pie rīcībpolitikas tīklu teorijas autors Veins Pārsons min teoriju par rīcībpolitikas stiliem (*policy style*), kur uzsver, ka tīklu veidošanā un uzturēšanā katra organizācija vai valsts izmanto atšķirīgu lēmumu pieņemšanas stilu. Tiek minēti divi galvenie nošķīrumi starp rīcībpolitikas stila modeļiem. Viens no tiem ir savlaicīgais (*anticipatory*) stils, kurā raksturīga tendence jau priekšlaicīgi paredzēt problēmas un reakcionārais (*reactionary*)

¹³ Frederickson, H. G. (1997). *The Spirit of Public Administration*. San Francisco: Jossey-Bass. 84. lpp.

¹⁴ Rhodes, R.A.W. (2008). *Policy Network analysis*. 5. lpp. Izgūts no <http://webcache.googleusercontent.com/search>

¹⁵ Scharpf, F. (1997). *Games Real Actors Play*. USA: Westview Press. 195. lpp.

¹⁶ Rhodes, R.A.W. (2008). *Policy Network Analysis*. 6. lpp. Izgūts no <http://webcache.googleusercontent.com/search>

stils, kurā raksturīga tendence uzreiz reaģēt uz notikumiem un apstākļiem kolīdz tie rodas, pieņemot lēmumu. Otrs nošķīrums ir uz vienprātību vērstais (*consensus-seeking*), kur dalībnieks pirms lēmuma pieņemšanas vienojas ar visiem pārējiem ieinteresētajiem šajā tīklā.¹⁷

Tā kā darba empīriskajā daļā autore analizē ne tikai to, kādam rīcībpolitikas tīklam atbilst Latvijas augstākās izglītības sektora gadījums, bet arī katra konkrētā ministra veidoto tīkla modeli, līdz ar to sadarbību ar sektora partneriem, autore uzskata par nepieciešamu definēt jēdzienu „sadarbība”. Tā ir vairāku personu vai organizāciju kopīga darbība, lai tiktu sasniegti savstarpēji saistīti mērķi. Šī darbība balstās uz informācijas apmaiņu, kopējiem līgumiem un partnerību.¹⁸

---

¹⁷ Parsons, W. (1995). *Public Policy. An Introduction to the Theory and Practice of Policy Analysis*. 186. – 187. lpp.

¹⁸ Akadēmiskā terminu datubāze. Šķīrkļis „sadarbība”. Izgūts no <http://termini.lza.lv/term.php>

2. METODOLOĢIJAS APRAKSTS

2.1. No teorētiskās daļas izvīzītie kritēriji analīzei

No apskatītās autore Rouda teorijas par rīcībpolitikas analīzes tīkliem darba autore kā vienus no kritērijiem empīriskajai daļai izveidoja apskatīto varas atkarības (*power-dependence*) tīkla un racionālo aktieru (*rational actor*) tīkla pazīmes (sk. 2.1. att.).

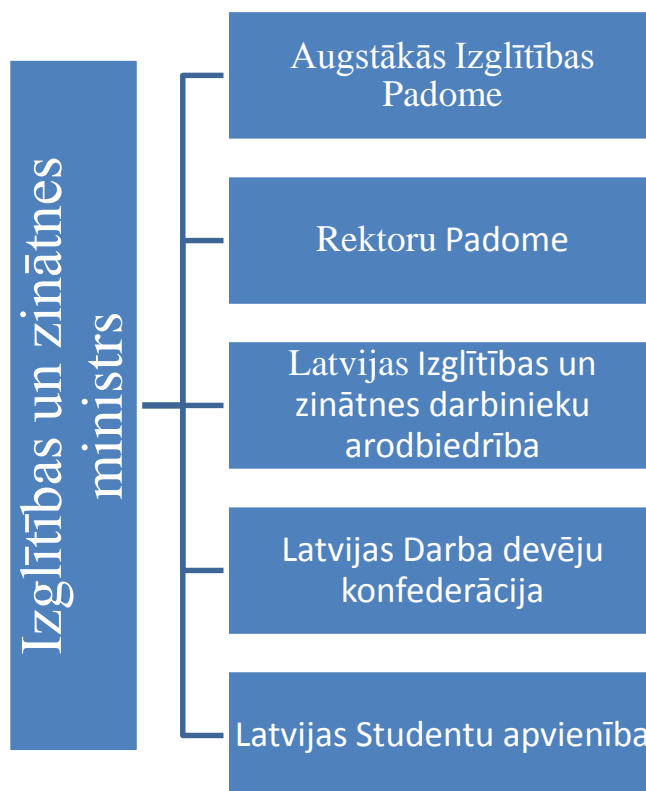
2.1. tabula

Apskatīto teorētisko rīcībpolitikas tīklu pazīmes

Varas atkarības tīkla pazīmes	Racionālo aktieru tīkla pazīmes
Dalībnieki ir atkarīgi viens no otra resursiem	Starp dalībniekiem pastāv resursu apmaiņas kanāli
Tīkls saglabā autonomiju no valdības	Tīkls attēlo darbības valdības struktūrā
Dalībnieku iespējas ierobežo normas, par kurām vienojušies paši dalībnieki	Dalībnieku iespējas ierobežo institucionālas normas

2.2. Pētījuma gaitas apraksts

Lai varētu analizēt Izglītības un zinātnes ministru un sadarbības partneru augstākās izglītības nozarē rīcībpolitikas tīkla modeli un sadarbību, autore sākotnēji izveidoja shēmu, nosaucot nozīmīgākos ministra un ministrijas partnerus augstākās izglītības jautājumos (sk. 2.2. att.).

2.2.att. Nozīmīgākie Izglītības un zinātnes ministru sadarbības partneri augstākās izglītības jautājumos

Empīrisko pētījumu autore veica 2 posmos. Pirmajā posmā pēc konsultācijas ar Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas un dokumentu pārvaldības nodaļas vadītāju Kristīni Zeltiņu par to, kur meklēt visaptverošāko un konkrētāko informāciju par ministru sadarbību ar partneriem augstākajā izglītībā, autore izvēlējās izmantot Izglītības un zinātnes ministrijas mājaslapā pieejamo informāciju medijiem – hronoloģiski sakārtotu ministru tikšanās atspoguļojumu, atlasot to informāciju, kas saistīta ar augstākās izglītības nozari un nozares partneriem. Atlasīto preses relīžu analīze tika veikta autorei noteiktajam laika periodam no 2009. gada 12. marta līdz 2014. gada 22. janvārim – periodam, kad strādāja 3 Valda Dombrovska vadītās valdības un Izglītības un zinātnes ministri bija Tatjana Koķe, Rolands Broks, Roberts Ķīlis un Vjačeslavs Dombrovskis. Par analīzes galveno kritēriju tika izvēlēta tikšanās regularitāte ar katru no sadarbības partneriem, taču analīzē izmantoti arī pēc teorijas izveidotie kritēriji diviem rīcībpolitikas tīkla veidiem, lai noteiktu, kurš no tiem atbilst ministru veidotajam tīklam augstākās izglītības sektorā.

Otra empīriskā pētījuma daļa tika veikta, gan, lai validētu pašas autorei iegūto informāciju, gan iegūtu papildus kvalitatīvos datus. Bakalaura darba autore empīriskās daļas ietvaros veica intervēšanu izveidotā Izglītības un zinātnes ministra sadarbības partneru tīkla pārstāvju vidū. Veicot respondentu identificēšanu, elites intervijai izvēlēti 4 eksperti augstākās izglītības jomā ar pieredzi sadarbības veidošanā ar Latvijas Izglītības un zinātnes ministriem: Augstākās Izglītības Padomes priekšsēdētājs Jānis Vētra, kurš bijis arī Rektoru Padomes loceklis, Latvijas Darba devēju konfederācijas Izglītības un nodarbinātības eksperte Anita Līce, Latvijas Studentu apvienības bijusī viceprezidente un prezidente Anna Cīrule, kā arī Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku asociācijas eksperte augstākās izglītības un zinātnes jautājumos Ilze Trapenciēre. Uz interviju vairākkārtēji tika aicināts arī Rektoru Padomes priekšsēdētājs Arvīds Barševskis, lai izteiktu viedokli par Rektoru Padomes sadarbību ar katru no ministriem, tādējādi būtu aptverti visu sadarbības partneru viedokļi, taču Barševksa kungs diemžēl uz aicinājumiem neatsaucās.

Lai validētu iegūtos secinājumus no iepriekšminētajām intervijām un detalizētāk izpētītu 1 ministra sadarbības modeli, autore veica arī bijušā Izglītības un zinātnes ministra, Stratēģiskās analīzes komisijas priekšsēdētāja Roberta Ķīļa intervēšanu. Tieši šāda izvēle tika izdarīta, balstoties uz to, ka plašsaziņas līdzekļos gan no augstākās izglītības sektorā iesaistīto, gan sabiedrības puses viņš ir viens no vispretrunīgāk vērtētajiem ministriem tieši sadarbības ar tīkla dalībniekiem dēļ, līdz ar to autore gan caur intervijām ar partneriem, kas sadarbojušies ar Ķīli, gan no intervijas ar pašu ministru vēlas izprast, kas varētu būt iemesli šim pretrunīgajam vērtējumam.

Kā kvalitatīvu datu ieguves instrumentu autore izveidoja 2 strukturētās padziļinātās intervijas, no kurām viena sastāv no 11 atvērtajiem jautājumiem, kurus autore rūpīgi izvēlējusies, lai uzzinātu pēc iespējas plašāku un no dažādiem aspektiem skatītu partneru pārstāvju viedokli par sadarbību ar Izglītības un zinātnes ministriem (sk. 1. pielikumu), savukārt otra strukturētā intervija izveidota, lai intervētu respondentu no otras sadarbības tīkla puses – bijušo Izglītības un zinātnes ministru Robertu Ķīli, tādējādi iegūstot priekšstatu par to, kā sadarbība notiek no tīkla veidotāja – Izglītības un zinātnes ministra – skatupunkta.

3. EMPĪRISKĀ DAĻA

3.1. Preses reližu analīze

Kā autore jau norādījusi metodoloģijas aprakstā, pēc konsultācijas ar Izglītības un zinātnes ministrijas speciālistu par galveno informācijas avotu preses reližu analīzei tika izmantota Izglītības un zinātnes ministrijas mājaslapa, konkrētāk sadaļa ar informāciju medijiem, kurā hronoloģiski ievietotas visas ministrijas preses relīzes, kurās atspoguļotas arī ministru tikšanās un citi tobrīd aktuālākie jautājumi. Analīzei autore atlasīja tās preses relīzes, kurās atspoguļotas ministru tikšanās ar sadarbības partneriem augstākās izglītības nozarē, kā arī citi fakti, kas palīdz raksturot Latvijas augstākās izglītības tīkla sadarbību. Analīze veikta darba autores jau sākotnēji izvēlētajam laika periodam no 2009. gada 12. marta līdz 2014. gada 22. janvārim, kad Izglītības un zinātnes ministri attiecīgi bija Tatjana Koķe (1. Valda Dombrovska valdība, 2009. gada 12. marts – 2010. gada 3. novembris), Rolands Broks (2. Valda Dombrovska valdība, 2010. gada 3. novembris – 2011. gada 24. oktobris), Roberts Ķīlis (3. Valda Dombrovska valdība, 2011. gada 24. oktobris – 2013. gada 2. maijs) un Vjačeslavs Dombrovskis (2013. gada 2. maijs – 2014. gada 22. janvāris).

Par analīzes galveno kritēriju tika izvēlēts rīkoto un apmeklēto tikšanos daudzums, kurš tika noteikts katram ministram ar katru no sadarbības partneriem attiecīgajā ministrēšanas periodā. Tāpat autore analīzē izmanto pēc teorijas izveidotos kritērijus, lai noteiktu, kuram rīcībpolitikas tīkla modelim atbilst ministra veidotais sadarbības tīkls. Papildus tam autore vērtēja arī to, vai paši sadarbības partneri ir vērsti uz sadarbību un aktīvi uz tikšanos, priekšlikumu sniegšanu un informācijas apmaiņas nodrošināšanu.

3.1.1. Preses reližu analīze Tatjanas Koķes ministrēšanas periodam

2009. gada 12. martā, atkārtoti uzņemoties Izglītības un zinātnes ministres (turpmāk tekstā – ministres) amatu un nosaucot savas darba prioritātes, Tatjana Koķe augstākās izglītības nozari nemaz nav pieminējusi.¹⁹

21. martā Tatjana Koķe piedalījās Latvijas Studentu apvienības 14. kongresā, pasakoties apvienībai par ciešas un aktīvas sadarbības veicināšanu ar Izglītības un zinātnes ministriju, risinot augstākās izglītības nozarē aktuālus jautājumus.²⁰

4. aprīlī ministre ar runu uzstājās Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības konferencē „Kvalitatīvas izglītības un zinātnes nozīme ekonomiskās krīzes

---

¹⁹ Korbe, A. (2009). *Koķe: turpināšu uzsāktos darbus IZM pārziņā esošajās jomās.*

<http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/3445.html>

²⁰ Korbe, A. (2009). *Koķe rosina noteikt saistības un atbildību pret valsti studentiem, kuri studē par valsts budžeta līdzekļiem.* Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/3474.html>

apstākļos”, kur uzsvēra, ka „izglītība ir vērtība, un tas ir stabils pamats katra cilvēka dzīvei. Diemžēl izglītība ir arī populismam un spekulācijām pateicīga nozare. Tāpēc profesionāļu un sociālo partneru uzdevums ir spriest kompetenti, objektīvi un konstruktīvi nozares interesēs”.²¹

23. aprīlī ministre bija aicinājusi Latvijas Studentu Apvienības valdes pārstāvjus uz tikšanos, lai klātienē atbildētu uz studentus interesējošiem jautājumiem, lai nepastarpināti pārrunātu situāciju augstākajā izglītībā, taču saņemts atteikums un tā vietā studenti rīkojuši protesta akciju.²²

28. aprīlī norisinājusies ministres un Latvija Studentu Apvienības valdes pārstāvju tikšanās, kurā apspriestas paredzētās strukturālās reformas augstākajā izglītībā, par kurām ministre izteikusies, ka „strukturālās reformas augstākajā izglītībā orientētas uz studiju kvalitātes uzlabošanu un līdzekļu efektīvizēšanu, un tās tiek veiktas studentu interesēs”.²³

5. maijā ministre tikusies ar studentu gājiena dalībniekiem (arī Latvijas Studentu Apvienības pārstāvjiem) un savā uzrunā uzsvērusi, ka „finansējuma samazinājuma apstākļos valstī kopumā, augstākajā izglītībā viss tiek vērsts uz to, lai studenti ciestu vismazāk”. Koķe aicinājusi studentus uz sarunām ar ministri un Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvjiem klātienē un rosinājusi atteikties no jautājumu risināšanas akcijās uz ielām, „jo tiešs, nepastarpināts un konstruktīvs dialogs ir atbilstošākais veids ikviena mērķa sasniegšanai”.²⁴

17. jūnijā ministre piedalījies Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības padomes sēdē, kur informējusi arodbiedrību par situāciju Latvijas izglītībā laikā, kad valsts budžetā tiek samazināti līdzekļi izglītībai, līdz ar to ir jāpieņem nepopulāri lēmumi.²⁵

12. oktobrī ministre Izglītības un zinātnes ministrijas vārdā nosūtījusi atbildes vēstuli Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības iesniegtajām prasībām 2010. gada valsts budžeta sakarā. Konkrēti augstākās izglītības jomā arodbiedrība pieprasījusi nepieļaut turpmāku finansējuma samazinājumu augstākajai izglītībai, uz ko ministre sniegusi atbildi, ka „Ekonomikas ministra vadībā strādā darba grupa, kas līdz 1.novembrim valdībā iesniegs priekšlikumus reformām augstākajā izglītībā un zinātnē. Savukārt ministrija kopā ar partneriem un iesaistītajām mērķauditorijām, ņemot vērā ekonomikas ministra darba grupas iesniegtos priekšlikumus, izstrādās augstākās izglītības darbības optimizācijas programmu, kuru paredzēs

---

²¹ Korbe, A. (2009). *Koķe: izglītības nauda efektīvi jāizmanto izglītības mērķiem*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/3511.html>

²² Korbe, A. (2009). *Koķe aicina studentus uz tiešu dialogu un neatbalsta protesta akcijas*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/3544.html>

²³ Korbe, A. (2009). *Koķe: strukturālās reformas augstākajā izglītībā orientētas uz studiju kvalitātes pilnveidi un studentu interesēm*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/3555.html>

²⁴ Korbe, A. (2009). *Koķe: finansējuma samazinājuma apstākļos augstākajā izglītībā viss tiek vērsts uz to, lai studenti ciestu vismazāk*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/3573.html>

²⁵ Korbe, A. (2009). *Koķe informē arodbiedrību par situāciju izglītībā*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/3698.html>

iesniegt valdībā līdz 2010.gada 1.februārim”. Tāpat ministre min, ka daļu no 2010. gada finansējuma valsts galvojumam atmaksai plānots novirzīt augstākajai izglītībai.²⁶

21. oktobrī Tatjana Kože rīkojusi publisko diskusiju par informatīvā ziņojuma „Par nepieciešamajām strukturālajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē” projektu, uz kuru aicināti arī ministrijas sadarbības partneri, lai apspriestu nepieciešamās izmaiņas augstākās izglītības un zinātnes jomā Latvijā. Ministre uzsvēra, ka, „strādājot pie augstākās izglītības un zinātnes attīstības, būtiski turpināt stiprināt idejisko vienotību un formulēt mērķus.”²⁷

23. novembrī, atbalstot ministres priekšlikumu, valdība pieņēmusi lēmumu par papildu līdzekļu piešķiršanu augstākajai izglītībai un zinātnēi 2010. gadā. Ministre norādījusi, ka tas nebūtu noticis bez ministrijas un Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības sarunās panāktā.²⁸

24. novembrī ministre aicinājusi uz tikšanos Izglītības un zinātnes ministrijas augstākās izglītības jomu partnerus, lai iepazīstinātu ar aktualitātēm un paveikto augstākajā izglītībā. Tādu partneru kā Latvijas Darba devēju konfederācijas un Latvijas Rektoru Padomes pārstāvji atzinīgi novērtēja ministres un visas ministrijas darbu, atzīmējot, ka „šajā krīzes situācijā ministrija ir veiksmīgi reaģējusi”, kā arī „pozitīvi, ka izdevies nodrošināt papildu finansējumu”.²⁹

21. decembrī ministre nosūtījusi vēstuli Latvijas Studentu Apvienībai par nākotnes redzējumu augstākās izglītības attīstībā. Kože norādījusi, ka, neskatoties uz valsts finansējuma samazinājumu augstākajai izglītībai, ministrija paveikusi visu, lai studenti no pārmaiņām tiktu pasargāti. Papildus tam ministre uzsvērusi, ka divu gadu laikā kopš Kože ir ministres amatā, viņa pielikusi būtiskas pūles, lai pilnveidotu praksi attiecībā uz sadarbības partneru iesaisti priekšlikumu izstrādāšanā un lēmumu pieņemšanā. Ņemot vērā ministres nostāju, Studentu Apvienība tika iekļauta arī izveidotajā darba grupā, kas 17. decembrī noslēdza darbu pie priekšlikumu izstrādes strukturālo reformu veikšanai augstākajā izglītībā un zinātnē. Vēstulē ministre nosaukusi un raksturojusi arī būtiskākos augstākās izglītības attīstības pamatelementus.³⁰

---

²⁶ Korbe, A. (2009). *Izglītības un zinātnes ministrijas atbilde LIZDA prasībām*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4159.html>

²⁷ Korbe, A. (2009). *Izglītības ministre diskusijā par augstāko izglītību un zinātni uzsver vienotības stiprināšanu un aicina veidot augstākās izglītības iestāžu tipoloģiju*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4195.html>

²⁸ Korbe, A. (2009). *Kože: piešķirts papildu finansējums augstākajai izglītībai un zinātnēi 2010.gadā*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4466.html>

²⁹ Korbe, A. (2009). *Partneri atzinīgi novērtē IZM paveikto izstrādājot 2010.gada budžeta projektu. Ministre apliecina gatavību un aicina turpināt konstruktīvu sadarbību*. <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4484.html>

³⁰ Korbe, A. (2009). *Izglītības ministre Latvijas augstāko izglītību nākotnē saskata kā starptautiski konkurētspējīgu un uz rezultātiem orientētu*. <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4596.html>

22. decembrī ministre saņēmusi Latvijas Rektoru Padomes vēstuli, kurā pausts atbalsts līdzšinējai sadarbībai ar ministri, kā arī sniegti priekšlikumi līdzšinējās sadarbības turpināšanai. Preses relīzē minēts, ka „Kože vienmēr bijusi atvērta lietišķam un nepastarpinātam dialogam ar sadarbības partneriem – ar Rektoru Padomi, Augstākās izglītības padomi, Latvijas Zinātnes padomi, LSA u.c. – lai kopīgi risinātu konkrētus uzdevumus un sasniegtu valsts attīstībai nozīmīgus mērķus, tostarp – augstākajā izglītībā”.³¹

2010. gada 4. janvārī ministres parakstītais rīkojums Nr. 4 „Par studiju vietu skaitu augstskolās 2010. gadā” noteica, ka 2010. gadā no valsts budžeta līdzekļiem apmaksāto studiju vietu skaits Latvijas augstskolās tika nodrošināts teju 2009. gada līmenī un bija tikai par 3% mazāks nekā 2009. gadā, tajā skaitā ministrijas padotībā esošajās augstskolās par 2,7% mazāks nekā 2009. gadā. Ministre uzsvērusi, ka šāds budžeta vietu skaits saglabā izglītības pieejamību līdzšinējā līmenī. Ministre parakstītajā rīkojumā akcentējusi, ka gan iepriekšējā Eiropas Savienības struktūrfondu plānošanas periodā veiktas vērā ņemamas investīcijas augstākajā izglītībā, uzlabojot infrastruktūru un studiju programmas, turklāt ES struktūrfondu līdzekļi gan studentu stipendijām, gan infrastruktūras uzlabošanai vēl nozīmīgākā apjomā tiek nodrošināti 2007. – 2013. gada periodā.³²

12. janvārī Ministru kabinets apstiprināja informatīvā ziņojuma „Par nepieciešamajām strukturālajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē Latvijas starptautiskās konkurētspējas paaugstināšanai” projektu, kura izstrādē piedalījās arī augstākās izglītības un zinātnes jomas pārstāvji (ministrijas partneri – pārstāvji no Rektoru Padomes, Latvijas Studentu Apvienības, Latvijas Darba devēju konfederācijas) un kura darba grupas vadītāja bija Izglītības un zinātnes ministre Tatjana Kože.³³

29. janvārī Eiropas Savienības mājā norisinājās ministres Kožes ierosinātā diskusija par augstākās izglītības jautājumiem. Tajā piedalījās Latvijas Studentu Apvienības pārstāvji, Rektoru Padomes priekšsēdētājs Arvīds Barševskis, Augstākās Izglītības Padomes priekšsēdētājs profesors Jānis Vētra un citi. Diskusijā pārstāvēto studentu organizāciju pārstāvji norādīja uz līdzdalības trūkumu lēmumu pieņemšanā, savukārt šī diskusija tika nosaukta par labas politikas paraugu, jo veicina sociālo partneru iesaisti politikas veidošanā, dodot iespēju ieinteresētajām pusēm paust viedokļus un būt sadzirdētiem.³⁴

---

³¹ Korbe, A. (2009). *Izglītības ministre saņēmusi atbalsta vēstules un ir pārliecināta par Latvijas augstākās izglītības attīstību*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4597.html>

³² Korbe, A. (2010). *2010. gadā budžeta vietu skaits augstskolās nodrošināts gandrīz 100% apjomā no pagājušā gada līmeņa*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4625.html>

³³ Korbe, A., Sabajevs, S. (2010). *Vienojas par Latvijas starptautiskās konkurētspējas veicināšanu un par nepieciešamajām izmaiņām augstākajā izglītībā un zinātnē*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4678.html>

³⁴ Korbe, A., Bušmanis, I. (2010). *Diskusijā uzsver studentu un jauno zinātnieku lomu, lemjot par augstākās izglītības jautājumiem*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4730.html>

6. martā ministre ar runu piedalījās Latvijas Studentu Apvienības 15. kongresā, kur uzsvēra, ka daudzās Eiropas valstīs studentiem nav tādu priekšrocību savu interešu pārstāvniecībā, kādas ir Latvijā – līdztiesīgas pilnvaras Augstākās Izglītības Padomē, Augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas centra valdē, Studiju programmu akreditācijas komisijā. Ministre piebilda, ka tuvākajā laika periodā ir daudz kopīgi darāmā, pirmkārt, strādājot pie pārmaiņu plāna augstākajā izglītībā un ka Studentu apvienība bija pirmā organizācija, ar kuru šī plāna projekts tika apspriests un kā rezultātā tapuši pirmie priekšlikumi.³⁵

10. martā notika ministres un jaunievēlētā Latvijas Studentu apvienības prezidenta Edgara Bērziņa pirmā tikšanās. Tikšanās laikā tika pārrunāti būtiskākie turpmākās sadarbības jautājumi, kā arī ministre apliecināja savu ieinteresētību sadarbības turpināšanai un aicināja LSA turpināt aktīvu darbību un iesaisti augstākās izglītības procesu uzlabošanā.³⁶

11. un 12. martā ministre Tatjana Koķe un Latvijas Studentu Apvienības starptautiskā virziena vadītāja un bijusī prezidente Anna Cīrule piedalījās starptautiskā ministru konferencē, kas tika veltīta Eiropas vienotās augstākās izglītības telpas jeb Boloņas procesa deklarācijas parakstīšanas desmitgadei, lai iepazīstinātu ar Latvijas sasniegto Boloņas procesa principu ieviešanā augstākajā izglītībā un lai diskutētu par Eiropas augstākās izglītības aktualitātēm.³⁷

15. aprīlī Valsts sekretāru sanāksmē tika izsludināts ministrijas sadarbībā ar Augstākās Izglītības Padomi, Rektoru Padomi, Latvijas Studentu Apvienību, Latvijas Darba devēju konfederāciju un citiem sadarbības partneriem izstrādātais un ministres parakstītais „Pasākumu plāns nepieciešamajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē 2010. – 2012. gadam”. Pasākumu plāns kā īstermiņa politikas plānošanas dokuments tika uzskatīts par sākuma posmu ceļā uz ilgtermiņa strukturālajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē. Pasākumu plāna uzdevums bija noteikt pasākumus, kuru īstenošana radīs atbilstošus apstākļus valdības apstiprinātajā informatīvajā ziņojumā „Par nepieciešamajām strukturālajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē Latvijas starptautiskās konkurētspējas paaugstināšanai” ieskicēto reformu veiksmīgai norisei.³⁸

5. maijā ministre ar runu piedalījās Latvijas Studentu apvienības rīkotajā diskusijā „Pasaules Bankas ierosinājumi – risinājums vai augstākās izglītības krahs Latvijā?”. Runā

---

³⁵ Korbe, A. (2010). *Koķe akcentē Latvijas studentu iespējas, salīdzinot ar citām Eiropas valstīm un aicina tās atbildīgi izmantot*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4914.html>

³⁶ Korbe, A. (2010). *Izglītības un zinātnes ministre tikās ar jaunievēlēto Latvijas Studentu apvienības prezidentu*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4942.html>

³⁷ Korbe, A. (2010). *Izglītības un zinātnes ministre: Boloņas process ir nozīmīgs ieguvums augstākajai izglītībai*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4936.html>

³⁸ IZM Komunikācijas nodaļa. (2010). *Sagatavots pasākuma plāna projekts nepieciešamajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē 2010.-2012.gadam*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/5036.html>

ministre pateicās partneriem par līdzšinējo sadarbību un aicināja arī turpmāk apvienību un ar augstāko izglītību saistīto sabiedrību turpināt sniegt argumentus, lai nepieļautu turpmāku finansējuma samazinājumu. Runājot par augstākās izglītības lomu, Koķe minēja, ka būtisks ir nepārtraukts dialogs un visu iesaistīto informēšana, lai rastu argumentus un nodrošinātu atbilstošu izpratni par augstākās izglītības nozīmi un līdz ar to – finansējuma nozīmību.³⁹

22. maijā ministre uzrunāja Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības 5. kongresa dalībniekus, aicinot uz sadarbību, kurai raksturīga nevis prasīšana, bet došana otram un stabils dialogs. Ministre uzsvēra, ka kopīgs darbs nepieciešams pie augstākās izglītības finansēšanas modeļa izstrādes, „jo principi, kas bija labi deviņdesmitajos gados un vēl divtūkstošo gadu sākumā, tagad vairs nav atbilstoši”.⁴⁰

2. jūlijā ministre tikās ar Latvijas Studentu Apvienības valdes pārstāvjiem. Tikšanās laikā abas puses pauda vienotu skatījumu par vairākiem būtiskiem jautājumiem augstākajā izglītībā, kā arī par turpmāko sadarbību to risināšanā. Ministre rosināja Studentu apvienībai arī turpmāk būt aktīvai un vienojās par kopīgu sadarbību, lai veicinātu studentu iesaisti budžeta veidošanas procesā ne tikai, kā līdz šim, sadarbojoties ar ministriju, bet arī valsts līmenī. Tāpat tikšanās laikā tika pausts kopīgs skatījums uz dokumenta projekta „Pasākumu plāns nepieciešamajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē 2010. – 2012. gadam” nozīmi turpmākajā augstākās izglītības un zinātnes attīstībā, ko tuvākajā laikā plānots skatīt valdībā. Ministre atkārtoti uzsvēra, ka Studentu Apvienība bija pirmie partneri, ar kuriem plāna projekts tika apspriests un studenti apliecināja savu ieinteresētību plāna ātrākā apstiprināšanā.⁴¹

7. jūlijā ministre nosūtīja vēstuli premjeram Valdim Dombrovskim, aicinot 2011. gada valsts budžeta projekta veidošanā un Reformu vadības grupā iesaistīt Latvijas Studentu Apvienības pārstāvi, uzsverot, ka augstākās izglītības plānošana bez studentu tiešas iesaistes nav pieļaujama, ja ir uzstādījums ievērot Latvijas virzību uz zināšanu sabiedrību. 26. jūlijā Ministru prezidenta biroja vadītāja paziņojusi par atteikumu, kuru ministre uzskatīja par nepamatotu, turpinot aizstāvēt nepieciešamību iekļaut studentus augstākās izglītības politikas veidošanā un uzsverot, ka šāds lēmums neveicina studentu uzticību valstij.⁴²

8. septembrī ministre Koķe tikās ar Latvijas Studentu Apvienības prezidentu Edgaru Bērziņu, nonākot pie secinājuma, ka turpmāks līdzekļu samazinājums augstākajā izglītībā nav

---

³⁹ Korbe, A. (2010). *Izglītības ministre: svarīgi rast argumentus un nepieļaut līdzekļu samazinājumu augstākajai izglītībai*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/5089.html>

⁴⁰ Korbe, A. (2010). *Koķe aicina arodbiedrību uz sadarbību, kurā abas puses ir ieguvējas*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/5147.html>

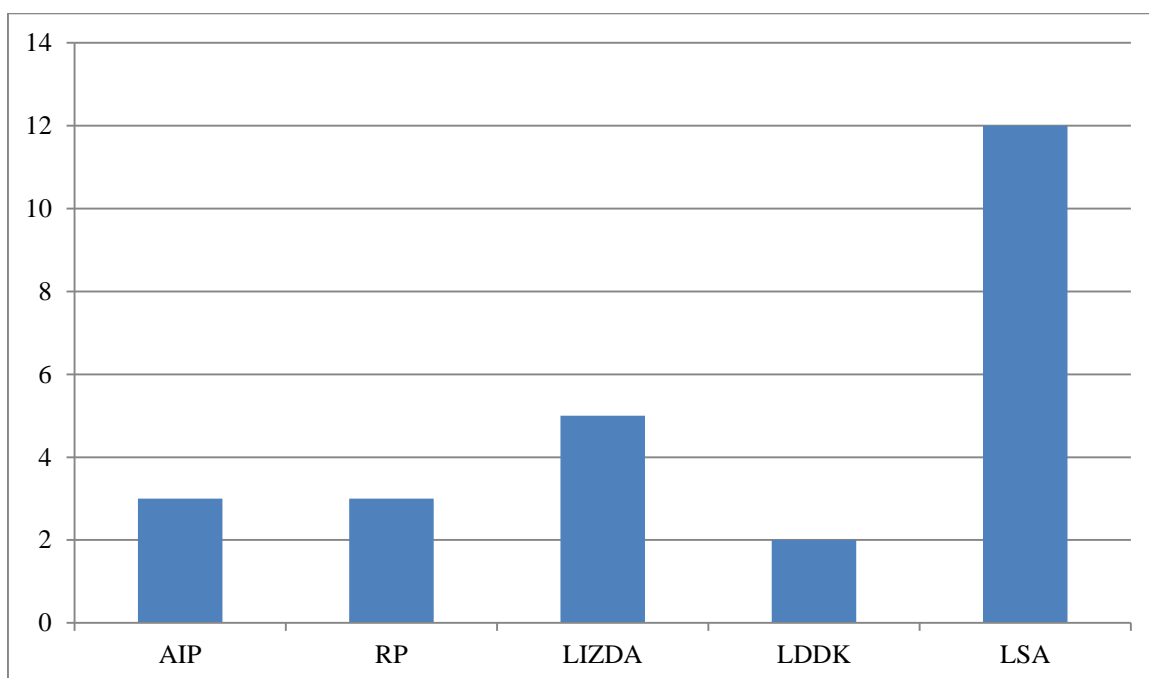
⁴¹ Korbe, A. (2010). *Izglītības un zinātnes ministre tikās ar Latvijas studentu apvienību*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/5304.html>

⁴² Korbe, A. (2010). *Koķe: nepamatoti ir Reformu vadības grupā un darbā pie 2011.gada valsts budžeta visaugstākajā līmenī neiekļaut studentu pārstāvi*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/5462.html>

pieļaujams, un, lai neapdraudētu nozares darbību, nākotnē to nepieciešams paaugstināt, noslēgumā vienojoties par sadarbības turpināšanu.⁴³

2010. gada 2. novembrī Tatjana Koķe beidza pildīt Izglītības un zinātne ministres pienākumus.

Apkopojot iegūto informāciju no preses relīzēm par Tatjanas Koķes ministrēšanas laiku un veidoto sadarbību ar partneriem, darba autore ieguvusi informāciju, ka pēc minētās informācijas preses relīzēs ministre visvairāk tikusies ar Latvijas Studentu Apvienību (12 tikšanās reizes), tai tikšanās intensitātē seko ar Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību (5 tikšanās), Augstākās Izglītības Padomi un Rektoru Padomi (3 reizes), kā arī tikšanās ar Latvijas Darba devēju konfederāciju (2 reizes) (sk. 3.1. att.).

3.1. att. Ministres Koķes tikšanās ar sadarbības partneriem augstākajā izglītībā

Analīzes gaitā darba autore secina, ka tikšanās regularitāte un intensitāte atkarīga ne tikai no ministra, bet arī no pašu partneru izrādītās aktivitātes un ieinteresētības tikties, rīkojot dažādas konferences un diskusijas, uz kurām aicinot arī ministru. Sadarbībā ar ministri Koķi īpašu aktivitāti izrādījusi Latvijas Studentu Apvienību, aicinot ministri gan uz apvienības kongresiem, gan diskusijām par augstākās izglītības jautājumiem. Arī ar Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību ministre tikusies pārsvarā arodbiedrības tīkotajās tikšanās, mazāk pati tādas ierosinot. Savukārt ar arodbiedrību vairāk tikšanās rīkojuši ministrijas Augstākās izglītības departamenta darbinieki, nevis pati ministre.

⁴³ Korbe, A. (2010). *Izglītības ministre un studenti pauž vienprātību par finansējumu augstākajai izglītībai*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/5730.html>

Daļa tikšanos ministre rīkojusi, uz tām aicinot visus sadarbību partnerus, lai diskutētu par aktuālajiem jautājumiem augstākās izglītības nozarē.

Starp tikšanos rīkošanu ministre ar sadarbības partneriem komunicējusi arī rakstiskā veidā, sūtot un saņemot elektroniskās vēstules. Ministre sūtījusi vēstules gan Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrībai, gan LSA, kā arī, piemēram, ministru prezidentam Valdim Dombrovskim, aicinot Reformu vadības grupā un valsts budžeta projekta veidošanā iesaistīt Latvijas Studentu apvienības pārstāvi. Arī sadarbības partneri rakstījuši vēstules ministrei gan, lai izteiktu savas prasības (Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku asociācija), gan lai paustu atbalstu ministrei sadarbības ar partneriem veidošanā (Latvijas Rektoru Padome).

Koķes ministrēšanas laikā un vadībā tika sagatavoti vairāki augstākās izglītības nozarei nozīmīgi dokumentu projekti, piemēram, „Par nepieciešamajām strukturālajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē Latvijas konkurētspējas paaugstināšanai”, kuru izstrādē aktīvi piedalījās arī sadarbības partneri augstākajā izglītībā (Latvijas Rektoru Padome, Latvijas Studentu Apvienība un Latvijas Darba devēju konfederācija). Jāmin, ka ar šo faktu no preses reližu analīzes pierādās arī Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības pārstāves Ilzes Trapencieres intervijā teiktais par arodbiedrības minimālu iekļaušanu svarīgu augstākās izglītības politikas dokumentu izstrādē (sk. interviju analīzi).

3.1.2. Preses reližu analīze Rolanda Broka ministrēšanas periodam

Pēc Tatjanas Koķes 3. novembrī par Izglītības un zinātnes ministru kļuva Rolands Broks.

11. novembrī ministrs piedalījās Augstākās Izglītības Padomes sēdē, vienojoties par turpmāko sadarbību un vienotu izpratni augstākās izglītības jautājumos. Padomes dalībnieki izteica atzinīgu novērtējumu ministra iniciatīvai uz sadarbību 2011. gada budžeta veidošanā, savukārt ministrs uzsvēra Augstākās Izglītības Padomes kā svarīga partnera nozīmību augstākās izglītības reformu veidošanā un īstenošanā, kā arī citos nozarei svarīgos jautājumos.⁴⁴

15. novembrī Broks rīkoja tikšanos ar Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības vadību, kurā abas puses izteica vienotu redzējumu par turpmāko sadarbību izglītības nozarē, konkrēti augstākās izglītības jomā pārrunājot jautājumus par nepieciešamajām reformām un atbilstoša finansējuma nodrošināšanu.⁴⁵

---

⁴⁴ Korbe, A. (2010). *Izglītības ministrs un Augstākās izglītības padome vienojas par turpmāko sadarbību*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6038.html>

⁴⁵ Korbe, A. (2010). *Izglītības un zinātnes ministrs tikās ar LIZDA vadību*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6046.html>

2. decembrī ministrs tikās ar Latvijas Studentu Apvienības vadību, lai pārrunātu aktualitātes augstākajā izglītībā, īpaši saistībā ar 2011. gada valsts budžeta projektu, un vienotos par turpmāko sadarbību.⁴⁶

8. decembrī ministrs Broks tikās ar Latvijas Darba devēju konfederācijas ģenerāldirektori Elīnu Egli, lai vienotos par abām pusēm svarīgiem jautājumiem un nepieciešamajām aktivitātēm, lai attīstītu nozari, kā arī apliecinātu darba devēju nozīmi jomas attīstībā. Gan Broks, gan Egle puda nepieciešamību turpināt sadarbību starp ministriju un konfederāciju, īpaši jautājumā par Augstākās izglītības likumprojekta pieņemšanu, lai veicinātu augstākās izglītības un darba devēju mijiedarbību.⁴⁷

2011. gada 19. janvārī ministrs tikās ar Latvijas Studentu Apvienības vadības pārstāvjiem, lai diskutētu par būtiskākajiem jautājumiem augstākās izglītības nozarē.⁴⁸

24. februārī Broks tikās ar Latvijas Studentu Apvienības pārstāvjiem no Jaunatnes organizāciju konsultatīvās komisijas, lai vienotos par sadarbības stiprināšanu jaunatnei būtisku lēmumu pieņemšanā.⁴⁹

19. martā ministrs ar runu atklājis Latvijas Studentu Apvienības 16. kongresu, apliecinot, ka „Latvijas Studentu Apvienība ir viens no nozīmīgākajiem Izglītības un zinātnes ministrijas partneriem. To apliecina kopīgie mērķi un paveiktais, piemēram, saistībā ar 2011.gada valsts budžeta konsolidāciju, kad panācām, ka līdzekļi, vismaz šogad, augstākajai izglītībai netiks samazināti”.⁵⁰

19. aprīlī Latvijas Darba devēju konfederācijas telpās tika rīkota ministra Broka un sadarbības partneru (Rektoru Padomes, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Studentu Apvienības un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, kur ietilpst arī Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība) tikšanās, lai parakstītu vienošanos par studiju vietu pārveidošanu atbilstoši darba tirgus prasībām un izpildītu galveno mērķi – veicināt pušu sadarbību.⁵¹

20. aprīlī ministrs tikās ar Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības priekšsēdētāju Ingrīdu Mikiško, lai parakstītu vienošanos par sadarbību, kur viens no

---

⁴⁶ Korbe, A. (2010). *Izglītības ministrs vienojas par turpmāko sadarbību ar Latvijas Studentu apvienību*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6097.html>

⁴⁷ Korbe, A. (2010). *Izglītības un zinātnes ministrs un Latvijas Darba devēju konfederācijas ģenerāldirektore pārrunāja par turpmāko sadarbību*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6139.html>

⁴⁸ Korbe, A. (2010). *Izglītības un zinātnes ministrs tiksies ar Latvijas Studentu apvienības vadību*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6291.html>

⁴⁹ Korbe, A. (2011). *Izglītības ministrs vienojas par sadarbību ar Jaunatnes organizāciju konsultatīvo komisiju*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6465.html>

⁵⁰ Korbe, A. (2011). *Izglītības ministrs uzsver Latvijas Studentu apvienības lomu augstākās izglītības pārmaiņu īstenošanā*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6579.html>

⁵¹ Bandeniece, I. (2011). *Izglītības un zinātnes ministrs Rolands Broks parakstīs vienošanos par studiju vietu pārveidošanu atbilstoši darba tirgus prasībām*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6712.html>

galvenajiem uzdevumiem augstākās izglītības nozarē tika izvirzīts nepieļaut neizvērtētu budžeta vietu samazināšanu un nepamatotu studiju vietas izmaksas samazināšanu. Parakstot vienošanos, ministrs un arodbiedrības priekšsēdētāja, pārstāvot ministriju un arodbiedrību, apņēmas sadarboties galvenokārt to normatīvo aktu projektu izstrādē, kuri saistīti ar izglītības un zinātnes jomā strādājošo interesēm, lai novērstu situāciju, ka arodbiedrība Koķes ministrēšanas un arī Broka ministrēšanas sākumposmā netika iekļauta nozīmīgu politikas dokumentu sagatavošanā, par kuru intervijā stāstīja arī Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības eksperte augstākās izglītības un zinātnes jomā Ilze Trapenciere (sk. interviju analīzi).⁵²

9. maijā ministrs ar runu piedalījās pasākumā, kurā tika parakstīta vienošanās starp Valsts izglītības attīstības aģentūru un Augstākās Izglītības Padomi par finansējuma piešķiršanu detalizētam studiju programmu izvērtējumam augstākās izglītības iestādēs.⁵³

17. maijā tika apstiprināts konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” sastāvs, kur kā priekšsēdētājs iecelts ministrs Rolands Broks un kā padomes locekļi iekļauti gan Latvijas Darba devēju konfederācijas, gan Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības un Latvijas Studentu Apvienības pārstāvji.⁵⁴

30. septembrī ministrs vērsies pie Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības priekšsēdētājas, pieprasot atsaukt nepatiesi sniegto informāciju plašsaziņas līdzekļos saistībā ar pedagogu atalgojumu.⁵⁵

24. oktobrī Rolands Broks pārtrauca pildīt Izglītības un zinātnes ministra pienākumus.

Statistiski veicot preses relīžu analīzi, atklājas, ka arī ministrs Rolands Broks regulārāk ticies ar Latvijas Studentu Apvienību (5 tikšanās reizes), kam seko Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (3 tikšanās reizes), Latvijas Darba devēju konfederācija (2 tikšanās reizes) un ar Augstākās Izglītības Padomi un Latvijas Rektoru padomi ministrs ticies pa vienai reizei (sk. 3.2. att.).

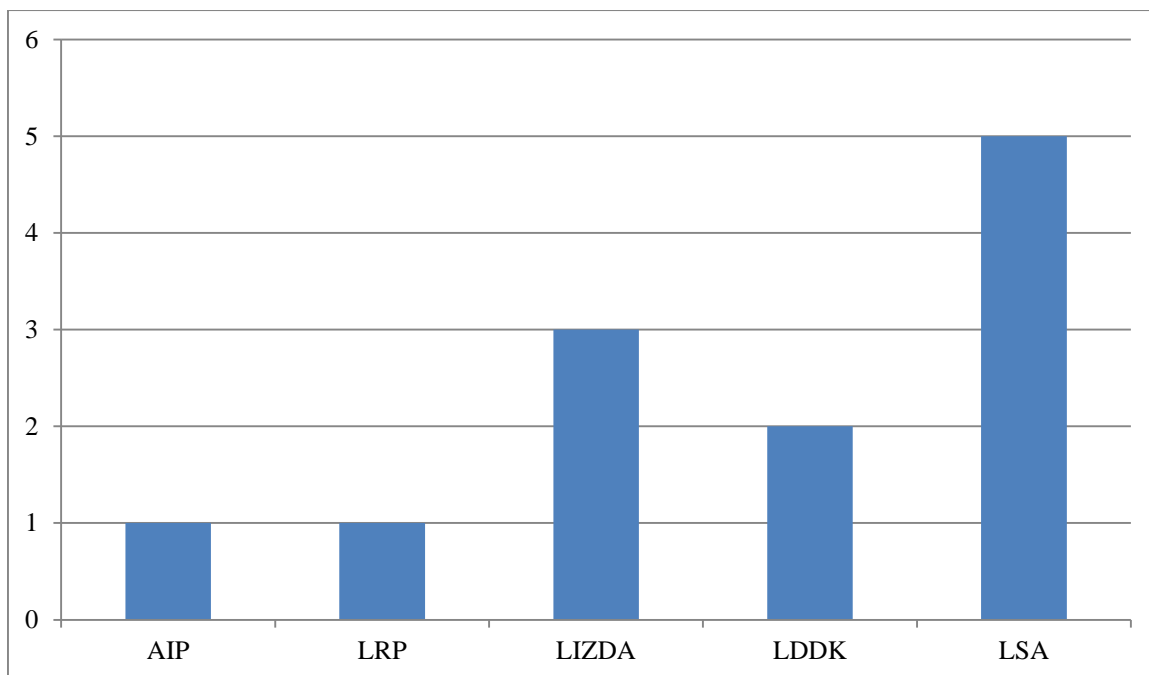
---

⁵² Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas nodaļa. (2011). *IZM un LIZDA paraksta vienošanos par sadarbību*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6740.html>

⁵³ Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas nodaļa. (2011). *Paraksta vienošanos par studiju programmu izvērtējumu augstākās izglītības iestādēs*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6775.html>

⁵⁴ Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas nodaļa. (2011). *Apstiprina konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” jauno sastāvu*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6805.html>

⁵⁵ Bandeniece, I. (2011). *Izglītības un zinātnes ministrs Rolands Broks pieprasījis atsaukt nepatiesi izplatīto informāciju*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/7946.html>

3.2. att. Ministra Broka tikšanās ar sadarbības partneriem augstākajā izglītībā

Rolands Broks Izglītības un zinātnes ministra amatā pavadījis salīdzinoši īsu laiku – nepilnus 10 mēnešus, salīdzinot ar ministri Koķi, kuras ministrēšanas laiks Valda Dombrovska 1. valdībā bija nepilns 21 mēnesis, tāpēc ir pašsaprotami, ka Broks skaitliski mazāk ticis ar sadarbības partneriem, taču preses relīzēs atspoguļota arī citādāka viņa sadarbība ar partneriem, piemēram, Broks, pārstāvot ministriju, izveidoja darba grupu, kurā ietilpa pārstāvji arī no Latvijas Studentu Apvienības, Latvijas Rektoru Apvienības un Augstākās Izglītības Padomes, lai izstrādātu uz rezultatīvajiem rādītājiem orientētu augstākās izglītības un zinātnes finansēšanas modeli (kuru gan vēlākais ministrs Ķīlis intervijā ar darba autori nokritizējis). Iespējams, šis aktīvais darbs pie reformu projekta un informatīvā ziņojuma arī bija viens no iemesliem, kāpēc tikšanās bija salīdzinoši maz, kā arī faktors, ka, piemēram, laika posmā no maija līdz septembrim īpaši aktuāli ministram bija jautājumi par vispārējo izglītību.

Kā pozitīvi jāatzīmē fakti, ka Broks vienojies ar Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības priekšsēdētāju par sadarbību ar arodbiedrību, tādējādi uzlabojot arodbiedrības attiecības ar ministriju, kā arī tas, ka, uzsākot darbu, ministrs tikās ar visiem augstākās izglītības nozarē iesaistītajiem, tādējādi izrādot interesi par sadarbību ar visiem partneriem.

Ministrs savās runās vairākkārt uzsvēris, ka īpaši nozīmīga loma augstākās izglītības reformu izstrādes procesā ir darba devējiem un to pārstāvjiem, tāpēc jāveido sadarbība ar tiem, taču, neskatoties uz to, Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāve Līce intervijā Broku min kā salīdzinoši sliktu piemēru konfederācijas un ministra reto tikšanos dēļ.

3.1.3. Preses relīžu analīze Roberta Ķīļa ministrēšanas periodam

Pēc Rolanda Broka 24. oktobrī par Izglītības un zinātnes ministru kļuva Roberts Ķīlis.

16. novembrī ministrs tikās ar Latvijas Darba devēju konfederācijas ģenerāldirektori Līgu Mengelsoni, kas bija viņa pirmā tikšanās ar sadarbības partneriem. Tikšanās laikā tika pārrunāta turpmākā ministrijas un konfederācijas sadarbība un dialoga veidošana. Ķīlis uzklaušīja konfederācijas viedokli par veicamajām reformām izglītības nozarē un augstākās izglītības tuvināšanu darba tirgum, kā arī ierosināja izveidot sadarbības tikšanos laika plānu un aktuālāko tēmu sarakstu, kas, spriežot pēc preses relīzēm un intervijās iegūtās informācijas, bija jauns veids, kā ministrs vēlējas redzēt sadarbību un informācijas apmaiņu.⁵⁶

23. novembrī ministrs rīkojis tikšanos, aicinot uz to arī Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību, lai diskutētu par aktuālākajiem jautājumiem saistībā ar Valdības rīcības plānā iecerēto darbību un uzklaušītu priekšlikumus tā pilnveidošanai. Arodbiedrības priekšsēdētāja kā apsveicamu uzteic uzsākto komunikāciju uz sadarbību ar partneriem, kuru lūdz turpināt.⁵⁷

24. novembrī ministrs tikās ar Latvijas Rektoru Padomes pārstāvjiem, sarunā apliecinot, ka ministrija ir radusi iespēju kompensēt iepriekšējo gadu budžeta samazinājumu, kas ir pretrunā ar Augstākās Izglītības Padomes priekšsēdētāja Jāņa Vētra intervijā teikto, ka „Ķīlis konsekventi iestājās par to, ka augstākajai izglītībai un zinātnei nevajag papildus līdzekļus” (sk. 3. pielikumu).⁵⁸

15. februārī Roberts Ķīlis tikās ar Latvijas Izglītības un zinātnes arodbiedrību, taču saruna acīmredzot nebija tāda, kādu to bija iedomājies ministrs, līdz ar to viņš publicēja savu komentāru par šo tikšanos un to, ko sadarbībā būtu nepieciešams mainīt. Tāpat ministrs aicināja izmantot arodbiedrības rīcībā esošos darbinieku resursus, kuri ar savām zināšanām varētu iesaistīties reformu plāna izstrādē, kā arī sniegt konkrētus priekšlikumus, piemēram, par augstākās izglītības un zinātnes izvērtēšanu, kā arī pats apsolīja līdzdarboties ikvienā konkrētā un īstenojamā piedāvātā iniciatīvā.⁵⁹

24. maija tikšanās laikā ministrs sociālajiem partneriem, tai skaitā Latvijas Izglītības un zinātnes arodbiedrībai, piedāvāja sadarbības memoranda projektu. Darba autore secina, ka šis ir tas sadarbības memoranda projekts, kurā arodbiedrības pārstāvji augstākajā izglītībā aicināja

---

⁵⁶ Tukišs, R. (2011). *Izglītības un zinātnes ministrs Roberts Ķīlis aicina LDDK paust konkrētus ierosinājumus izglītības reformām*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/8087.html>

⁵⁷ Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas nodaļa. (2011). *R.Ķīlis Valdības rīcības plāna izstrādē iesaista sadarbības partnerus*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/8101.html>

⁵⁸ Tukišs, R. (2011). *Roberts Ķīlis: IZM nākamā gada budžetā neplāno samazinājumus augstākajai izglītībai*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/8105.html>

⁵⁹ Tukišs, R. (2012). *Roberta Ķīļa komentārs pēc tikšanās ar LIZDA*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/8374.html>

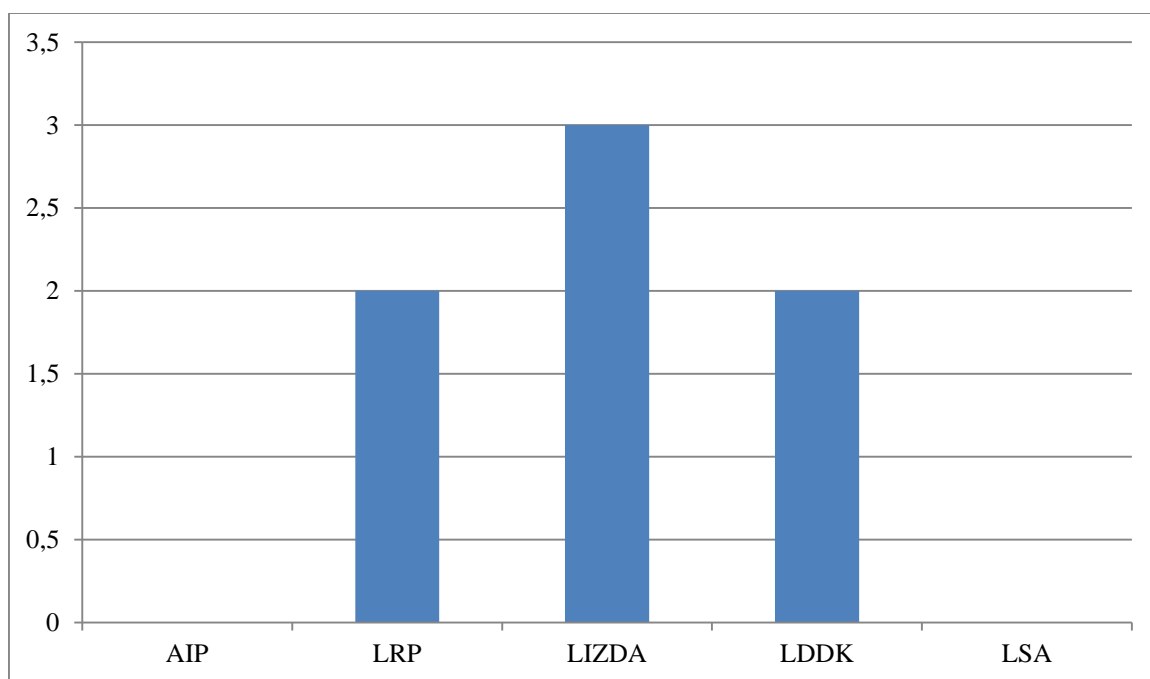
iekļaut sadaļu par augstāko izglītību un akadēmiskā personāla algu paaugstināšanu, ko Ķīlis noraidīja (sk. interviju analīzi).⁶⁰

13. septembrī Ķīlis tikās ar Latvijas Rektoru Padomi, lai runātu par studiju virzienu akreditācijas jautājumu, kā rezultātā rektori piekrita neuzturēt prasību noteikt Augstākās Izglītības Padomi kā akreditācijas izpildinstitūciju, par ko Ķīlis izteica gandarījumu un apgalvoja, ka pirmais reformu solis augstākajā izglītībā ir sperts.⁶¹

9. novembrī ministrs tikās ar Latvijas Darba devēju konfederāciju, lai parakstītu sadarbības memorandu, kas paredz nodrošināt atklātu un efektīvu sadarbību augstākās izglītības un zinātnes reformu plānošanas, kā arī vēlāk īstenošanas procesā, tādējādi veicinot augstākās izglītības attīstību.⁶²

2. maijā Roberts Ķīlis pārtrauca pildīt Izglītības un zinātnes ministra pienākumus.

Nosakot Ķīļa rīkoto un apmeklēto tikšanos daudzumu ar sadarbības partneriem, atklājās, ka, vērtējot pēc preses relīzēm, Ķīlis ir bijis vismazāk aktīvs uz tikšanos ar partneriem. Ar Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību ministrs ticis 3 reizes, ar Latvijas Darba devēju konfederāciju un Rektoru Padomi 2 reizes, savukārt preses relīzēs nav minēta neviena ministra tikšanās ar Latvijas Studentu Apvienību vai Augstākās Izglītības Padomi (sk. 3.3. att.).

3.3. att. Ministra Ķīļa tikšanās ar sadarbības partneriem augstākajā izglītībā

⁶⁰ Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas nodaļa. (2012). *R.Ķīlis sociālajiem partneriem piedāvā parakstīt sadarbības memorandu*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/8748.html>

⁶¹ Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas nodaļa. (2012). *Roberta Ķīļa komentārs pēc tikšanās ar Rektoru padomi*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/9033.html>

⁶² Alksne, A. (2012). *IZM un LDDK vienosies par labāku pārvaldību augstākajā izglītībā*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/9244.html>

Ar Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību Ķīlim notika vairāk tikšanos kā autore norādījusi tikšanos uzskaitījumā, taču lielākā daļa no tām tika rīkotas saistībā ar vispārējās izglītības jautājumiem, ko intervijās uzsvēruši arī sadarbības partneru pārstāvji, norādot, ka augstākās izglītības jautājumu izskatīšana bieži vien atlikta vispārējās izglītības jautājumu izskatīšanas dēļ.

Lai gan ar Latvijas Rektoru Padomi Ķīlis ticies tikai 2 reizes, viņš uzturējis sadarbību ar vairākiem Padomes locekļiem, piemēram, parakstot sadarbības memorandus ar Latvijas Universitātes rektoru Mārci Auziņu un Daugavpils Universitātes rektoru, Rektoru padomes priekšsēdētāju Arvīdu Barševski. Šeit gan jāmin, ka neilgi pēc tam, 2012. gada 7. septembrī Rektoru Padome izteikusi neuzticību Ķīlim, uz ko ministrs atbildējis, ka daudz lielāks pamats būtu izteikt neuzticību Latvijas Rektoru Padomei un ka „jāizbeidz prakse, ka augstākās izglītības sektors pats sevi vērtē, sit sev uz pleca un piešķir sev naudu.”⁶³

Darba autores vadītajā intervijā bijušais Izglītības un zinātnes ministrs Roberts Ķīlis raksturojis Latvijas Rektoru Padomi kā sadarbības partneri šādi: „Rektoru Padomes sastāvu nekādi nevar mainīt, un varētu teikt, ka līdz ar to ar šo partneri bija vissmagāk par kaut ko vienoties, kaut vai tāpēc, ka jau iekšēji viņiem ir ļoti atšķirīgas un pretrunīgas intereses. Ar šo partneri, kuri 3 reizes man izteica aicinājumus demisionēt, es sadarbību veidoju spiestā kārtā, jo bija nepieciešamība uzturēt kādu saikni, informēt viņus par aktualitātēm. Arī Rektoru Padome ir iekšēju konfliktu „saēsta” organizācija, kur priekšstats bija, ka lēmumi būtu jāpārrunā nevis atklātā dialogā, bet slepus kabinetā. Bet jebkurā man viņi bija jāinformē, un es to darīju, lai cik ļoti to nevēlējos”.

Tāpat preses relīzēs atspoguļots, ka Ķīlis īpaši aktīvi rīkoja preses konferences un brīfingus, uz kuriem tika aicināti visi interesenti, tai skaitā sadarbības partneri. To izskaidro viņa teiktais intervijā, ka tad, kad viņš saprata, ka no augstākās izglītības sektora un lielākās partneru daļas viņam nav atbalsta izmaiņu jautājumos, par savu galveno mērķi viņš uzstādīja visos iespējamajos veidos informēt sabiedrību par problēmām augstākajā izglītībā, kas viņam, jāatzīst, izdevās.

3.1.4. Preses relīžu analīze Vjačeslava Dombrovska ministrēšanas periodam

Pēc Roberta Ķīļa 2. maijā par Izglītības un zinātnes ministru kļuva Vjačeslavs Dombrovskis, kurš, sākot darbu, uzsvēra, ka turpinās Roberta Ķīļa iesāktās izglītības reformas.

---

⁶³ *Rektoru Padome izsaka neuzticību Robertam Ķīlim.* (2012). Izgūts no <http://www.ir.lv/2012/9/7/rektoru-padome-izsaka-neuzticibu-kilim>

28. maijā ministrs tikās ar Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāvjiem, lai apspriestu darba devēju prioritātes izglītības nozarē. Partneri papildus citiem jautājumiem norādīja, ka vēlas iesaistīties arī studiju kvalitātes izvērtēšanā.⁶⁴

18. oktobrī ministrs kopā ar citiem ministrijas pārstāvjiem, augstskolu rektoriem un citiem sadarbības partneriem konferencē par augstākās izglītības finansēšanas modeļiem, kā arī augstākās izglītības un zinātnes likuma izveidi.⁶⁵

1. novembrī Dombrovskis tikās ar Latvijas Rektoru Padomi, lai pārrunātu būtiskākās augstākās izglītības nozares problēmas no rektoru skatupunkta. Ministrs uzsvēra, ka „studiju budžeta vietu sadalījums ir viens no instrumentiem, lai panāktu labāku augstākās izglītības kvalitāti, mazinātu sadrumstalotību un saskaņotu augstākās izglītības procesu ar darba tirgus pieprasījumu. Tā būs pirmā reālā reforma augstākajā izglītībā”.⁶⁶

Kaut arī ministrijas preses relīzēs šāda informācija nav atspoguļota, ministrs Vjačeslavs Dombrovskis vienu reizi tikās arī ar Latvijas Studentu Apvienību, kad pārrunāja studiju kvalitātes nodrošinājuma, augstākās izglītības finansējuma un valsts apmaksāto budžeta vietu naudas pārdales jautājumus.

Jautājumā par finansējumu augstākajai izglītībai studentu un ministra starpā tika pārrunāts gan panāktais finansējuma palielinājums 1,7 miljonu eiro apmērā, gan augstākās izglītības finansējums turpmākiem gadiem. Abpusēja izpratne abām pusēm bija par nepieciešamību finansējumu palielināt atbilstoši Augstskolu likumam, kurā noteikts palielinājums ne mazāks par 0,25% no iekšzemes kopprodukta ik gadu, līdz tas sasniedz vismaz 2% no IKP. Šādu pieprasījumu pirms tam tika izteikusi Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība, kā intervijā minēja arodbiedrības pārstāve. Studentu Apvienības prezidents Mikus Dubickis sarunā uzsvēra, ka „finansējums nepieciešams gan, lai virzītos uz valsts apmaksātām studijām atbilstoši LSA pozīcijai par bezmaksas augstāko izglītību, gan pilnībā segtu studiju vietu bāzes izmaksas, lai tiktu pārtraukta prakse, ka studenti, kuri šobrīd par studijām maksā paši, dotē tos, kuri studē nepietiekami finansētās valsts budžeta vietās.”

Tikšanās laikā ministrs precizēja arī pirms tam publiskajā telpā daudz apspriestās, iecerētā naudas pārdales no sociālajām uz eksaktajām zinātnēm principus, kur skaidroja, ka „plānots vienoties ar augstskolām par 20% samazināt budžeta vietu skaitu sociālajās zinātnēs nākamā gada pirmo kursu studentiem, pārdalot naudu eksakto zinātņu studiju vietu bāzes izmaksu segšanai, padarot eksakto zinātņu studijas kvalitatīvākas.” Latvijas Studentu

---

⁶⁴ Kononova, A. (2013). *Vjačeslavs Dombrovskis: profesionālās izglītības stiprināšanas ideja saņēmusi atbalstu no darba devējiem*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/9907.html>

⁶⁵ Stīpniece, I. (2013). *Šodien konferencē Rēzeknē diskutēs par augstākās izglītības finansēšanas modeļiem un vienota likuma izveidi*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/10410.html>

⁶⁶ Ahuna-Ozola, U. (2013). *Vjačeslavs Dombrovskis: budžeta vietu pārdales pēc jauniem principiem – pirmā reālā reforma augstākajā izglītībā*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/10451.html>

Apvienības pārstāvji puda viedokli, ka „šāds risinājums, kas paredz palielināt finansējumu vienai jomai, to atņemot citai, neatbilst kopējai LSA pozīcijai par budžeta vietu skaita pieaugumu, tāpēc Studentu pašpārvaldes tiks aicinātas iesaistīties sarunās ar savu augstskolu vadību, reprezentējot attiecīgi katras augstskolas studentu viedokli”.

Pieskaroties jautājumam par turpmākās studiju kvalitātes nodrošināšanu, ministrs norādīja, ka ministrija plāno turpināt akreditācijas sekretariāta darbu, kā arī piedāvāt augstākās izglītības institūcijām izvēlēties jebkuras no Eiropas kvalitātes nodrošināšanas aģentūru tīklā esošās aģentūras pakalpojumus. Tomēr par spīti tam Studentu apvienības pārstāvji, atbilstoši ieņemtajai pozīcijai, norādīja uz steidzami veicamām darbībām nacionālās aģentūras veidošanā. Studenti uzsvēra, ka „Nacionālā aģentūra veidojama nekavējoties, jo tās izveidošanai un darbības uzsākšanai jāērķinās ar noteiktu laika periodu. Turklāt tā varētu darboties ne tikai Latvijā, bet arī nodrošināt akreditācijas pakalpojumu eksportu, veicinot Latvijas tautsaimniecību”.

Tikšanās noslēdzās ar Latvijas Studentu apvienības un ministra Dombrovska vienošanos par turpmāku tikšanos vismaz reizi divos mēnešos, „lai nodrošinātu iespējas izziņāt ministra politisko uzstādījumu nianšes un paustu viedokli studentu interešu aizstāvībai politiski par nozari tieši atbildīgajai personai.”⁶⁷

26. novembrī ministrs piedalījās Augstākās Izglītības Padomes sēdē, kurā tika pausts atbalsts principiem, pēc kādiem ministrija veic budžeta vietu finansējuma sadali augstskolām.⁶⁸

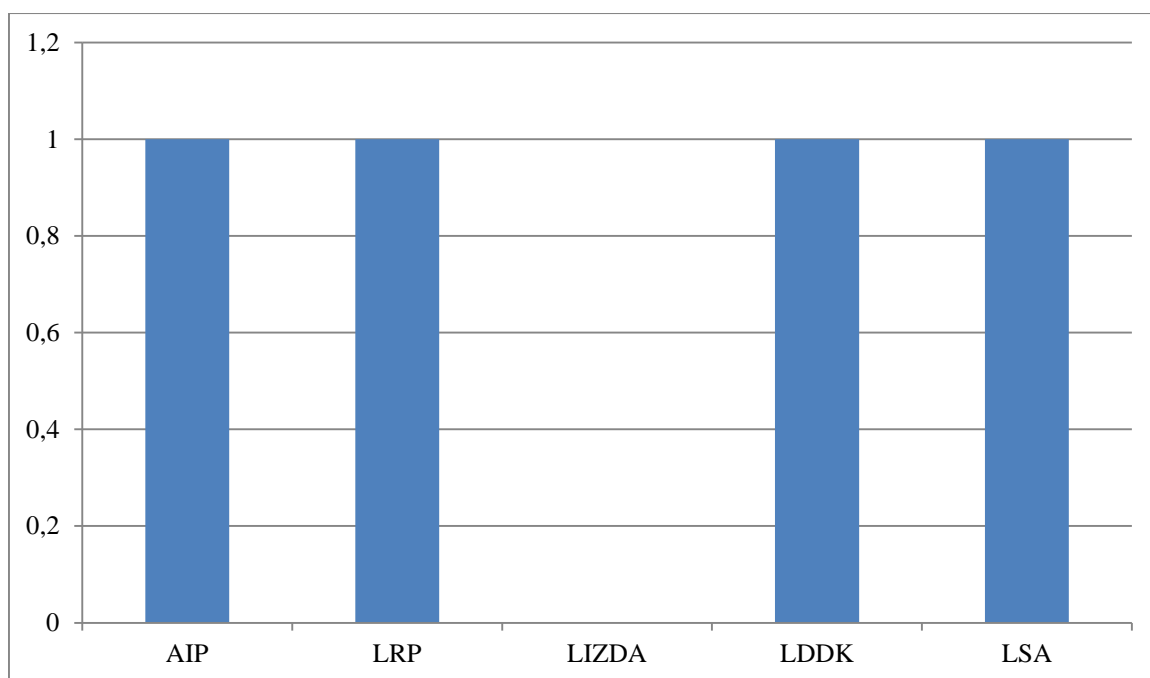
2014. gada 22. janvārī Vjačeslavs Dombrovskis pārtrauca pildīt Izglītības un zinātnes ministra pienākumus.

Savas īsās ministrēšanas laikā – Dombrovskis Izglītības un zinātnes ministra amatā pavadīja nepilnus 10 mēnešus – ministrs augstākās izglītības jautājumos pa vienai reizei tikās ar Augstākās Izglītības Padomi, Latvijas Rektoru Padomi, Latvijas darba devēju konfederāciju un Latvijas Studentu Apvienību, taču ar Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību visas sarunas noritēja tikai par vispārējo izglītību (sk. 3.4. att.), iespējams, tāpēc arodbiedrības eksperte augstākās izglītības jomā intervijā uzsver Vjačeslava Dombrovska klajo neieinteresētību sadarboties augstākās izglītības jautājumos.

---

⁶⁷ Vilcāne, A. (2013). *Studenti tiekas ar Izglītības un zinātnes ministru*. Izgūts no <http://www.lsa.lv/2013/11/studenti-tiekas-ar-izglitibas-un-zinatnes-ministru/>

⁶⁸ Ahuna-Ozola, U. (2013). *AIP vienprātīgi atbalsta IZM piedāvātos principus budžeta vietu finansējuma sadalei nākamajam gadam*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/10507.html>

3.4. att. Ministra Dombrovskā tikšanās ar sadarbības partneriem augstākajā izglītībā

Dombrovskis bieži devās daudz reģionālajās vizītēs, ko, piemēram, gandrīz nemaz nedarīja Roberts Ķīlis, un risināja pārsvarā ar vispārējo izglītību saistītus jautājumus, piemēram, problemātisko jautājumu par pedagogu algu paaugstināšanu. Ministrs regulāri tikās gan ar Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību, gan Latvijas Darba devēju konfederāciju, taču diskusijas vienmēr notika par vispārējās vai profesionālās izglītības jautājumiem.

Gan pēc preses relīžu, gan interviju analīzes autore secina, ka Dombrovskā prioritāte bija vispārējās izglītības jautājumi, konkrētāk pedagogu algu jautājums, līdz ar to sadarbības ar partneriem augstākās izglītības nozarē nebija gandrīz nekādas vai tikai formālas, un visu komunikāciju ar partneriem augstākajā izglītībā nodrošināja ministrija un Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departaments.

Nevar noliegt, ka tas, cik objektīvi sastādītas preses relīzes par katru ministra tikšanos ar sadarbības partneriem, atkarīgs arī no tā, kas tās ir sastādījis un kas ir ministra padomnieks komunikācijas jautājumos. Šo faktoru intervijā min arī Augstākās Izglītības Padomes priekšsēdētājs Jānis Vētra, norādot, ka ministra sadarbības veidu bieži ietekmē arī personības, kas ir viņu padomnieki komunikācijas jautājumos.

Analīzes gaitā darba autore secina, ka tikšanās regularitāte un intensitāte atkarīga ne tikai no ministra, bet arī no pašu partneru izrādītās aktivitātes un ieinteresētības tikties, rīkojot dažādas konferences un diskusijas, uz kurām aicinot arī ministru.

Apskatot visu ministru veidotos rīcībpolitikas tīkla modeļus no teorētiskās bāzes izveidoto kritēriju skatupunkta, autore secina, ka Latvijas augstākās izglītības sektorā iesaistītie veido **racionālo aktieru rīcībpolitikas tīklu**, jo visos apskatītajos gadījumos praksē atbilst visām nosauktajām šī tīkla teorētiskajām pazīmēm.

- Starp dalībniekiem pastāv resursu apmaiņas kanāli. Rīcībpolitikas resursu, galvenokārt informācijas, apmaiņa notiek gan starp ministriem un sadarbības partneriem, gan pašu partneru starpā. Preses relīzēs parādās, cik bieži tīklā iesaistītie norāda uz vēl regulārāku un tiešāku informācijas apmaiņu starp partneriem un ministru. Partneri ar ministru un ministrs ar partneriem izmanto ne tikai mutiskus, bet arī rakstiskus saziņas kanālus. Preses analīzē daudzviet minētas partneru sūtītās vēstules ar prasībām ministriem vai šīs pašas preses relīzes, ko sava veida saziņai izmanto arī ministri, izsakot tajās, piemēram, komentārus par aizvadīto tikšanos ar partneriem.

Bieži šī resursu apmaiņa notiek arī caur ministrijas ierēdņiem, kas līdz ar to arī ir iesaistīti šajā rīcībpolitikas tīklā.

- Tīkls attēlo darbības valdības struktūrā. Šis kritērijs, pats par sevi saprotams, izpildās, jo viss Latvijas augstākās izglītības sektors, īpaši autores nosauktie partneri, ir saistīti ar Izglītības un zinātnes ministriju un ministru.
- Dalībnieku iespējas ierobežo institucionālās normas. Arī šī racionālo aktieru rīcībpolitikas tīkla pazīme atbilst ministra vadītajam Latvijas augstākās izglītības sektoram, jo nenoliedzami visi tīklā iesaistītie – gan partneri, gan ministri un ministrijas darbinieki – savā darbībā ir ierobežoti no dažādu normatīvo aktu, regulu, sadarbības līgumu un citu institucionālo normu viedokļa. Par to nožēlu arī intervijās izteikuši vairāki sadarbības partneri, piemēram, AIP priekšsēdētājs Jānis Vētra, kurš uzskata, ka šādi ierobežojumi, īpaši, ja ministrs pie tiem liek strikti pieturēties, traucē ātrākai problēmu risināšanai.

3.2. Interviju analīze

Kā autore jau minējusi metodoloģijas aprakstā, lai validētu iegūto informāciju no preses relīžu analīzes, tika veikta intervēšana ministrijas un ministra sadarbības partneru – Augstākās Izglītības Padomes, Latvijas Studentu apvienības, Latvijas Darba devēju konfederācijas un Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības – pārstāvju vidū. Augstākās Izglītības Padomes intervētais pārstāvis ir padomes priekšsēdētājs, profesors, Dr. hab. med. Jānis Vētra, Latvijas Studentu apvienības pārstāve – bijusī prezidente un viceprezidente Anna Cīrule,

Latvijas Darba devēju konfederācijas viedokli intervijā pārstāv Izglītības un nodarbinātības eksperte Anita Līce, savukārt Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību – eksperte augstākās izglītības un zinātnes jautājumos, profesore Ilze Trapenciēre. Kā arī, lai būtu iespējams sadarbību novērtēt arī no otras – sadarbības veidotāja puses, autore veica intervēšanu arī ar vispretrunīgāk vērtēto bijušo Izglītības un zinātnes ministru Robertu Ķīli.

Autore izveidoja divas atšķirīgas strukturētās, padziļinātās intervijas kā kvalitatīvu datu ieguves instrumentu, no kurām viena sastāv no 11 atvērtajiem jautājumiem, kurus autore rūpīgi izvēlējās, lai uzzinātu pēc iespējas plašāku un no dažādiem aspektiem skatītu partneru pārstāvju viedokli par sadarbību ar Izglītības un zinātnes ministriem (sk. 1. pielikumu), savukārt otra strukturētā intervija izveidota no 10 atvērtajiem jautājumiem, lai intervijas veidā uzzinātu respondenta no otras sadarbības tīkla puses viedokli – bijušā Izglītības un zinātnes ministra Robertu Ķīli viedokli par sadarbību ar partneriem augstākajā izglītībā, tādējādi iegūstot priekšstatu par to, kā sadarbība notiek no tīkla veidotāja – Izglītības un zinātnes ministra – skatupunkta. Intervijas laikā autore gan centās izprast, kāds bija Roberta Ķīļa veidotais sadarbības modelis, gan to, kuri no partneriem visbiežāk nostājās ministram opozīcijā un ar kuriem sadarbība bija konstruktīva (sk. 2. pielikumu).

Kopumā jāsaprot, ka intervēto sadarbības partneru pārstāvju viedoklis sakrīt lielā daļā jautājumu, taču, protams, ka bija arī tādas jautājumu nianšes, kurās tas atšķīrās.

Vērtējot sadarbību ar Izglītības un zinātnes ministriem kopumā, visu respondentu vērtējums ir vairāk negatīvs kā pozitīvs un ļoti dažāds. Gan Cīrule, gan Vētra kā svarīgu sadarbību ietekmējošu faktoru uzsver katra ministra personību un partneru neformālās attiecības ar ministriem. Kā piemēru Latvijas Studentu Apvienības pārstāve Cīrule min ministra Ķīļa un toreizējā apvienības prezidenta Edvarda Ratnieka sadarbību un to, cik negatīvi to ietekmēja šo divu personību konflikts (sk. 4. pielikumu). Savu skaidrojumu šim konfliktam un vispārējai sadarbībai ar Latvijas Studentu Apvienību sniedz arī pats Roberts Ķīlis, norādot, ka „iespējams šo sadarbību daļēji ietekmēja personiska lieta, jo Ratnieks, kas bija apvienības prezidents, ir Daces Ratnieces dēls, kura strādāja ministrijā kā departamenta direktore, taču nebija tam piemērota, tāpēc tika pārvietota uz Jaunatnes aģentūru. Tāpat šo sadarbību noteikti ietekmēja Ratnieka personība un narcisms” (sk. 7. pielikumu).

Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības pārstāve Ilze Trapenciēre uzsver, ka arodbiedrībai ar ministriem kā personām sadarbība augstākās izglītības nozarē nav notikusi gandrīz vispār, tāpēc viņa to vērtē vidēji slikti. Salīdzinot konkrēto ministru sadarbību ar arodbiedrību, Trapenciēre izteica vērtējumu skalā no mīnus 10 līdz plus 10, Tatjanu Koķi novērtējot ar nulli, jo sadarbības nebija, Broka sadarbību vērtējot ar plus 4, Ķīļa attiecības ar arodbiedrību novērtējot ar mīnus 10 un Vjačeslava Dombrovska sadarbību – starp nulli un

mīnus 5, jo tikšanās bija, taču tajās Dombrovskis izteicies, ka jautājumi augstākās izglītības nozarē viņam nav aktuāli. Trapenciere minēja, ka vienošanās par sadarbību izglītības politikas jautājumos arodbiedrībai ir ar ministrijas departamentiem, kas paredz informācijas apmaiņu un diskusijas par izglītības politikas dokumentiem, taču visbiežāk tas ir ticis tikai formāli parakstīts un reāla, efektīva sadarbība tomēr nav notikusi (sk. 6. pielikumu).

Latvijas Studentu Apvienības viedokļa pārstāve Anna Cīrule kā kopējās sadarbības ietekmējošu faktoru uzsver ne tikai ministru personības, bet arī to, kāda situācija valstī ir katra ministra ministrēšanas periodā, par piemēru minot laiku, kad viņa vadīja apvienību un valstī bija ekonomiskā krīze, līdz ar to nozarei tika samazināts budžets, kas negatīvi ietekmēja arī partneru sadarbību ar ministri Koķi.

Raksturojot ministru sadarbību ar Latvijas Darba devēju konfederāciju, Anita Līce uzsver, cik dažāda tā bijusi: „Konfederācija ir tikusies ar visiem ministriem. Ar atsevišķiem ministriem sadarbība ir bijusi ļoti cieša, ar citiem mazāk, bet tas lielākoties ir atkarīgs no tā, kāda ir ministra politiskā dienas kārtība un cik nozīmīga ministram ir mūsu dalība lēmumu pieņemšanā un sadarbība ar mums” (sk. 5. pielikumu).

Hronoloģiski vērtējot katra izvēlēta ministra – Tatjanas Koķes, Rolanda Broka, Robertu Ņiļa un Vjačeslava Dombrovska – sadarbību, respondenti sāk ar Tatjanas Koķes sadarbības vērtējumu. Jānis Vētra norāda, ka Koķes sadarbības veidu visspilgtāk raksturo viņas perfekcionisms, kā rezultātā „jebkura jautājuma vai dokumenta saskaņošana vienmēr prasīja ļoti daudz laika, veidojot daudzus uzmetumus un veicot neskaitāmus labojumus, lai ministre šos dokumentus pieņemtu. Partneriem tam ir jāpielāgojas. Tas nereti iekavēja laiku, bet jāsaprot, ka tas, kas man var šķist lieki, citam šķiet nepieciešams.” Vētra sadarbību ar Koķi raksturo kā produktīvu normatīvo aktu izstrādē un finansējuma nozarei izcīnīšanā, kaut arī iespēju atlicināt laiku augstākās izglītības jautājumiem bija maz, ņemot vērā to, ka bija jāiztur spiediens no citiem nozarē iesaistītajiem (sk. 3. pielikumu).

Arī Cīrule Koķi raksturo kā kompetentu, taču norāda, ka viņa uz sadarbību bija vērsta vairāk formāli, jo runās vienmēr uzsvēra sadarbības nepieciešamību, bet realitātē tā ne vienmēr bija. Pretējās domās ir Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības pārstāve Ilze Trapenciere, kura stāsta, ka Koķe sadarbībā ar arodbiedrību sevi nepārtraukti nolika pārākuma pozīcijā, jo uzskatīja, ka pati kā profesore ir vizīnā augstākās izglītības jautājumos, līdz ar to arodbiedrības viedoklis viņai nav bijis nepieciešams. Tāpat Trapenciere izceļ Koķes divkosību, apgalvojot, ka, ja viņa nepanāks akadēmiskā personāla atalgojuma nesamazināšanu, viņa demisionēs, taču rezultātā pati parakstīja lēmumu samazināt akadēmiskā personāla algas un par demisiju nemaz nedomāja. Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāve Anita Līce min faktu, ka ministre bija vairāk ieinteresēta uz klausīt, piemēram, Latvijas Studentu

Apvienību kā konfederāciju, kas arī apstiprinās autores veiktajā preses relīžu analīzē par Koķes prioritātēm tikšanās rīkošanā un konkrētu partneru uzklaušānā.

Raksturojot Rolanda Broka veidoto sadarbību ar partneriem visi respondenti izteicās līdzīgi un pozitīvi, taču vispozitīvāk to vērtē Augstākās Izglītības Padomes priekšsēdētājs Jānis Vētra: „Broka vadībā tika izveidoti kvalitatīvi grozījumi Augstskolu likumā. Sākot darbu kā ministrs, Broks uzskaitīja lietas, kas būtu jādara, uzreiz atlasot tās, kurās ir fundamentālas pretrunas un kur nav sagaidāms drīzs rezultāts, un ierobežotajā laikā atrisinot tās, kur īpašu pretrunu nav. Tādā veidā aktuālākās lietas, manuprāt, izdevās veiksmīgi atrisināt, piemēram, Boloņas procesa ieviešana, iekšējās kvalitātes vadības sistēmas uzlabošana un citi aktuālākie jautājumi. Tā kā Rolanda Broka uzstādījums, ka viņš nemēģināja bīdīt cauri kādus savas partijas uzstādījumus kā svarīgākus, bet meklēja racionālos saskarsmes punktus, kuros nav lielu pretrunu, rezultējās ar to, ka noskaidrojās, cik daudz mēs reāli varam izdarīt bez lielām pretrunām un cik daudz laika atliek diskutabliem jautājumiem saistībā ar Saeimas atlaišanas termiņiem. Kopumā sadarbība ar Broku ir vispozitīvākajā veidā raksturojama un neapšaubāmi bija visproduktīvākā.”

Arī Cīrule kā Studentu Apvienības pārstāve Broku vērtē kā kompetentu un pieredzējušu, un norāda, ka laikā, kad Broks kļuva par ministru, nekādas krasas pārmaiņas sadarbībā nenotika visticamāk tāpēc, ka gan Koķe, gan Broks pārstāv ZZS. Esot ministra amata kandidāts, Broks arī publiski ziņoja, ka vēlas turpināt savas partijas ministru aizsākto darbību, tai skaitā reformas izglītībā, lai „izglītības un zinātnes nozarē saglabātos pēctecība”.⁶⁹ Pēctecības aspektu starp Koķes un Broka ministrēšanu min arī Trapenciēre, iezīmējot to kā pozitīvu un norādot, ka pēctecības neesamība laikā, kad par ministru kļuva Ķīlis, manāmi traucēja viņas un visas arodbiedrības darbību.

Kā atvērtu sadarbībai Broku raksturo arī Trapenciēre, norādot, ka „atšķirībā no citiem ministriem viņš piekrita tikties jautājumā par augstāko izglītību ar mums kā sektoru pārstāvošo grupu, uzklaušot mūsu viedokli. Viņš vienmēr visu pierakstīja, aktīvi diskutēja, dažiem priekšlikumiem piekrita, dažus oponēja, bija arī kādas politiskās izmaiņas, taču tās diemžēl nebija lielas. Taču viņš vienmēr uzsvēra sociālo dialogu un man patika sadarboties ar viņu.”

Kā jau autore pirms darba izstrādes paredzēja, balstoties uz plašsaziņas līdzekļos dzirdēto un lasīto un pašas veidotajos kursa darbos iegūto informāciju, pretrunīgi tiek vērtēta sadarbība ar ministru Robertu Ķīli. Respondenti iezīmē gan sadarbības pozitīvos, gan īpaši negatīvos aspektus. Kā pozitīvu Augstākās Izglītības Padomes priekšsēdētājs Jānis Vētra norāda to, ka, līdz ar Ķīļa ministrēšanas laiku, augstākajai izglītībai tika pievērsta liela

---

⁶⁹ LETA. (2010). *Broks vēlas turpināt iepriekšējo ZZS ministru sāktās izglītības reformas*. Izgūts no <http://nra.lv/latvija/34438-broks-velas-turpinat-ieprieksejo-zzs-ministru-saktas-izglitibas-reformas.htm>

sabiedrības un Saeimas uzmanība, gari un plaši diskutējot par augstākās izglītības reformām. Tāpat ka pozitīvu Vētra norāda faktu, ka „Ķīlis ar savu darbību zināmā mērā saliedēja augstākās izglītības sektorā strādājošos, jo uzbrukums bija tik tiešs un brutāls, ka tās nesaskaņas, kas bija starp citiem nozarē iesaistītajiem, ātri pazuda salīdzinoši ar to uzbrukumu, kas nāca no Ķīļa puses. Tā kā saliedēšanas efekts arī bija ļoti nozīmīgs.”

Kā pozitīvu un ciešu sadarbību ar Ķīli raksturo Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāve Anita Līce. Viņa norāda, ka jau sākotnēji viņa uzstādījumi sakrita ar konfederācijas prioritātēm, un konfederācijas pārstāvji tika aicināti uz vairākām tikšanās reizēm, kā arī Ķīlis pats vairākas reizes ir ticis ar Latvijas Darba devēju konfederācijas padomi. „Viens no viņa galvenajiem uzstādījumiem bija, ka augstākajā izglītībā ir būtiski zināt, kādas ir prasības darba tirgū un ka uzņēmēju pārstāvjiem jāiesaistās lēmumu pieņemšanā. Viens no viņa solījumiem bija saskaņot budžeta vietas augstskolās, kas arī īstenojās. Mēs izvērtām plašas konsultācijas ar nozaru asociācijām par budžeta vietu sadali augstskolās – vai tā ir atbilstoša darbības prognozēm nozarēs. Latvijas Darba devēju konfederācija izteica konstruktīvus priekšlikumus, piemēram, kuras studiju programmas būtu nepieciešams apvienot vai kuras nav nepieciešams mainīt, un tālākajās sarunās par šo jautājumu ministrs bija ņēmis vērā šos priekšlikumus. Tā kā kopumā sadarbību vērtēju kā pozitīvu”. Pats ministrs, vaicāts par sadarbību ar Latvijas Darba devēju konfederāciju, vērtē to kā praktiski ideālu.

Pilnīgi pretējs viedoklis ir Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības ekspertei augstākās izglītības jautājumos Ilzei Trapencierei. Ķīļa sadarbību ar arodbiedrību viņa dēvē par agresīvu arodbiedrības pazemošanu. Trapenciere stāsta, ka tad, kad Ķīlis tika uzaicināts uz tikšanos ar arodbiedrību, lai diskutētu par izglītības politikas jautājumiem, no kuriem viens bija arī augstākā izglītība, viņš tikšanās laikā paziņojis, ka uz jautājumiem neatbildēs, kā arī pazemojis cilvēkus, kuri piedalījušies diskusijā. Tāpat viņš vēlāk publiski paziņojis, ka arodbiedrības kā tādas nemaz nav vajadzīgas. Līdz ar to visas sadarbības laikā konstruktīvi nevarēja notikt neviena diskusija par izglītības politikas dokumentiem. Trapenciere min arī kādu atbilstošu piemēru, lai raksturotu to, kā notika sadarbība starp arodbiedrību un ministru: „Ķīlis uzskatīja, ka ir nepieciešams noslēgt sadarbības memorandu, kurā mēs savukārt prasījām iekļaut arī punktus par augstāko izglītību – no 2013. gada 1. jūlija pildīt Augstskolu likuma 78. panta 7. daļu par finansējuma palielināšanu, kā arī par 10 procentiem palielināt akadēmiskā personāla atalgojumu. Kad Ķīlis ar lielu bļautišanos parakstīja šo dokumentu, viņš nosvītroja augstākās izglītības daļu, pasakot, ka ir vajadzīgs jauns sadarbības memorands par augstāko izglītību. Pie tā mēs arī uzreiz pēc tam sākām strādāt, taču ilgstoši ne ministrs, ne ministrija neizrādīja interesi sadarboties, tāpēc izveidot darba grupu izdevās tikai pēc pusgada. Pie jaunā memoranda izstrādes strādājām vēl apmēram pusgadu, taču

sociālais dialogs ar ministru un ministriju vēl joprojām nenotika, un, kad Ķīlis demisionēja, mūsu izstrādātais memorands kļuva pavisam nevajadzīgs, jo Vjačeslavs Dombrovskis paziņoja, ka viņu šī memoranda noslēgšana neinteresē.” Tāpat Trapenciere vēlreiz piemin nepieciešamību vismaz vienas valdības ietvaros, mainoties ministriem, saglabāt augstākās izglītības politikas pēctecību, kas šajā gadījumā, Dombrovskim kļūstot par ministru, nenotika. Taču Ķīļa attieksmi kopumā pret sadarbību ar arodbiedrību respondente raksturo kā izteikti nievājošu.

Savu viedokli par sadarbību ar Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību intervijas laikā izteicis arī Roberts Ķīlis, kurš uzskata, ka arodbiedrība nedeva nekādu konstruktīvu ieguldījumu un, neskatoties uz to, ka ministrs bija gatavs algot cilvēkus no Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības, kuri varētu sniegt kādus atzinumus vai veikt pētījumus par nozares aktualitātēm, arodbiedrība izvēlējās palikt nogaidošā pozīcijā, lai pēc tam varētu visu ministra ierosināto kritizēt. Šādu viedokli darba autore ievēroja arī, veicot preses reližu analīzi, kur Ķīlis pēc tikšanās ar Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību publiskoja komentāru par to, ka „šāds absurds „sadarbības modelis” tikai kultivē Latvijā valdošo praksi, kad tas, kuram ir idejas un risinājumi, ir spiests taisnoties tā priekšā, kuram pašam nekāda piedāvājuma nav”. Ķīlis šajā komentārā raksturo savu un arodbiedrības sadarbību kā „formu, kurā viens izpilda mājas darbu, savukārt otrs novērtē to ar atzīmi”, un skaidro, ka „sadarbības modelis „jūs parādiat, mēs novērtēsim” man nav pieņemams”.⁷⁰

Pēc ministra stāstītā var spriest, ka visasākās diskusijas ar Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību notika par vispārējo izglītību un skolotāju algām, jo arodbiedrība vēlējās rīkot protestus un vēlāk arī streiku eksāmenu laikā, uz ko ministrs atbildēja ar paziņojumu, ka tādā gadījumā arodbiedrība tiks sūdzēta tiesā par bērnu tiesību pārkāpumu. Kā apgalvo pats ministrs, kopš šī incidenta viņa ministrēšanas laikā līdzīgas situācijas vairs neatkārtojās, tāpēc viņš uzskata, ka sadarbībā ar arodbiedrību derēt varēja tikai ļoti strikta attieksme.

Ir zināms, ka attiecības starp arodbiedrībām un valsti retos gadījumos ir vērstas uz pozitīvu sadarbību, taču pēc šo divu respondentu atbildēm autore secina, ka šajā – Ķīļa un Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības – gadījumā sadarbība bija izteikti negatīva, kur neviena puse nebija gatava iesaistīties konstruktīvā jautājumu risināšanā sarunu ceļā.

Jānis Vētra, kurš izteicis sadarbības ar Ķīli pozitīvos aspektus, norāda arī uz daudz būtiskākiem, negatīviem faktoriem sadarbībā. Vētra uzskata, ka ministrs Augstākās Izglītības

---

⁷⁰ Tukišs, R. (2012). *Roberta Ķīļa komentārs pēc tikšanās ar LIZDA*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/8374.html>

Padomi un viņu personīgi izraudzījās par savu galveno uzbrukuma objektu, tai skaitā nodēvējot padomi par „vecajiem impotentiem”. Tāpat Vētra, līdzīgi kā Trapenciēre, uzsver, ka konkrētajā ministrēšanas laikā netika pieņemts gandrīz neviens konstruktīvs normatīvais akts, kā arī Ķīlis konsekventi iestājies par to, ka augstākajai izglītībai nav vajadzīgi papildus līdzekļi, neskatoties uz to, ka krīzes laikā tie tika būtiski samazināti. Runājot par Ķīļa darbības negatīvajām pusēm, kuru sekas jūtas vēl šobrīd, Vētra min to, ka Ķīlis „daudzās starptautiskās institūcijās, tai skaitā Eiropas Komisijā radīja priekšstatu par Latvijas augstāko izglītību kā nozari, kurā ir zema kvalitāte, kura nevēlas pārmaiņas, kurā nav strukturālas reformas un augstskolu ir par daudz”.

Savukārt Roberts Ķīlis, raksturojot Augstākās Izglītības Padomi kā sadarbības partneri, sauc to par interešu konflikta „saēstu” organizāciju, uzsver, ka sadarbību nebija iespējams uzlabot, atstājot tādu pašu padomes sastāvu, kā arī apgalvo, ka padome neveica likumā noteiktās funkcijas. Ķīlis pat min, ka iesaistīties sadarbībā ar šādu organizāciju būtu bijis bīstami, jo tā bija uzņēmusies vadīt projektu, kurš tika īstenots uz kriminālās atbildības robežas. Šeit respondents domā Augstākās izglītības studiju programmu izvērtējumu, kurš netika atzīts par derīgu un kurā auditorfirma „Deloitte Latvia” saskatīja nepilnīgi veiktu darbu, kā arī varbūtējus krimināla rakstura pārkāpumus.⁷¹ Pēc juridiskas analīzes veikšanas par audita ziņojumā sniegto informāciju Ķīlis vēlāk nosūtīja lūgumu Latvijas Republikas Prokuratūrai veikt pārbaudi par Augstākās Izglītības Padomes priekšsēdētāja darbu.⁷² Gan pēc pirmās tikšanās ar padomi, gan īpaši pēc šī starpgadījuma, Ķīlis cerēja, ka izdosies pārliecināt kolēģus koalīcijā, ka Augstākās Izglītības Padomes sastāvs ir jāmaina. Ministrs atzīst, ka publiskajā telpā, cik vien aktīvi varējis, vēstījis par padomes un tās priekšsēdētāja nekompetenci, ko, kā autore iepriekš minēja, Vētra raksturoja kā tiešu un brutālu uzbrukumu sev personīgi. Arī preses relīžu analīzes laikā autore saskārās ar vairākām situācijām un preses relīzēm, kur tika skaidroti Ķīļa un Vētras konfliktu iemesli, piemēram, kādā preses relīzē pats ministrs minējis, ka „visi pārmetumi, kas adresēti man saistībā ar studiju programmu izvērtējumu, patiesībā ir pārmetumi Augstākās izglītības padomei un tās vadītājam Jānim Vētram”.⁷³ Vēlāk ministrs arī izteicis nožēlu par Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes balsojumu par Augstākās Izglītības Padomes locekļu

---

⁷¹ *Augstākās izglītības studiju izvērtēšanas projekts izgāzies.* (2013). Izgūts no

<http://www.ir.lv/2013/2/17/raidijums-augstakas-izglitiba-studiju-izvertesanas-projekts-izgazes>

⁷² Tukišs, R. (2013). *Roberts Ķīlis vērsies ar iesniegumu Latvijas Republikas prokuratūrā.* Izgūts no

<http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/9635.html>

⁷³ Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas nodaļa. (2012). *Roberts Ķīlis: Augstākās izglītības padome, iespējams, viltojusi izvērtējuma datus.* Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/9277.html>

kandidātiem, aicinot deputātus iestāties par pārmaiņā un vislielākos iebildumus izsakot par padomes priekšsēdētāju Jāni Vētru, norādot uz viņa slikto padomes vadību.⁷⁴

Ne pārāk pozitīvi par Latvijas Studentu Apvienības sadarbību ar ministru izsakās arī Studentu apvienības pārstāve Anna Cīrule, kura ar Ķīli sadarbojusies jau pirms viņš kļuva par ministru un bija Augstākās izglītības reformu darba grupas vadītājs. Arī Ķīlis intervijā piemin šo sadarbību, izsakot neizpratni par to, kāpēc Cīrule kā studentu pārstāve un kopumā liela daļa studentu bija konservatīvi noskaņoti un pret reformām, kas būtībā ir studentiem neraksturīgi. Šeit gan jāpiemin pašas autore veiktie pētījumi pirmā un otrā kursa darba ietvaros, kuros autore ar anketēšanas palīdzību skaidroja studentu viedokli par Roberta Ķīļa ierosinātajām izmaiņām augstākās izglītības finansēšanā un secināja, ka lielākā daļa anketēto studentu ir pret izmaiņām. Papildus Cīrule uzsver, ka tad, kad Ķīlis kļuva par ministru, sadarbības modelis krasi mainījās un turpmāk bija jārēķinās ar ļoti smagām diskusijām, līdz Latvijas Studentu Apvienība pievienojās ministra Ķīļa demisijas pieprasījumam, kā rezultātā Ķīlis vairs nevēlējās iesaistīties nekādās diskusijās ar apvienību.

Darba autore papildus iepazīnās arī ar Latvijas Studentu Apvienības prezidenta laikā, kad Izglītības un zinātnes ministrs bija Roberts Ķīlis, Edvarda Ratnieka pausto viedokli par sadarbību ar Ķīli. Jāatzīst, ka tas izklāstīts kā īpaši negatīvs. Ratnieks vaino Ķīli tajā, ka ministrs nav vedis nepieciešamās sarunas par augstākās izglītības nozares finansēšanu ar Finanšu ministriju, kā arī pārmet viņa pārāk aso retoriku masu medijos, kad Ķīlis uz jautājumu „Ko darīt tiem studentiem, kuri jau ir iestājušies nekvalitatīvās programmās?” atbildējis ar: „Ir cilvēki, kas izvēlas nopirkt zārka čibiņas, nevis labus apavus. Ko es tur varu darīt?” Vai arī paziņojis, ka visa Latvijas izglītības sistēma ir uz pūšanas robežas. Šo visu izklāstīto informāciju Ratnieks sauc par nepieņemamu un uzsver, ka: „Latvijas studentiem ir nepieciešamas caurspīdīgas, ar nozari saskaņotas, kvalitatīvas, uz studentiem orientētas, konstruktīvi pamatotas pārmaiņas ar kompetentu ministru AI un zinātnes jomā un nepieciešamajām vadību pārmaiņas prasmēm, kuras, mūsaprāt, nepiemīt esošajam ministram”.⁷⁵

Izsakot viedokli par Vjačeslava Dombrovska ministrēšanas laikā veidoto sadarbību, visi respondenti, izņemot Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības pārstāvi, ieņem salīdzinoši neitrālas pozīcijas. Vētra uzskata, ka sadarbības elementi bija, taču tam traucēja tas, ka Dombrovskis bija iepriekšējās situācijas ķīlnieks, pārstāvot Reformu partiju. Pozitīvi viņš vērtē Dombrovska centienus atjaunot kontaktus ar nozari, kas attiecībā uz Augstākās Izglītības

---

⁷⁴ Tukišs, R. (2012). *Roberts Ķīlis pauž nožēlu par Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas balsojumu par Augstākās izglītības padomes locekļu kandidatūrām*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/9359.html>

⁷⁵ Ratnieks, E. *LSA nostāja par Roberta Ķīļa darbu*. Izgūts no <http://www.apollo.lv/zinas/lsa-nostaja-par-roberta-kila-darbu/540537>

Padomi arī izdevās, taču atzīst, ka ministrs lielāko daļu laika bija aizņemts ar vispārējās izglītības jautājumiem, līdz ar to diskusijām par augstāko izglītību daudz laika neatlika, kas arī ietekmēja sadarbību. Arī publiski Vētra izteicies par Dombrovska darbu, norādot, ka viņam ir labāk jāizprot nozare, kura ir izteikti komplicēta, un profesionāli piemērotāks viņš varētu būt cita ministra amatam, taču situācija, kādā viņš bija nonācis pēc Ķīļa demisijas un viņa stāšanās amatā, nebija apskaužama.⁷⁶

Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāve Anita Līce uzskata, ka sadarbība ar Dombrovski vairs nebija tik intensīva kā ar iepriekšējo ministru Ķīli, taču iestrādes atsevišķos jautājumos bija palikušas, līdz ar to sadarbība turpinājās jau esošajos jautājumos, vairākas reizes arī tiekoties ar ministru.

Savukārt negatīvi par sadarbību ar Dombrovski izteicās Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības pārstāve, kura atzīmē, ka ministrs bija vienu reizi atnācis uz arodbiedrības sanākumi par augstākās izglītības jautājumiem, taču viņa attieksme pret jautājumiem bija apbrīnojami vienaldzīga, un, kā jau minēts iepriekš, Dombrovskis neuzskatīja par nepieciešamu un saistošu noslēgt sadarbības memorandu augstākās izglītības jautājumu ar arodbiedrību, par ko tā bija sašutusi.

Atbildot uz jautājumu par to, vai konkrētie ministri ir bijuši atsaucīgi, rīkojot tikšanās ar sadarbības partneriem, veicinot informācijas apmaiņu un reaģējot uz partneru izvirzītajiem priekšlikumiem, respondenti izdalīja katra konkrētā ministra aktivitāti, rīkojot tikšanās, to, vai partneru sniegtie priekšlikumi ir ņemti vērā un to, kā notika informācijas apmaiņa starp ministru un partneriem.

Augstākās Izglītības Padomes pārstāvis uzskata, ka Tatjana Koķe bija relatīvi atsaucīga uz tikšanos, taču priekšlikumu izskatīšana un informācijas apmaiņa vairāk notika caur departamentu, ministre šādā sadarbībā neiesaistījās. Rolandu Broku respondents min kā atsaucīgu uz tikšanos, kuras vienmēr bijušas konstruktīvas un racionālas, kā piemēru minot jautājumu izskatīšanu par studiju virzienu akreditāciju vai mācībspēku ievēlēšanas kārtību. Vētra atklāj, ka ne visi jautājumi tika atrisināti sarunas gaitā, jo Rolandam Brokam bijis raksturīgi, ka viņš pēc sarunas visu pārdomāja, izpētīja normatīvos aktus un tad laika ziņā racionālos termiņos deva savu redzējumu. Runājot par Robertu Ķīli, Vētra uzsver, ka ministrs tikās, ar ko gribēja, domājot par sava reitinga celšanu, un uz pieteikumiem tikties ar Augstākās Izglītības Padomi nereaģēja. Apskatot Vjačeslava Dombrovska sadarbības veidu, Vētra min, ka ministrs bija gatavs uzklaut, bet atgriezeniskās saites vai tālāka attīstība šiem jautājumiem

---

⁷⁶ *Izglītības nozares pārstāvji jaunā ministra amatā labprāt redzētu Druvieti.* (2014). Izgūts no http://lat.mixnews.lv/lv/politika/22567_izglitibas-nozares-parstavji-jauna-ministra-amata-labprat-redzetu-druvieti

nebija. Dombrovska komunikācijas veids bijis tiešs, bet nekāda tālāka darbība vai informācija netika sagaidīta.

Latvijas Student Apvienības pārstāve Anna Cīrule ieskicēja Tatjanas Koķes ministrēšanas laiku un sadarbību, minot, ka principā tikšanās tika rīkotas, taču tās bijušas vairāk formālas, un respondente uzskata, ka tās notikušas tikai tāpēc, ka „ministriem ir pienākums rēķināties ar sociālajiem partneriem, līdz ar to formāli viņi to izpilda, lai nebūtu pārmetumu, ka viņi to nav darījuši. Tā kā varu teikt, ka formāli sadarbība un konsultēšanās notika, bet neteiktu, ka tam bija kāds reāls rezultāts.”

Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāve raksturoja visu četru ministru sadarbību, apgalvojot, ka problēmu ar tikšanos organizēšanu nekad nav bijis, taču priekšlikumi tikuši ņemti vērā ļoti reti, jo realitāte ir tāda, ka iespējas visus priekšlikumus detalizēti izskatīt un ņemt vērā noteiktā laika posmā gandrīz neiespējami. Taču Līce uzsvēra, ka ir jautājumi, kuri pretēji solījumiem no vairākiem ministriem nav risināti jau gadiem.

Runājot par tikšanās regularitāti un informācijas apmaiņu, Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības pārstāve pozitīvāk vērtē Koķes ministrēšanas laiku, tomēr minot, ka nenotika efektīva politikas dokumentu izstrāde. Savukārt negatīvi arī šajā aspektā tiek vērtēti Ķīļa un Dombrovska ministrēšanas periodi, kad arodbiedrība atšķirībā no Augstākās Izglītības Padome, Latvijas Rektoru Padomes un Latvijas Darba devēju konfederācijas netika iekļauta darba grupās, kurās tika diskutēts par augstākās izglītības politikas izstrādi, kā arī ne pārāk aktīvi tika informēta par aktualitātēm nozārē no ministra puses.

Atbildēs uz jautājumu par to, vai sadarbības partneru darbu ietekmējusi ministru maiņa, atkal figurē Roberta Ķīļa vārds, pierādot to, ka Ķīļa kļūšana par Izglītības un zinātnes ministru un tam sekojošie notikumi visvairāk ietekmējuši visu intervēto sadarbības partneru darbu, piemēram, Augstākās Izglītības Padomes priekšsēdētājs Vētra tā arī norāda, ka „vienīgais, kurš tieši ietekmēja manu darbu, bija Roberts Ķīlis, jo tad man katru otro dienu nācās atbildēt uz uzbrukumiem plašsaziņas telpā un cīnīties ar viņa uzsūtītām pārbaudēm, kas, protams, ietekmēja manu darbu.”

Gan Latvijas Studentu Apvienības, gan Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības pārstāves uzskata, ka maiņa no Koķes uz Broku bijusi mērena un pēctecīga, ņemot vērā arī faktoru, ka viņi pārstāv vienu partiju, līdz ar to nozare nekādu lielu satricinājumu nepiedzīvoja. Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāve nevienu konkrētu ministru maiņu, kura īpaši būtu ietekmējusi viņas darbu, nenosauca, taču tāpat uzsvēra, ka tas, kādas ir katra ministra dienaskārtības prioritātes un ar kurām organizācijām viņš ir vairāk ieinteresēts sadarboties, ietekmē katra sadarbības partnera darbu.

Lūdzot no minētajiem nosaukt konkrētu ministru kā pozitīvu piemēru sadarbības veidošanai ar partneriem, 2 respondenti – Augstākās Izglītības Padome un Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība – izvēlējušies Broku, Latvijas Darba devēju konfederācija – Ķīli, savukārt Latvijas Studentu Apvienības pārstāve uzskata, ka apvienība vienmēr bijusi konfrontējošā pozīcijā ar ministriem, tāpēc kādu konkrētu ministru kā pozitīvu piemēru sadarbībai nevar nosaukt. Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāve atzīst, ka Ķīlim grūti gāja ar pārējiem partneriem, taču ar sadarbību ar konfederāciju viņš bijis ļoti atsaucīgs un ieinteresēts ieklausīties.

Uz tādu pašu jautājumu, tikai nosaucot sliktāko piemēru sadarbības veidošanai, 3 no respondentiem – Augstākās Izglītības Padome, Latvijas Studentu Apvienība un Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība – nosauca Robertu Ķīli, savukārt Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāve reto tikšanās dēļ ar konfederāciju un nevarot izšķirties starp diviem, nosauca Koķi un Broku. Latvijas Studentu Apvienības pārstāve sniedza detalizētāku izklāstu par to, kāpēc izvēlējusies tieši Ķīli, uzsverot, ka viņa publiskie komentāri bija pārāk asi, nepavisam nemudinot uz sadarbību. Viņa norādīja, ka „kā profesors Ķīlis lekcijās pareizi strādā – izaicina studentus, lai no viņiem iegūtu jaunas idejas, taču viņš to vēlējās pārnest uz visu augstākās izglītības jomu un nesaprata, ka viņam vairs pretī nesēž studenti, bet augstskolas, rektori un organizācijas, un, ka tas nestrādā, to nevar pārnest no vienas vides uz otru. Tas radīja nevis jaunas idejas, bet pilnīgu haosu, kurš vēl tagad ir jākārto.”

Intervējot Robertu Ķīli, darba autore lūdza viņam vispārīgi raksturot sadarbības modeli, kādu viņš veidoja ar partneriem augstākajā izglītībā. Bijušais ministrs skaidroja, ka sadarbības formātam bija 3 stadijas, no kurām pirmā ilga no 2011. gada 25. oktobra līdz 2012. gada augustam, un tās laikā Ķīlis centās izziņāt dažādu augstskolu un partneru situāciju, tikās ar augstskolu vadītājiem un centās arī citus augstākās izglītības pārstāvjus iesaistīt darba grupā, kurā bija paredzēts izstrādāt nepieciešamo reformu plānu. Otrā sadarbības stadija ilga no 2012. gada augusta līdz decembrim, un šajā posmā ministrs sadarbībai izmantoja konfrontējošu pieeju, lai detalizētāk uzzinātu iesaistīto viedokļus. Izņēmums bijis augstskolu, īpaši Latvijas Universitātes vadība, ar kuru, kā pats ministrs uzsver, nevis konfrontēja, bet koleģiāli konsultējās. Sekojoši trešajā posmā līdz ministra demisijai viņš veidoja selektīvu sadarbības formātu ar noteiktām, izvēlētām nozarē iesaistītajām vienībām, ar kurām redzēja iespēju sadarboties.

Ministrs Ķīlis intervijā skaidroja, ka Latvijas augstākajā izglītībā ideālu sadarbības modeli nav iespējams izveidot, jo augstākās izglītības sektors ir pārāk heterogēns (neviendabīgs), līdz ar to pieeja katram sadarbības partneri ir jāveido absolūti citādāka, jo viena sadarbības pieeja visiem nav iespējama.

Kā nozīmīgāko problēmu savai sadarbības pieejas veidošanai Kīlis min to, ka viņam jau ministrēšanas sākumā, vadot dažādas diskusiju grupas par nepieciešamajām izmaiņām augstākajā izglītībā, radās sajūta, ka ne ministrija kā tāda, izņemot atsevišķus pārstāvjus, ne lielākā daļa partneru neko nevēlas mainīt. Kā skaidro ministrs „līdz ar to nonācu pie secinājuma, ka ar viņiem ir „jāiet uz konfrontāciju”. Arī politiskajā, koalīcijas līmenī man izveidojās sapratne, ka Valdis Dombrovskis nav cilvēks, kurš akceptēs reformas augstākajā izglītībā, jo viņš negrib strīdēties ar savas partijas valdes pārstāvjiem, īpaši Druvieti. Šādā situācijā, pārstāvot partiju, kurai nav varas un finanšu ministra, ir tikai Izglītības un zinātnes ministrija, un saprotot, ka sektors lielā mērā ir pret, kaut ko īstenot ir gandrīz neiespējami. Vienīgais, ko var darīt, ir celt šī jautājuma redzamību sabiedrībā un tās interesi par nozares aktualitātēm. Ar to gribu pateikt, ka mana konfrontācija nebija vērsta uz kādu personiski, bet bija apzināti izvēlēta stratēģija, saprotot, ka politiski īstenot reformas principā nebūs iespējams.”

Ar šo te apzināti izvēlēto konfrontējošo stratēģiju arī var izskaidrot to, kāpēc lielākā daļa intervēto partneru sadarbību ar Kīli vērtē negatīvi.

Lai iegūtu papildus informāciju, kas varētu palīdzēt izprast ministru sadarbības veidus un iespējas ar partneriem, autore respondentiem uzdeva jautājumu par to, cik veiksmīgi noris informācijas apmaiņa starp ministra biroju un sadarbības partneriem un ministrijas departamentiem un partneriem, un kādas ir atšķirības. Augstākās Izglītības Padomes pārstāvis Jānis Vētra apstiprināja, ka informācijas apmaiņa un komunikācijas veids ar šīm divām vienībām atšķiras, un ka biroja gadījumā tas joprojām ir saistīts ar paša ministra darbību un, protams, personībām, kas ir birojā, tātad atkārtoti tiek uzsvērta personību ietekme uz sadarbību. Ministra biroja darbinieki ir ministram uzticami cilvēki, ar kuriem viņš jau ir sadarbojies un kuriem ir līdzīga vīzija kā ministram. Minot piemērus Vētra norāda: „Viens no pozitīviem piemēriem atkal jāmin Rolanda Broka gadījums, kuram praktiski nebija biroja, viņš strādāja ar ministrijas darbiniekiem, un tas, protams, atvieglāja situāciju. Roberta Kīļa gadījumā birojs spēlēja lielu lomu, ģenerējot likumprojektus un dažādus dokumentus, kas pēc tam ministrijai bija jāpārstrādā. No sadarbības viedokļa tas ārkārtīgi sarežģīja situāciju, jo birojs pilnīgi citādāk, neformālāk un neskaidrāk komunicē ar partneriem, ar to domājot atbildes uz zvaniem un elektroniskajām vēstulēm.” Savukārt sadarbību ar ministrijas departamentiem, viņaprāt, gan īpaši nemaina tas, kurš ir ministrs, jo sadarbība šajā gadījumā noris kā ar birokrātisku valsts iestādi un saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu un ministrijas nolikumu.

Kā ietekmējošu faktoru sadarbībai ar Augstākās izglītības departamentu Latvijas Studentu Apvienības pārstāve min nodibinātos kontaktus ar darbiniekiem, līdz ar to nebija problēmas ar informācijas apmaiņu, piezvanot konkrētajiem cilvēkiem un saņemot informāciju par interesējošo jautājumu. Kā negatīvu Cīrule min faktu, ka lielāko daļu šo cilvēku Kīlis savā

ministrēšanas laikā atlaida vai aizvirzīja kur citur, līdz ar to pazuda daudzi kontakti informācijas apmaiņai. Šīs aizvirzīšanas iemeslus intervijā min arī pats Ķīlis: „Galvenā problēma bija departamentu vadība ministrijā. Ja jūs vēlaties veikt pārmaiņas, bet jums nav majoritātes valdībā, vairākas spēcīgas augstskolas ir ministrijas pārraudzībā, vienīgais, ko var darīt, ir mēģināt ministriju pārvērst par galveno spēlētāju reformu ieviešanā, kad ierēdņi gatavotu dokumentus un iniciētu. Manā gadījumā vadība bija pret, neko nevēlējās darīt un visu sabotēja, un to vajadzēja mainīt.”

Citāda veida attiecības Latvijas Studentu Apvienībai bija ar ministru birojiem, ar kuriem attiecības bija formālākas un bieži vien tīri tehniskas.

Arī Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāve sadarbību ietekmējošu faktoru gan ar ministrijas departamentu ierēdņiem, gan ministru birojiem nosauc personības un cilvēciskās attiecības. Konfederācijas sadarbību ar ierēdņiem Līce raksturo kā ļoti labu, jo viņi nodrošina konfederācijas iekļaušanu daudzās darba grupās. Taču vienīgo izteikti labo piemēru par kontakta izveidošanos ar ministra biroju Līce min Ķīļa biroju, kurš bija ļoti ieinteresēts sadarbības veidošanā un atbalstīšanā. Pārējos gadījumos biroja iesaiste nav bijusi manāma.

Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības pārstāve Ilzes Trapenciēre norāda, ka „Koķes un Broka laikā informācijas apmaiņa ar ministrijas ierēdņiem notika, jo jau pirms tam tika izveidoti kontakti ar konkrētiem ierēdņiem un katru mēnesi arodbiedrībai tika sūtīti informatīvie biļeteni par aktuālākajiem jautājumiem ministrijā. Taču Ķīļa laikā tika nomainīts gan birojs, gan ministrijas departamentu darbinieki, un birojs neuzskatīja, ka viņiem ar mums jāsadarbojas, kā arī vairs nebija kontaktpersonas departamentos, caur kuriem pirms tam aktīvi notika informācijas apmaiņa. Uzskatu, ka cilvēciskais kontakts ir svarīgs, lai informācijas apmaiņa būtu raitāka.”

Līdz ar to var secināt, ka arī ministra biroja veidotajai sadarbībai ar partneriem ir liela ietekme uz to, kāda šī sadarbība ir arī partneriem ar ministru, jo nenoliedzami arī šo sadarbību ietekmē cilvēcisko attiecību faktors.

Domājot par turpmākajiem Izglītības un zinātnes ministru veidotajiem sadarbības modeļiem un to, kā tos veidot pēc iespējas efektīvākus un pieņemamākus abām pusēm, autore sadarbības partneriem uzdeva jautājumu, kā, viņuprāt, veiksmīgāk varētu tikt īstenota sadarbība starp ministriem un ministrijas partneriem. Kas ir interesanti, liela daļa atbilžu, ko respondenti snieguši, ir saistītas ar to, kas viņu pašu organizācijās būtu jāuzlabo, lai sadarbība būtu veiksmīgāka. Piemēram, Jānis Vētra uzskata, ka vissvarīgākais Augstākās Izglītības Padomes gadījumā būtu definēt stratēģiskos mērķus, uzdevumus un skaidru kopsakaru, kāpēc ir nepieciešama padome, jo līdz šim šo komponentu neesamība ir bijis viens no iemesliem, kāpēc sadarbība nav „vedusies”, jo katrs ministrs nāk ar savu versiju un priekšstatiem par to, kas

Augstākās Izglītības Padomei jādara. Vienam šķiet, ka tās ir palīginstitūcija, kas palīdz ministrijai strādāt, citi uzskata, ka padomei ir jāpilda kādi lieli stratēģiski uzdevumi un jāiesniedz tie ministrijai. Bet, kā apgalvo Vētra, neviens no šiem priekšstatiem neatbilst Augstākās Izglītības Padomes reālajām iespējām, jo tā ir statusā augsta, bet resursos trūcīga organizācija, kuru, pavirši apskatot Augstskolu likumu, var uztvert kā vismaz Augstākās izglītības zinātnisko institūtu, kuram intensīvi jānodarbojas ar pētniecību, bet, lai to reāli varētu paveikt šādā līmenī, ir nepieciešams atbilstošs budžets, kas šobrīd Augstākās Izglītības Padomei gadā ir nepilni 100 tūkstoši eiro.”

Latvijas Studentu Apvienības pārstāve Anna Cīrule uzskata, ka nekas nemainīsies, ja ministrs kā sadarbības veidu izmantos tikai formālas tikšanās: „Nebūtu slikti, ja ministram būtu pienākums vienreiz mēnesī tikties ar katru sadarbības partneri, taču neformālu kontaktu uzturēšana tomēr ir visefektīvākais veids.” Arī Cīrule min, ka arī pašai organizācijai būtu jābūt pēc iespējas aktīvākai, dodoties uz dažādām sēdēm un konferencēm, kur ir iespējams satikt ministru un pie kafijas tases apspriest visu interesējošo. Loģiski – jo aktīvāki ir iesaistītie, jo labāks kontakts un sadarbība var veidoties.

Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāve Anita Līce uzskata, ka absolūts priekšnoteikums sadarbībai ir obligātu un regulāru tikšanos rīkošana, lai nerastos situācija, kad, kā min Līce, „ministrs katru otro nedēļu tiekas ar Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību, taču ne ar konfederāciju, līdz ar to tautsaimniecības perspektīva pilnībā pazūd.” Kā svarīgu viņa norāda arī ministru dalību partnerorganizāciju rīkotajos nozīmīgākajos pasākumos. Tāpat Līce aicinātu ministrus aktīvāk izmantot jau esošos konsultāciju mehānismus, piemēram, sadarbību caur Nacionālo Trīspusējās sadarbības padomi, kurā konfederācija kā sociālie partneri vairākas reizes gadā izsaka savu viedokli, ierosina konkrētu jautājumu izskatīšanu, kā arī ministri var izmantot iespēju konsultēties ar partneriem. Kā atzīst respondente, šis konsultāciju mehānisms ir salīdzinoši reti ticis izmantots, jo katrs ministrs, kurš nāk, veido savu konsultācijas mehānismu, sadarbojoties ar savām „mīļākajām” organizācijām. Tāpēc lietderīgi būtu izveidot pārmantojamību no ministra uz ministru arī sadarbībai ar partneriem, kuru kā svarīgu aspektu minējuši arī visi pārējie intervētie respondenti.

Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības eksperte augstākās izglītības un zinātnes jautājumos uzskata, ka ir vajadzīgs sadarbības līgums, kurā ir atrunāti svarīgākie politikas jautājumi un galvenie mērķi ministra un arodbiedrības sadarbībai. Tāpat viņa uzsver, ka ir strikti jānovelk robežas un jādefinē tas, kādi augstākās izglītības politikā ir svarīgākie arodbiedrības un ministra pārrunājami jautājumi, kā arī būtu vajadzīgs laika grafiks, kurā norādīts, kādā periodā katru konkrēto punktu plānots atrisināt, un plāns tam, kuri būtu ministra

un ministrijas kompetences jautājumi un kuri – arodbiedrības. Arī Trapenciere, līdzīgi kā Cīrule, min neformālo tikšanos nepieciešamību.

Arī Roberts Ķīlis intervijā runā par to, kā viņš būtu varējis gan veiksmīgāk sadarboties ar partneriem, gan atrisināt vairāk problēmu nozarē. Viņš pieņem, ka lielāki panākumi varētu būt, ja viņš ministrēšanas sākumā tik daudz nepievērstos komunicēšanai ar partneriem, kā būtu koncentrējies uz ātrāku pašas ministrijas pārstrukturēšanu, lai būtu iespēja uzticēt ministrijas pārstāvjiem tikt ar partneriem, citādāk lielākajā daļā tikšanos ar partneriem viņš piedalījās viens pats, jo, viņaprāt, bija izveidojusies situācija, ka gandrīz pusi sava termiņa Ķīlis strādāja ar cilvēkiem no ministrijas, kuri strādāja pret viņu un saprotams, ka tas bija traucēklis vīzijas īstenošanai par nozares attīstību. Arī preses relīzēs vairākkārt bijusi minēta ministrijas reorganizācija, kuras nepieciešamību publiski ministrs skaidrojās uzsvērot, ka vienkāršos un optimizēs ministrijas pārvaldes struktūru, samazinot darbinieku skaitu, līdz ar to birokrātisko aparātu. Ķīlis norādījis: „Reorganizācijas mērķis ir padarīt ministriju par efektīvu, motivētu un uz rezultātu orientētu institūciju, kas spēj īstenot reālas pārmaiņas izglītības sistēmā.”⁷⁷ Publiski gan ministrs nepaziņoja, ka bija vēl kāds būtisks faktors, kādēļ viņš vēlējās pārstrukturēt ministriju – tas, ka viņam iecerētās reorganizācijas rezultātā vairs nebūtu jācensas sadarboties ar sev nevēlamu departamenta vadību un ierēdņiem, kas ir pret reformām, ko viņš uzsvēra intervijā ar darba autori.

---

⁷⁷ Blačforda, I. (2012). *R.Ķīlis: IZM reorganizācija vienkāršos pārvaldes struktūru un samazinās birokrātiju*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/8467.html>

SECINĀJUMI

Bakalaura darba teorētiskajā daļā minētais rīcībpolitikas tīklu pētnieks Rouds ir uzsvēris, ka rīcībpolitikas tīkls un tīkla dalībnieku sadarbība tajā lielā mērā ir atkarīga no tā, cik tuvas attiecības pastāv starp tīkla dalībniekiem, kas pierādās arī autores veiktajā analizē. Katra ministra veidoto sadarbību ar augstākās izglītības sektora tīkla dalībniekiem – sadarbības partneriem – ir ietekmējušas personiskās simpātijas vai antipātijas pret kādu no partneru pārstāvjiem.

Katra analizētā ministra veidotā sadarbība ar vieniem un tiem pašiem sadarbības partneriem atšķīrās. Katrs ministrs savā ministrēšanas periodā izvēlējās konkrētu sadarbības stratēģiju, ko veidot ar katru no tīkla dalībniekiem. Tatjana Koķe formāli uzturējusi attiecības ar visiem sadarbības partneriem, taču lielākā daļa intervēto respondentu neuzskata, ka tam bijis kāds reāls rezultāts, ja neskaita informatīvā ziņojuma „Par nepieciešamajām strukturālajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē Latvijas konkurētspējas paaugstināšanai” izstrādi. Partneru sadarbība ar Koķi arī pierādījusi, ka lielā mērā to ietekmē arī pašu partneru aktivitāti – Latvijas Studentu Apvienība regulāri rīkojusi diskusijas, uz kurām aicināta arī ministre, tādēļ sadarbība izveidojusies ciešāka.

Koķes un Broka gadījumā analizē pierādījies arī, ka starp šiem diviem sadarbības modeļiem ir veidojies pēctecības princips, kas visticamāk noticis, jo Broks un Koķe pārstāv vienu politisko partiju, kas savukārt norāda, ka arī politiskajai partijai ir zināma ietekme uz ministru veidoto sadarbību ar partneriem. Tas gan nepierādās Ķīļa un Dombrovska gadījumā, kad Dombrovska solītais Ķīļa iesākto darbību turpinājums, spriežot pēc respondentu intervijās paustā un preses relīzēs lasītā, tāds izrādījies tikai vārdos, ne darbos, par ko vieni partneri izsaka prieku, taču citi būtu vēlējušies, lai šī pēctecība turpinātos.

Analīzes gaitā autore secinājusi arī to, ka Latvijas augstākās izglītības nozares tīkls pēc apskatītās teorijas atbilst racionālo aktieru rīcībpolitikas tīklam, jo pierādījušās visas šī tīkla veida pazīmes – augstākās izglītības nozares tīkla Latvijā dalībnieku iespējas ierobežo dažādas institucionālas normas, kas, kā atzīst respondenti, bieži vien traucē operatīvai jautājumu risināšanai, starp dalībniekiem pastāv resursu apmaiņas kanāli, caur kuriem tīkla dalībnieki regulāri veic informācijas apmaiņu un izsaka priekšlikumus ministram un ministrijai un caur kuriem notiek arī atgriezeniskā saite, kad ministrs šos priekšlikumus attiecīgi ņem vai neņem vērā.

Izdarot papildus secinājumus par katra ministra galvenajiem sadarbības principiem, jāmin partneru raksturotais Roberta Ķīļa konfrontējošais sadarbības modelis, kuru respondenti raksturojuši negatīvi, savukārt pats ministrs izteicies, ka tā brīža situācijā šāda pieeja bija

vienīgā iespējamā, lai liktu ieklausīties augstākās izglītības problēmās, pirmkārt, partneriem, bet galvenokārt sabiedrībai. Vjačeslavam Dombrovskim šādu konfrontējošo pieeju vairs nebija nepieciešams izmantot, jo gan Saeimas, gan sabiedrības uzmanība augstākās izglītības problēmām tika pievērsta jau pirms viņa ministrēšanas, taču, spriežot pēc intervijās uzzinātā, arī Dombrovska sadarbība netiek vērtēta kā pozitīvākā, jo viņš augstākās izglītības jautājumus savas dienaskārtības veidošanā neuzskatīja par prioritāriem.

Ministru sadarbības modeli, kā secina darba autore, ietekmē arī personības, kas darbojas ministra birojā, un kā uzsver sadarbības partneru pārstāvji, piemēram, Kīļa ministra biroja darbība tikai negatīvi ietekmēja partneru vēlmi sadarboties.

Kopumā autore izdara secinājumu, ka katra ministra veidotā sadarbība, lai gan teorētiski pieder pie viena rīcībpolitikas tīkla modeļa, krasi atšķiras, un noteicošais faktors šajā atšķirībā ir paša ministra personība.

Autore secina, ka nopietna problēma konstruktīvas sadarbības augstākās izglītības nozarē veidošanai ir arī uz ministriem izdarītais spiediens no vispārējās izglītības pārstāvju puses jautājumos par pedagogu algu paaugstināšanu, reformu „nauda seko skolēnam” vai skolu apvienošanu, ko intervijās minēja gandrīz visi sadarbības partneri augstākajā izglītībā.

Bakalaura darba autore secina, ka, ja sadarbības veids starp ministriem un sadarbības partneriem, katru reizi uzsākot darbu jaunam ministram, mainīsies tad, visticamāk reālas darbības augstākās izglītības problēmu risināšanā tā arī netiks uzsāktas, jo, kā partneri uzsver intervijās, lai viņi varētu pilnvērtīgi veikt savus darba pienākumus, strādāt pie nozīmīgu augstākās izglītības politikas plānošanas dokumentu izstrādes, sadarbībā ar ministru un ministriju ir nepieciešams pēctecības faktors un viena ministra darbu pārmantojamība uz nākamā ministra darbību. Tāpat visiem tīklā iesaistītajiem jāizvairās no personīgu vēlmju virzīšanas vai antipātiju izrādīšanas citiem tīkla dalībniekiem, atceroties, ka viņi visi pārstāv vienu valstiski nozīmīgu – augstākās izglītības nozari.

Izmantotie informācijas avoti

- Ahuna-Ozola, U. (2013). *Vjačeslavs Dombrovskis: budžeta vietu pārdale pēc jauniem principiem – pirmā reālā reforma augstākajā izglītībā*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/10451.html>
- Ahuna-Ozola, U. (2013). *AIP vienprātīgi atbalsta IZM piedāvātos principus budžeta vietu finansējuma sadalei nākamajam gadam*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/10507.html>
- Alksne, A. (2012). *IZM un LDDK vienosies par labāku pārvaldību augstākajā izglītībā*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/9244.html>
- Augstākās izglītības studiju izvērtēšanas projekts izgāzies*. (2013). Izgūts no <http://www.ir.lv/2013/2/17/raidijums-augstakas-izglitibas-studiju-izvertesanas-projekts-izgazes>
- Bandeniece, I. (2011). *Izglītības un zinātnes ministrs Rolands Broks parakstīs vienošanos par studiju vietu pārveidošanu atbilstoši darba tirgus prasībām*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6712.html>
- Bandeniece, I. (2011). *Izglītības un zinātnes ministrs Rolands Broks pieprasījis atsaukt nepatiesi izplatīto informāciju*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/7946.html>
- Benson, J. K. (1982). *A framework for policy analysis*. Iowa: Iowa State University Press.
- Bevir, M., Richards, D. (2009). *Decentring Policy Networks: A Theoretical Agenda*. UK: Blackwell Publishing. 13 lpp.
- Blačforda, I. (2012). *R.Ķīlis: IZM reorganizācija vienkāršos pārvaldes struktūru un samazinās birokrātiju*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/8467.html>
- Castells, M. (1996). *The Rise of the Network Society*. USA: Blackwell Publishers.
- Frederickson, H. G. (1997). *The Spirit of Public Administration*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Izglītības nozares pārstāvji jaunā ministra amatā labprāt redzētu Druvieti*. (2014). Izgūts no http://lat.mixnews.lv/lv/politika/22567_izglitibas-nozares-parstavji-jauna-ministra-amata-labprat-redzetu-druvieti
- Izglītības un zinātnes ministrija. (2013). *Augstākās izglītības un zinātnes attīstības pasākumu plāns laika posmam no 2013. gada 1. novembra līdz 2014. gada 31. decembrim*. Izgūts no http://izm.izm.gov.lv/upload_file/2013/IZMPlans_281013_AIZ_att3291.pdf

- Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas nodaļa. (2010). *Sagatavots pasākuma plāna projekts nepieciešamajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē 2010.-2012.gadam*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/5036.html>
- Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas nodaļa. (2011). *Apstiprina konsultatīvās padomes „Izglītība visiem” jauno sastāvu*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6805.html>
- Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas nodaļa. (2011). *IZM un LIZDA paraksta vienošanos par sadarbību*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6740.html>
- Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas nodaļa. (2011). *Paraksta vienošanos par studiju programmu izvērtējumu augstākās izglītības iestādēs*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6775.html>
- Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas nodaļa. (2012). *Roberts Ķīlis: Augstākās izglītības padome, iespējams, viltojusi izvērtējuma datus*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/9277.html>
- Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas nodaļa. (2012). *Roberta Ķīļa komentārs pēc tikšanās ar Rektoru padomi*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/9033.html>
- Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas nodaļa. (2012.) *R.Ķīlis sociālajiem partneriem piedāvā parakstīt sadarbības memorandu*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/8748.html>
- Izglītības un zinātnes ministrijas Komunikācijas nodaļa. (2011). *R.Ķīlis Valdības rīcības plāna izstrādē iesaista sadarbības partnerus*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/8101.html>
- Kononova, A. (2013). *Vjačeslavs Dombrovskis: profesionālās izglītības stiprināšanas ideja saņēmusi atbalstu no darba devējiem*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/9907.html>
- Knoke, D., Kuklinski. J.H. (1991). *Network Analysis: Basic Concepts*. No G. Thompson (Red.), *Markets, Hierarchies and Networks*. London: Sage.
- Korbe, A., Bušmanis, I. (2010). *Diskusijā uzsver studentu un jauno zinātnieku lomu, lemjot par augstākās izglītības jautājumiem*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4730.html>
- Korbe, A., Sabajevs, S. (2010). *Vienojas par Latvijas starptautiskās konkurētspējas veicināšanu un par nepieciešamajām izmaiņām augstākajā izglītībā un zinātnē*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4678.html>

- Korbe, A. (2009). *Izglītības ministre diskusijā par augstāko izglītību un zinātni uzsver vienotības stiprināšanu un aicina veidot augstākās izglītības iestāžu tipoloģiju*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4195.html>
- Korbe, A. (2009). *Izglītības ministre Latvijas augstāko izglītību nākotnē saskata kā starptautiski konkurētspējīgu un uz rezultātiem orientētu*. <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4596.html>
- Korbe, A. (2009). *Izglītības ministre saņēmusi atbalsta vēstules un ir pārliecināta par Latvijas augstākās izglītības attīstību*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4597.html>
- Korbe, A. (2010). *Izglītības ministre: svarīgi rast argumentus un nepieļaut līdzekļu samazinājumu augstākajai izglītībai*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/5089.html>
- Korbe, A. (2010). *Izglītības ministre un studenti pauž vienprātību par finansējumu augstākajai izglītībai*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/5730.html>
- Korbe, A. (2010). *Izglītības un zinātnes ministre tikās ar jaunievēlēto Latvijas Studentu apvienības prezidentu*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4942.html>
- Korbe, A. (2010). *Izglītības un zinātnes ministre tikās ar Latvijas studentu apvienību*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/5304.html>
- Korbe, A. (2010). *Izglītības ministrs un Augstākās izglītības padome vienojas par turpmāko sadarbību*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6038.html>
- Korbe, A. (2010). *Izglītības ministrs vienojas par turpmāko sadarbību ar Latvijas Studentu apvienību*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6097.html>
- Korbe, A. (2010). *Izglītības un zinātnes ministrs tikās ar LIZDA vadību*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6046.html>
- Korbe, A. (2010). *Izglītības un zinātnes ministrs tiksies ar Latvijas Studentu apvienības vadību*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6291.html>
- Korbe, A. (2011). *Izglītības ministrs vienojas par sadarbību ar Jaunatnes organizāciju konsultatīvo komisiju*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6465.html>
- Korbe, A. (2011). *Izglītības ministrs uzsver Latvijas Studentu apvienības lomu augstākās izglītības pārmaiņu īstenošanā*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6579.html>

- Korbe, A. (2010). *Izglītības un zinātnes ministrs un Latvijas Darba devēju konfederācijas ģenerāldirektore pārrunāja par turpmāko sadarbību*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/6139.html>
- Korbe, A. (2010). *Koķe aicina arodbiedrību uz sadarbību, kurā abas puses ir ieguvējas*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/5147.html>
- Korbe, A. (2010). *Koķe akcentē Latvijas studentu iespējas, salīdzinot ar citām Eiropas valstīm un aicina tās atbildīgi izmantot*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4914.html>
- Korbe, A. (2010). *Koķe: nepamatoti ir Reformu vadības grupā un darbā pie 2011.gada valsts budžeta visaugstākajā līmenī neieklaut studentu pārstāvi*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/5462.html>
- Korbe, A. (2009). *Izglītības un zinātnes ministrijas atbilde LIZDA prasībām*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4159.html>
- Korbe, A. (2009). *Koķe aicina studentus uz tiešu dialogu un neatbalsta protesta akcijas*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/3544.html>
- Korbe, A. (2009). *Koķe: finansējuma samazinājuma apstākļos augstākajā izglītībā viss tiek vērsts uz to, lai studenti ciestu vismazāk*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/3573.html>
- Korbe, A. (2009). *Koķe informē arodbiedrību par situāciju izglītībā*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/3698.html>
- Korbe, A. (2009). *Koķe: izglītības nauda efektīvi jāizmanto izglītības mērķiem*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/3511.html>
- Korbe, A. (2009). *Koķe: piešķirts papildu finansējums augstākajai izglītībai un zinātnei 2010.gadā*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4466.html>
- Korbe, A. (2009). *Koķe rosina noteikt saistības un atbildību pret valsti studentiem, kuri studē par valsts budžeta līdzekļiem*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/3474.html>
- Korbe, A. (2009). *Koķe: strukturālās reformas augstākajā izglītībā orientētas uz studiju kvalitātes pilnveidi un studentu interesēm*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/3555.html>
- Korbe, A. (2009). *Koķe: turpināšu uzsāktos darbus IZM pārziņā esošajās jomās*. <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/3445.html>

- Korbe, A. (2009). *Partneri atzinīgi novērtē IZM paveikto, izstrādājot 2010. gada budžeta projektu. Ministre apliecina gatavību un aicina turpināt konstruktīvu sadarbību.* <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4484.html>
- Korbe, A. (2010). *Izglītības un zinātnes ministre: Boloņas process ir nozīmīgs ieguvums augstākajai izglītībai.* Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4936.html>
- Korbe, A. (2010). *2010.gadā budžeta vietu skaits augstskolās nodrošināts gandrīz 100% apjomā no pagājušā gada līmeņa.* Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/4625.html>
- LETA. (2010). *Broks vēlas turpināt iepriekšējo ZZS ministru sāktās izglītības reformas.* Izgūts no <http://nra.lv/latvija/34438-broks-velas-turpinat-ieprieksejo-zzs-ministru-saktas-izglitibas-reformas.htm>
- Parsons, W. (1995). *Public Policy. An Introduction to the Theory and Practice of Policy Analysis.* USA: Edward Elgar Publishing. 675 lpp.
- Ratnieks, E. *LSA nostāja par Roberta Ķīļa darbu.* Izgūts no <http://www.apollo.lv/zinas/lsa-nostaja-par-roberta-kila-darbu/540537>
- Rektoru Padome izsaka neuzticību Robertam Ķīlim.* (2012). Izgūts no <http://www.ir.lv/2012/9/7/rektoru-padome-izsaka-neuzticibu-kilim>
- Rhodes, R.A.W. (2008). *Policy Network analysis.* Oxford: The Oxford Handbook of Public Policy. 13 lpp. Izgūts no <http://webcache.googleusercontent.com/search>
- Scharpf, F. (1997). *Games Real Actors Play.* USA: Westview Press. 318 lpp.
- Stīpniece, I. (2013). *Šodien konferencē Rēzeknē diskutēs par augstākās izglītības finansēšanas modeļiem un vienota likuma izveidi.* Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/10410.html>
- Tukišs, R. (2011). *Izglītības un zinātnes ministrs Roberts Ķīlis aicina LDDK paust konkrētus ierosinājumus izglītības reformām.* Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/8087.html>
- Tukišs, R. (2011). *Roberts Ķīlis: IZM nākamā gada budžetā neplāno samazinājumus augstākajai izglītībai.* Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/8105.html>
- Tukišs, R. (2012). *Roberta Ķīļa komentārs pēc tikšanās ar LIZDA.* Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/8374.html>
- Tukišs, R. (2012). *Roberts Ķīlis pauž nožēlu par Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas balsojumu par Augstākās izglītības padomes locekļu kandidatūrām.* Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/9359.html>

- Tukišs, R. (2013). *Roberts Ķīlis vērsies ar iesniegumu Latvijas Republikas prokuratūrā*. Izgūts no <http://izm.izm.gov.lv/aktualitates/informacija-medijiem/9635.html>
- Vilcāne, A. (2013). *Studenti tiekas ar Izglītības un zinātnes ministru*. Izgūts no <http://www.lsa.lv/2013/11/studenti-tiekas-ar-izglitibas-un-zinatnes-ministru/>

PIELIKUMI

Latvijas Izglītības un zinātnes ministrijas sadarbības partneru augstākās izglītības nozarē pārstāvju viedoklis par ministru veidoto sadarbības modeli ar partneriem

1. Kā Jūs novērtētu sadarbību ar Izglītības un zinātnes ministriem kopumā augstākās izglītības jautājumos?
2. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Tatjanu Koķi? Ja jā, tad kā Jūs vērtētu šo sadarbību?
3. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Rolandu Broku? Ja jā, tad kā Jūs vērtētu šo sadarbību?
4. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Robertu Ķīli? Ja jā, tad kā Jūs vērtētu šo sadarbību?
5. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Vjačeslavu Dombrovski? Ja jā, tad kā Jūs vērtētu šo sadarbību?
6. Vai konkrētie ministri ir bijuši atsaucīgi, rīkojot tikšanās ar Jums kā sadarbības partneri, veicinot informācijas apmaiņu, reaģējot uz Jūsu izvirzītiem priekšlikumiem? Vai varat minēt kādus piemērus?
7. Vai un kā Jūsu darbu ir ietekmējusi ministra maiņa?
8. Kuru no konkrētajiem ministriem Jūs varētu nosaukt kā pozitīvu piemēru sadarbības veidošanai ar partneriem?
9. Kurš/-a no konkrētajiem ministriem, Jūsaprāt, nav labākais piemērs sadarbības veidošanai?
10. Cik, Jūsaprāt, veiksmīgi, noris informācijas apmaiņa starp ministra biroju un sadarbības partneriem un ministriju un sadarbības partneriem?
11. Kā, Jūsaprāt, veiksmīgāk varētu tikt īstenots sadarbības modelis starp ministriem un Jums kā sadarbības partneri?

Bijušā Izglītības un zinātnes ministra Roberta Ķīļa viedoklis par sadarbību ar partneriem augstākajā izglītībā

1. Vai variet, lūdzu, vispārīgi raksturot sadarbības modeli, kādu veidojāt ar partneriem augstākajā izglītībā? Vai tas izdevās, kā sākotnēji iecerēts? (Prioritātes, informācijas apmaiņa, tikšanās rīkošana, priekšlikumu uzklaušāšana un vērā ņemšana)
2. Kādi faktori traucēja ideāla sadarbības modeļa veidošanai?
3. Kuru no partneriem Jūs minētu kā pozitīvu piemēru sadarbībai?
4. Kurš no partneriem visbiežāk nostājās opozīcijā?
5. Kā Jūs raksturotu Augstākās Izglītības Padomi kā sadarbības partneri?
6. Kā Jūs raksturotu Rektoru Padomi kā sadarbības partneri?
7. Kā Jūs raksturotu Latvijas Studentu apvienību kā sadarbības partneri?
8. Kā Jūs raksturotu Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību kā sadarbības partneri?
9. Kā Jūs raksturotu Latvijas Darba devēju konfederāciju kā sadarbības partneri?
10. Vai bija kādas problēmas, kuras tika pārmantotas no iepriekšējā ministra? Kādas tās bija? Vai un kā tās izdevās atrisināt?

Intervija ar Augstākās Izglītības Padomes priekšsēdētāju Jāni Vētru par Izglītības un zinātnes ministru sadarbības modeli ar partneriem augstākās izglītības jomā

1. Kā Jūs novērtētu sadarbību ar Izglītības un zinātnes ministriem kopumā augstākās izglītības jautājumos?

Tā ir bijusi ļoti dažāda, un ļoti lielā mērā ir atkarīga no pašu ministru personībām. To nevar saukt par sadarbību, kur amata ietvaros ir noteikti principi, kādus jāīsteno, to nosaka konkrētā cilvēka personība.

2. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Tatjanu Koķi? Ja jā, tad kā Jūs vērtētu šo sadarbību?

Jā, ar Tatjanu Koķi ir nācies sadarboties. Viņas sadarbības stilu visspilgtāk raksturo tas, ka viņa ir izteikta perfekcioniste, līdz ar to jebkura jautājuma vai dokumenta saskaņošana vienmēr prasīja ļoti daudz laika, veidojot daudzus uzmetumus un veicot neskaitāmus labojumus, lai ministre šos dokumentus pieņemtu. Partneriem tam ir jāpielāgojas. Tas nereti iekavēja laiku, bet jāsaprot, ka tas, kas man var šķist lieki, citam šķiet nepieciešams. Kopumā sadarbību varu raksturot kā produktīvu tieši normatīvo aktu izstrādē un kopīgā cīņā par finansējumu nozarei. Jāņem vērā, ka viņas darbība bija laikā, kad valsts bija dziļā ekonomiskā krīzē, un viņai nācās izturēt milzīgu spiedienu no nozarē iesaistītajiem, piemēram, skolotājiem, ko viņa godam izturēja. Šī spiediena dēļ viņai arī acīmredzot bija mazāk iespēju atļacināt laiku un uzmanību augstākajai izglītībai.

3. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Rolandu Broku? Ja jā, tad kā Jūs vērtētu šo sadarbību?

Jā, un sadarbību ar viņu vērtēju kā visoptimālāko no visiem ministriem. Viņa vadībā tika izveidoti kvalitatīvi grozījumi Augstskolu likumā. Sākot darbu kā ministrs, Broks uzskaitīja lietas, kas būtu jādara, uzreiz atlasot tās, kurās ir fundamentālas pretrunas un kur nav sagaidāms drīzs rezultāts, un ierobežotajā laikā atrisinot tās, kur īpašu pretrunu nav. Tādā veidā aktuālākās lietas, manuprāt, izdevās veiksmīgi atrisināt, piemēram, Boloņas procesa ieviešana, iekšējās kvalitātes vadības sistēmas uzlabošana un citi aktuālākie jautājumi. Tā kā Rolanda Broka uzstādījums, ka viņš nemēģināja bīdīt cauri kādus savas partijas uzstādījumus kā svarīgākus, bet meklēja racionālos saskarsmes punktus, kuros nav lielu pretrunu, rezultējās ar to, ka noskaidrojās, cik daudz mēs reāli varam izdarīt bez lielām pretrunām un cik daudz laika atliek diskutabliem jautājumiem saistībā ar Saeimas

atlaišanas termiņiem. Kopumā sadarbība ar Broku ir vispozitīvākajā veidā raksturojama un neapšaubāmi bija visproduktīvākā.

4. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Robertu Ķīli? Ja jā, tad kā Jūs vērtētu šo sadarbību?

Sadarbības mums nebija nekādas, bet tas nenozīmē, ka mēs kādā veidā neietekmējām viens otru. Tā drīzāk bija mijiedarbība, kur viņš kā ministrs Augstākās Izglītības Padomi un mani personīgi izraudzījās par savu galveno uzbrukuma objektu. Teikšu, ka no šīs mijiedarbības bija daži pozitīvi aspekti. Viens bija tas, ka augstākajai izglītībai tika pievērsta liela sabiedrības un Saeimas uzmanība, kas līdz tam nebija izdevies, piemēram, Augstākās Izglītības Padomes locekļu apspriešana 4 stundu garumā Saeimas sēdē, garas un plašas diskusijas par augstākās izglītības jautājumiem un reformām. Vēl pozitīvi bija tas, ka Ķīlis ar savu darbību zināmā mērā saliedēja augstākās izglītības sektorā strādājošos, jo uzbrukums bija tik tiešs un brutāls, ka tās nesaskaņas, kas bija starp citiem nozarē iesaistītajiem, ātri pazuda salīdzinoši ar to uzbrukumu, kas nāca no Ķīļa puses. Tā kā saliedēšanas efekts arī bija ļoti nozīmīgs.

Ja jārunā par šīs mijiedarbības ēnas pusēm, tas, pirmkārt, ir tas, ka neviens normatīvais akts „neizkustējās”. Otrkārt, Ķīlis konsekventi iestājās par to, ka augstākajai izglītībai un zinātnei nevajag papildus līdzekļus, neskatoties uz to, ka krīzes laikā tie bija būtiski samazināti un nebija atjaunots pirmskrīzes līmeņa finansējums, kaut arī tādas iespējas bija. Treškārt, ilgtermiņa efekts bija tam, ka viņš daudzās starptautiskās institūcijās, tai skaitā Eiropas Komisijā radīja priekšstatu par Latvijas augstāko izglītību kā nozari, kurā ir zema kvalitāte, kura nevēlas pārmaiņas, kurā nav strukturālas reformas un augstskolu ir par daudz. Ar šīm sekām mēs cīnāmies vēl joprojām. Bet, ja runājam par sadarbību, tad tā nebija nekāda.

5. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Vjačeslavu Dombrovski? Ja jā, tad kā Jūs vērtētu šo sadarbību?

Sadarbības elementi bija, bet Dombrovskis tīri politiski bija iepriekšējās situācijas ķīlnieks, jo partija palika tā pati, līdz ar to izveidojās tāds stāvoklis, ka Vjačeslavs Dombrovskis, gribot negribot, šo Ķīļa sāko kursu turpināja. Bet pozitīvi vērtējams tas, ka viņš daudz laika veltīja kontaktu ar nozari atjaunošanai, kas viņam arī ļoti labi izdevās, vismaz attiecībā uz Augstākās Izglītības Padomi. Viņš apbrīnojami ātri identificēja daudzas problēmas, kas bija augstākajā izglītībā, bet ierobežotā laika dēļ, ko viņš pavadīja ministra amatā, un tādēļ, ka Izglītības un zinātnes ministra, nonākot amatā, vienmēr tiek pārņemti ar vispārējās izglītības jautājumiem, augstākajai izglītībai nepaliek laika. Tas arī ietekmēja mūsu sadarbību.

6. Vai konkrētie ministri ir bijuši atsaucīgi, rīkojot tikšanās ar Jums kā sadarbības partneri, veicinot informācijas apmaiņu, reaģējot uz Jūsu izvirzītiem priekšlikumiem? Vai varat minēt kādus piemērus?

Tatjana Koķe bija relatīvi atsaucīga uz tikšanos, taču priekšlikumu izskatīšana vairāk notika caur ierēdniecību – departamentu, ar ministri mēs tādus neskatījām.

Ar Rolandu Broku, kā jau minēju, tikšanās bija, tās bija konstruktīvas, racionālas, tā teikt „par lietu”. Kaut vai jautājums par studiju virzienu akreditāciju, kopējo grādu ielikšana Augstskolu likumā, jautājums par mācībspēku ievēlēšanas kārtību, ko bija liela vēlme mainīt, bet sarunas gaitā tika konstatēts, ka pretrunas ir pārāk lielas, lai to pagūtu atrisināt. Ne visi jautājumi tika atrisināti sarunas gaitā, jo Rolandam Brokam raksturīgi, ka viņš pēc sarunas visu pārdomā, izpēta normatīvos aktus un tad laika ziņā racionālos termiņos dod savu redzējumu, kas, manuprāt, ir ļoti pareizi.

Kā jau minēju, ar Robertu Ķīli man tikšanās nebija, viņš nereaģēja uz pieteikumiem tikties. Viņš tikās, ar ko viņš gribēja, domājot par savu reitingu celšanu. Uz Augstākās Izglītības Padomi viņš vienreiz atnāca, kad bija apstiprināts par ministru, pateica kādus divus nenozīmīgus vārdus un aizgāja. Otrreiz viņš atnāca, kādu stundu nosēdēja, noklausījās, kā tiek diskutēts bija paša ierosinātais jautājums par budžeta vietu sadali Latvijas Universitātē, un aizgāja neko nepateicis. Pēc tam viņš nodēvēja Augstākās Izglītības Padomi par „vecajiem impotentiem”. Uz pārējām lietām, kas viņam nebija izdevīgas un tīkamas, viņš vienkārši nereaģēja.

Vjačeslavs Dombrovskis bija gatavs uzklaut, bet atgriezeniskās saites vai tālāka attīstība šiem jautājumiem nebija. Komunikācijas veids bija tiešs, bet nekādas tālākas darbības vai informācijas nebija.

7. Vai un kā Jūsu darbu ir ietekmējusi ministra maiņa?

Manu kā Augstākās Izglītības Padomes priekšsēdētāja darbu vienīgais, kurš ietekmēja, bija Roberts Ķīlis, jo tad man katru otro dienu nācās atbildēt uz kādiem uzbrukumiem plašsaziņas telpā un cīnīties ar viņa uzsūtītām pārbaudēm, kas, protams, ietekmēja manu darbu.

8. Kuru no konkrētajiem ministriem Jūs varētu nosaukt kā pozitīvu piemēru sadarbības veidošanai ar partneriem?

Katrā no trīs konkrētajiem ministriem, izņemot Ķīli, bija kāds sadarbības potenciāls, kurš tika īstenots, taču visvairāk tomēr sadarbību izdevās veicināt ar Broku.

9. Kurš/-a no konkrētajiem ministriem, Jūsaprāt, nav labākais piemērs sadarbības veidošanai?

Tas pilnīgi noteikti, kā jau minēju, ir Ķīlis.

10. Cik, Jūsaprāt, veiksmīgi, noris informācijas apmaiņa starp ministra biroju un sadarbības partneriem un ministriju un sadarbības partneriem?

Informācijas apmaiņa un komunikācijas veids noteikti atšķiras. Šķiet, ka tomēr tas visvairāk ir saistīts ar paša ministra darbošanos, un, protams, personībām, kas ir birojā. Pašā ministrijā nav izteiktas atšķirības, vai darbojas viens ministrs vai otrs, sadarbība ir kā ar birokrātisku valsts iestādi, saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu un ministrijas nolikumu. Ministra birojs nav ierēdniecība, tie ir ministram uzticami cilvēki, ar ko viņš jau ir kopā strādājis, līdz ar to viņi ir, ja tā var teikt, komplektā ar ministru, kas ietekmē arī viņu darbu. Viens no pozitīviem piemēriem atkal jāmin Rolanda Broka gadījums, kuram praktiski nebija biroja, viņš strādāja ar ministrijas darbiniekiem, un tas, protams, atviegloja situāciju. Roberta Kīļa gadījumā birojs spēlēja lielu lomu, ģenerējot likumprojektus un dažādus dokumentus, kas pēc tam ministrijai bija jāpārstrādā. No sadarbības viedokļa tas ārkārtīgi sarežģīja situāciju, jo birojs pilnīgi citādāk, neformālāk un neskaidrāk komunicē ar partneriem, ar to domājot atbildes uz zvaniem un elektroniskajām vēstulēm.

11. Kā, Jūsaprāt, veiksmīgāk varētu tikt īstenots sadarbības modelis starp ministriem un Jums kā sadarbības partneri?

Vissvarīgākais Augstākās Izglītības Padomes gadījumā būtu definēt mūsu stratēģiskos mērķus un uzdevumus, tad sadarbība būtu daudz labāka, jo līdz šim tas ir bijis viens no iemesliem, kāpēc sadarbība nav „vedusies”. Nav definēts skaidrs kopsakars, kāpēc tāda Augstākās Izglītības Padome vispār ir nepieciešama. Līdz ar to katrs ministrs nāk ar savu versiju un priekšstatiem par to, kas Augstākās Izglītības Padomei jādara. Vienam šķiet, ka tās ir palīginstiūcija, kas palīdz ministrijai strādāt, citi uzskata, ka mums ir jāpilda kādi lieli stratēģiski uzdevumi un jāiesniedz tie ministrijai. Bet neviens no šiem priekšstatiem neatbilst Augstākās Izglītības Padomes reālajām iespējām, jo mēs esam statusā augsta, bet resursos trūcīga organizācija, kuru, pavirši apskatot Augstskolu likumu, var uztvert kā vismaz Augstākās izglītības zinātnisko institūtu, kuram intensīvi jānodarbojas ar pētniecību, bet, lai to reāli varētu paveikt šādā līmenī, ir nepieciešams atbilstošs budžets, kas šobrīd Augstākās Izglītības Padomei gadā ir nepilni 100 tūkstoši eiro. Šo faktoru neviens ministrs, izņemot Rolandu Broku, līdz galam nespēja „sagremot”.

Intervija ar bijušo Latvijas Studentu apvienības prezidentu Annu Cīruli par Izglītības un zinātnes ministru sadarbības modeli ar partneriem augstākās izglītības jomā

1. Kā Jūs novērtētu sadarbību ar Izglītības un zinātnes ministriem kopumā augstākās izglītības jautājumos?

Domāju, ka Latvijā tas ļoti atkarīgs no personībām. Nezinu, vai to var nosaukt par pareizāko modeli, bet Latvijā šī sadarbība ir ļoti atkarīga no konkrētajiem cilvēkiem un viņu neformālajām attiecībām. Otrs ietekmējošais faktors ir tas, kāda un cik saspīlēta situācija valstī ir konkrētā ministra darbības periodā. Piemēram, laikā, kad es vadīju LSA, valstī bija ekonomiskā krīze un budžets tika samazināts, līdz ar to sadarbība nevarēja būt pārāk pozitīva, jo katra iesaistītā puse cīnījās par savu pozīciju. Savukārt brīžos, kad situācija valsts ekonomikā ir, teiksim, mierīgāka, šīs attiecības nav tik saspīlētas, kā, piemēram, šobrīd. Zināms, ka Izglītības un zinātnes ministrija ir nevis tā saucamā spēka ministrija, kura dod resursus, bet tā, kura resursus ņem, līdz ar to brīdī, kad resursu ir maz, katrs to „deķīti velk uz savu pusi”. Šobrīd šī sadarbība var notikt veiksmīgāk, jo ekonomiskā situācija nav tik saspīlēta. Bet Ķīļa kā ministra gadījums spilgti parādīja, ka sadarbību tieši ietekmē cilvēka personība, kad LSA vadīja Edvards Ratnieks un starp viņiem pastāvēja divu personību konflikts. Kopumā domāju, ka sadarbība kopumā atkarīga no diviem faktoriem – personības un naudas.

2. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Tatjanu Koķi? Kā Jūs vērtētu šo sadarbību?

Jā, viņa bija ministre laikā, kad vadīju LSA. Viņa atšķirībā no citiem nāca no akadēmiskās vides, bija kompetenta un vismaz formāli uz sadarbību vērsta, vismaz tā viņa izteicās. Bet, kā jau minēju, tas bija laiks, kad naudas bija maz, līdz ar to mēs rīkojām dažādus protestus un studentu gājienus, kā arī prasījām viņas demisiju, bet ne tik daudz tāpēc, ka mums viņa kā ministre nepatīktu, bet situācijas valstī dēļ. Kopumā attiecības bija lietišķas, uz sadarbību vērstas, bet vairāk formālas.

3. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Rolandu Broku? Kā Jūs vērtētu šo sadarbību?

Tajā laikā es biju LSA starptautiskā virziena vadītāja, bet arī pirms tam viņš jau bija ministrijā. Vērtētu viņu kā kompetentu un pieredzējušu. Kad viņš nomainīja Tatjanu Koķi un kļuva par ministru, nekāds krass pavērsiens nenotika, domāju tāpēc, ka viņi abi ir no vienas

partijas – ZZS. Līdz ar to šajā gadījumā notika loģiska pēctecība, kad Broks būtībā turpināja Koķes iesākto.

4. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Robertu Ķīli? Kā Jūs vērtētu šo sadarbību?

Sadarbība ar viņu bija, kad, pārstāvot LSA, darbojos Augstākās izglītības reformu darba grupā, un Roberts Ķīlis bija šīs grupas vadītājs. Šis pasākums ļoti ātri beidzās, jo viņš bija ļoti sarūgtināts par to, ka ne visi gribēja pieņemt viņa reformas, kuras viņš uzskatīja par pareizām, līdz ar to viņš atteicās no darba grupas vadīšanas. Pirms tam par viņu biju dzirdējusi tikai kā par profesoru. Kad viņš kļuva par ministru, sadarbības modelis krasī mainījās un diskusijas bija ļoti smagas.

5. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Vjačeslavu Dombrovski? Kā Jūs vērtētu šo sadarbību?

To es vairs nepieredzēju kā LSA biedrs.

6. Vai konkrētie ministri ir bijuši atsaucīgi, rīkojot tikšanās ar jums kā sadarbības partneri, veicinot informācijas apmaiņu, reaģējot uz Jūsu izvirzītiem priekšlikumiem? Vai varat minēt kādus piemērus?

Varu runāt par Tatjanas Koķes laiku, kad principā tikšanās tika rīkotas, taču tās bija vairāk formālas, jo ministriem ir pienākums rēķināties ar sociālajiem partneriem, līdz ar to formāli viņi to izpilda, lai nebūtu pārmetumu, ka viņi to nav darījuši. Protams, ka tad, kad ir ļoti daudz darba un steidzīgi risināmi jautājumi, ministrs nerīko daudz tikšanās, jo sociālajiem partneriem ir daudz jautājumu, iebildumu un ierosinājumu, kas ne vienmēr ir saskaņā ar ministrijas iecerēto, un tas, protams, procesu ļoti palēlina. Tā kā varu teikt, ka formāli sadarbība un konsultēšanās notika, bet neteiktu, ka tam bija kāds reāls rezultāts.

7. Vai un kā Jūsu darbu ir ietekmējusi ministra maiņa?

Maiņa no Koķes uz Broku bija mērena, un nekādu lielu satricinājumu nepiedzīvoju.

8. Kuru no konkrētajiem ministriem Jūs varētu nosaukt kā pozitīvu piemēru sadarbības veidošanai ar partneriem?

Manuprāt, tā vienmēr ir bijis, ka LSA ir vairāk konfrontējošā pozīcijā ar ministru, tāpēc tiešām labu sadarbības piemēru, kādu, ko izcelt, es nevaru nosaukt. Manuprāt, šobrīd lēnām notiek pāreja no LSA un ministra konfrontācijas uz sadarbības veidošanu.

9. Kurš/-a no konkrētajiem ministriem, Jūsaprāt, nav labākais piemērs sadarbības veidošanai?

Šeit, manuprāt, jāizceļ Ķīlis un tas, cik asi bija viņa publiskie komentāri, kas nepavisam neveicināja sadarbību, un kad ar ministru konfliktēja ne tikai studenti, bet visi jomā iesaistītie, un ministrs konfliktēja ar visiem jomā iesaistītajiem. Ar šādu sadarbības modeli nekas labs

nevarēja iznākt. Mans viedoklis ir tāds, ka kā profesors Ķīlis lekcijās pareizi strādā – izaicina studentus, lai no viņiem iegūtu jaunas idejas, taču viņš to vēlējās pārnest uz visu augstākās izglītības jomu un nesaprata, ka viņam vairs pretī nesēž studenti, bet augstskolas, rektori un organizācijas, un, ka tas nestrādā, to nevar pārnest no vienas vides uz otru. Tas radīja nevis jaunas idejas, bet pilnīgu haosu, kurš vēl tagad ir jākārto.

10. Cik, Jūsaprāt, veiksmīgi, noris informācijas apmaiņa starp ministra biroju un sadarbības partneriem un ministriju un sadarbības partneriem?

Manā laikā ar atsevišķiem cilvēkiem no Augstākās izglītības departamenta bija nodibināts labs kontakts, līdz ar to informācijas apmaiņa bija ļoti laba – nebija problēmu pacelt telefona klausuli, piezvanīt un saņemt informāciju par interesējošo jautājumu. Ar ministra biroju attiecības bija formālākas, nevarētu teikt, ka viņi noteica kādu politisko virzību, sadarbība bija tīri tehniska – sarunājot tikšanās ar ministru un tamlīdzīgi. Vislielākais un rezultatīvākais kontakts LSA bija iedibināts ar ministrijas ierēdņiem, kurus vēlāk Ķīlis diemžēl aizvirzīju kur citur vai atlaida, līdz ar to kontaktēšanās pamats sagruva un nācās visu darīt no jauna.

11. Kā, Jūsaprāt, veiksmīgāk varētu tikt īstenots sadarbības modelis starp ministriem un Jums kā sadarbības partneri?

Grūti spriest. Nedomāju, ka ar kaut ko formālu būtu līdzēts. Nebūtu slikti, ja ministram būtu pienākums vienreiz mēnesī tikt ar katru sadarbības partneri, taču neformālu kontaktu uzturēšana tomēr ir visefektīvākais veids. Arī LSA būtu jābūt pēc iespējas aktīvākai, dodoties uz dažādām sēdēm un konferencēm, kur iespējams satikt ministru un pie kafijas tases apspriest visu interesējošo. Loģiski – jo aktīvāki ir iesaistītie, jo labāks kontakts un sadarbība var veidoties. Bet, kā jau minēju, arī regulāras tikšanās nebūtu slikts sadarbības veids.

Intervija ar Latvijas Darba devēju konfederācijas eksperti izglītības jautājumos Anitu Līci par Izglītības un zinātnes ministru sadarbības modeli ar partneriem augstākās izglītības jomā

1. Kā Jūs novērtētu sadarbību ar Izglītības un zinātnes ministriem kopumā augstākās izglītības jautājumos?

LDDK cenšas veidot partnerattiecības ar ministriem, jo ministri galvenokārt nosaka politisko dienaskārtību. Mūsu organizācijai ir vīzija un prioritātes, kas būtu jāīsteno, un mēs cenšamies šo vīziju nodot ministriem, lai viņi būtu informēti un varētu ņemt vērā arī uzņēmēju viedokli. Šo vīzijas nodošanu mēs uzskatām par mūsu pienākumu. LDDK ir tikusies ar visiem ministriem. Ar atsevišķiem ministriem sadarbība ir bijusi ļoti cieša, ar citiem mazāk, bet tas lielākoties ir atkarīgs no tā, kāda ir ministra politiskā dienas kārtība un cik nozīmīga ministram ir mūsu dalība lēmumu pieņemšanā un sadarbība ar mums.

2. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Tatjanu Koķi? Ja jā, tad kā Jūs vērtētu šo sadarbību?

Nē, tajā laikā vēl nestrādāju LDDK, taču no kolēģiem esmu dzirdējusi, ka Koķes kundze nekad nebija pārāk ieinteresēta tikties ar LDDK, vairāk uzklausot, piemēram, LSA. Bet diemžēl sīkāk šo sadarbību nevaru komentēt.

3. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Rolandu Broku? Ja jā, tad kā Jūs vērtētu šo sadarbību?

Arī šo periodu ir grūti komentēt, jo ar Broku sadarbojos tikai viņa darbības pēdējos 6 mēnešus.

4. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Robertu Ķīli? Ja jā, tad kā Jūs vērtētu šo sadarbību?

Ar Robertu Ķīli sadarbība bija cieša. Jau viņa sākotnēji paustie uzstādījumi sakrita ar LDDK prioritātēm, arī daudzi LDDK biedri izrādīja vēlmi ar viņu sadarboties. Ķīlis kā ministrs ir vairākkārt bijis šeit, LDDK, tikties ar LDDK Padomi, tāpat arī mēs esam aicināti pie viņa uz vairākām tikšanās reizēm – gan LDDK atbildīgie par izglītības nozari, gan konkrēti biedri – lai meklētu risinājumus tobrīd aktuālām problēmām. Viens no viņa galvenajiem uzstādījumiem bija, ka augstākajā izglītībā ir būtiski zināt, kādas ir prasības darba tirgū un ka uzņēmēju pārstāvjiem jāiesaistās lēmumu pieņemšanā. Viens no viņa solījumiem bija saskaņot budžeta vietas augstskolās, kas arī īstenojās. Mēs izvērtām plašas konsultācijas ar nozaru asociācijām par budžeta vietu sadali augstskolās – vai tā ir atbilstoša darbības prognozēm nozarēs. LDDK

izteica konstruktīvus priekšlikumus, piemēram, kuras studiju programmas būtu nepieciešams apvienot vai kuras nav nepieciešams mainīt, un tālākajās sarunās par šo jautājumu ministrs bija ņēmis vērā šos priekšlikumus. Tā kā kopumā sadarbību vērtēju kā pozitīvu.

5. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Vjačeslavu Dombrovski? Ja jā, tad kā Jūs vērtētu šo sadarbību?

Uz tikšanos ar Vjačeslavu Dombrovski tikām uzaicināti vienu reizi, kad iepazīstinājām ar mūsu prioritātēm. Tāpat vienu reizi viņš ir bijis tikties ar LDDK Padomi, prezentējot savu viedokli un uzklusot Padomes locekļu redzējumu par nozares attīstību. Varētu teikt, ka sadarbība vairs nebija tik intensīva kā ar iepriekšējo ministru, bet iestrādes bija palikušas, līdz ar to mēs tikām iesaistīti jau esošajos darbos.

6. Vai konkrētie ministri ir bijuši atsaucīgi, rīkojot tikšanās ar Jums kā sadarbības partneri, veicinot informācijas apmaiņu, reaģējot uz Jūsu izvirzītiem priekšlikumiem? Vai varat minēt kādus piemērus?

Problēmu ar tikšanos organizēšanu nekad nav bijis. Priekšlikumi ņemti vērā tika daudz retāk, jo reālās iespējas visus priekšlikumus detalizēti izskatīt un ņemt vērā noteiktā laika posmā ir ierobežotas. Taču ir jautājumi, kuri pretēji solījumiem no vairākiem ministriem nav risināti jau gadiem.

7. Vai un kā Jūsu darbu ir ietekmējusi ministra maiņa?

Noteikti, jo no tā, kādas ir ministra dienaskārtības prioritātes, kāds ir viņa uzstādījums – ar kurām organizācijām katrs konkrētais ministrs sadarbojas vairāk – no tā atkarīgs, kuru organizāciju priekšlikumi vairāk tiek ņemti vērā. Lielā mērā to ietekmē arī tas, vai ministrs vairāk ir akadēmisks cilvēks vai profesionāli orientēts. Ir ministri, kuri vairāk ieklausās uzņēmēju viedoklī, un ir tādi, kuri to nedara gandrīz nemaz, jo šos tautsaimniecības jautājumus neuzskata par pietiekami nozīmīgiem. Šī situācija aktuāla ir arī šobrīd, jo no pašreizējās ministres Inas Druvietes LDDK neredz nekādus piedāvājumus vairāku aktuālu un nozīmīgu jautājumu risināšanā, kas var būtiski ietekmēt tautsaimniecības izaugsmi.

8. Kuru no konkrētajiem ministriem Jūs varētu nosaukt kā pozitīvu piemēru sadarbības veidošanai ar partneriem?

Ja jānosauc viens, tad tas bija Roberts Ķīlis. Viņam gan grūtāk gāja ar visiem pārējiem partneriem, bet sadarbībai ar mums viņš bija ļoti atsaucīgs un ieinteresēts ieklausīties.

9. Kurš/-a no konkrētajiem ministriem, Jūsaprāt, nav labākais piemērs sadarbības veidošanai?

Reto tikšanās dēļ par sliktu piemēru sauktu Koķi un Broku, jo principā, ja tu nesatiecies un nerunā ar partneri, tad par kādu sadarbību var būt runa?

10. Cik, Jūsaprāt, veiksmīgi, noris informācijas apmaiņa starp ministra biroju un sadarbības partneriem un ministriju un sadarbības partneriem?

Šīs sadarbības noteikti atšķiras. Jebkuras sadarbības pamatā ir cilvēki un cilvēciskās attiecības. LDDK sadarbību ar ierēdņiem raksturotu kā ļoti labu, jo viņi ir izpildītāji un LDDK tiek iekļauta praktiski visās ministrijas darba grupās, tāpēc varu teikt, ka līdz šim ar ierēdņiem ir bijusi laba sadarbība izpildījuma līmenī. Taču svarīgs jautājums ir par politisko uzstādījumu, ko sniedz ministrs un viņa birojs. Vienīgais piemērs par laba kontakta izveidošanos ar ministra biroju ir Ķīļa birojs, kurš bija ļoti ieinteresēts sadarbības veidošanā un atbalstīšanā. Pārējos gadījumos biroja iesaiste nebija manāma.

11. Kā, Jūsaprāt, veiksmīgāk varētu tikt īstenots sadarbības modelis starp ministriem un Jums kā sadarbības partneri?

Noteikti tikšanās rīkošana un sarunas ir absolūts priekšnoteikums, piemēram, obligātas tikšanās vismaz reizi trijos mēnešos ar nozīmīgākajiem partneriem, lai nerodas situācija, kad ministrs, piemēram, katru otro nedēļu tiekas ar LIZDA, taču ne ar LDDK, līdz ar to tautsaimniecības perspektīva pilnībā pazūd. Svarīga ir arī dalība partnerorganizāciju rīkotajos nozīmīgākajos pasākumos. Tāpat nākotnē aicinātu ministrus aktīvāk izmantot jau esošos konsultāciju mehānismus, piemēram LDDK ir svarīgi būt iesaistītiem Nacionālajā Trīspusējās sadarbības padomē, kurā mēs kā sociālie partneri vairākas reizes gadā varam izteikt savu viedokli, ierosināt konkrētu jautājumu izskatīšanu, kā arī ministri var konsultēties ar partneriem, ierosināt jautājumus un saņemt atbildi. Diemžēl šis konsultāciju mehānisms ir salīdzinoši reti ticis izmantots, jo katrs ministrs, kurš nāk, veido savu konsultācijas mehānismu, sadarbojoties ar savām „mīļākajām” organizācijām. Tāpēc lietderīgi būtu izveidot pārmantojamību no ministra uz ministru arī sadarbībai ar partneriem.

Protams, ka diskusiju rīkošanā jāiesaistās arī pašām organizācijām. Arī mēs aicinām ministrus un ministriju pārstāvjus uz LDDK, lai viņi redzētu vidi un to, kas notiek organizācijā.

Intervija ar Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības eksperti augstākās izglītības un zinātnes jautājumos Ilzi Trapencieri par Izglītības un zinātnes ministru sadarbības modeli ar partneriem augstākās izglītības jomā

1. Kā Jūs novērtētu sadarbību ar Izglītības un zinātnes ministriem kopumā augstākās izglītības jautājumos?

Kopumā starp vidēji un vidēji slikti. Ar ministriem kā personām sadarbība nav bijusi gandrīz vispār. Ar Tatjanu Koķi un Robertu Ķīli mums kā arodbiedrībai nav bijusi neviena tikšanās par augstāko izglītību. Ar Broku ir bijusi, un ar Vjačeslavu Dombrovski arī, bet viņš atbildēja, ka viņam jautājumi šajā nozarē nav aktuāli. Ja runājam par arodbiedrības sadarbību visā izglītības jomā, tad ministri vismaz 2 reizes gadā tiekas ar LIZDA, jo skolotāju jautājums ir pietiekami aktuāls un viņi baidās to ignorēt pilnībā. Vienīgā tikšanās ar Ķīli bija, kad viņš jau diskusijas sākumā pateica, ka viņš negrasās atbildēt uz arodbiedrības jautājumiem un neuzskata, ka viņam tas būtu jādara. Ja jāsālīdzina konkrēto ministru sadarbība, tad Ķīli novērtētu ar mīnus 10, Koķi ar nulli, Broka sadarbība varētu būt plus 4 un Vjačeslava Dombrovska – svārstoties no nulles līdz mīnus 5. Vienošanās par sadarbību izglītības politikas jautājumos mums ir ar ministrijas departamentiem, kas paredz, ka viņi mūs informē par katru izglītības politikas dokumenta sagatavošanas gaitu un diskutē par šiem dokumentiem ar mums. Sadarbības līgums vienmēr ir ticis parakstīts, taču reāla sadarbība tomēr nekad nav bijusi.

2. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Tatjanu Koķi? Ja jā, tad kā Jūs vērtētu šo sadarbību?

Tatjanu Koķi mēs esam aicinājuši uz tikšanos ar arodbiedrības pārstāvjiem, taču lielākā daļa diskusiju ir bijušas par vispārējo izglītību. Augstākās izglītības jautājumos viņa redzēja sevi pārākuma pozīcijās, apgalvojot, ka pati visu zina par augstākās izglītības sektoru un arodbiedrība viņai neko jaunu nevar pateikt. Viņa pati kā profesore ieņēma vadošo pozīciju, kā lēmumu pieņēma neaizdomājoties par to, ka ir tādas akadēmiskā personāla kategorijas kā lektori, pasniedzēji vai laboranti. Tāpat viņa apgalvoja, ka, ja viņa nepanāks pedagogu atalgojuma nesamazināšanu, tad viņa demisionēs. Rezultātā viņa parakstīja pedagogu un akadēmiskā personāla algu samazināšanu un nemaz nedomāja par demisiju, ko es uzskatu par pretīgu rīcību.

3. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Rolandu Broku? Ja jā, tad kā Jūs vērtētu šo sadarbību?

Rolands Broks bija visvairāk atvērts sadarbībai, un atšķirībā no citiem ministriem viņš piekrita tikties jautājumā par augstāko izglītību ar mums kā sektoru pārstāvošo grupu, uz klausot mūsu viedokli. Viņš vienmēr visu pierakstīja, aktīvi diskutēja, dažiem priekšlikumiem piekrita, dažus oponenta, bija arī kādas politiskās izmaiņas, taču tās diemžēl nebija lielas. Taču viņš vienmēr uzsvēra sociālo dialogu un man patika sadarboties ar viņu.

4. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Robertu Ķīli? Ja jā, tad kā Jūs vērtētu šo sadarbību?

Sadarbība praktiski nav bijusi, jo, kā jau teicu, kad viņš tika uzaicināts tikties ar arodbiedrību un diskutēt par izglītības politikas jautājumiem, no kuriem viens bija arī augstākā izglītība, viņš paziņoja, ka uz jautājumiem neatbildēs, pazemoja cilvēkus, kas piedalījās diskusijā un vēlāk publiski paziņoja, ka arodbiedrības kā tādas nav vajadzīgas. Kopumā netika diskutēts ne par vienu politikas dokumentu. Vienīgi Ķīlis uzskatīja, ka ir nepieciešams noslēgt sadarbības memorandu, kurā mēs savukārt prasījām iekļaut arī punktus par augstāko izglītību – no 2013. gada 1. jūlija pildīt Augstskolu likuma 78. panta 7. daļu par finansējuma palielināšanu, kā arī par 10 procentiem palielināt akadēmiskā personāla atalgojumu. Kad Ķīlis ar lielu bļautīšanos parakstīja šo dokumentu, viņš nosvītvoja augstākās izglītības daļu, pasakot, ka ir vajadzīgs jauns sadarbības memorands par augstāko izglītību. Pie tā mēs arī uzreiz pēc tam sākām strādāt, taču ilgstoši ne ministrs, ne ministrija neizrādīja interesi sadarboties, tāpēc izveidot darba grupu izdevās tikai pēc pusgada. Pie jaunā memoranda izstrādes strādājām vēl apmēram pusgadu, taču sociālais dialogs ar ministru un ministriju vēl joprojām nenotika, un, kad Ķīlis demisionēja, mūsu izstrādātais memorands kļuva pavisam nevajadzīgs, jo Vjačeslavs Dombrovskis paziņoja, ka viņu šī memoranda noslēgšana neinteresē. Līdz ar to man radās jautājums, vai vienas valdības ietvaros, mainoties ministriem, nebūtu jā saglabājas augstākās izglītības politikas pēctecībai. Kopumā Ķīļa attieksme pret arodbiedrību bija izteikti nievājoša, citiem ministriem tā bija rafinētāka.

Jāmin arī, ka Ķīļa laikā Bukarestē notika Eiropas Augstākās izglītības ministru konference, kur piedalījās 47 ministri no Eiropas valstīm, un es tiku uzaicināta kā Pasaules Izglītības darbinieku arodbiedrības pārstāve, taču visi mani uzskatīja par ministri, jo pats ministra kungs tobrīd atradās Grobiņas Grāmatu svētkos un publiski ziņoja, ka neuzskata, ka viņam būtu jāierodas šādā pasākumā. Tas vien jau norādīja viņa attieksmi pret nozari.

5. Vai Jums augstākās izglītības jautājumos ir nācies sadarboties ar Vjačeslavu Dombrovski? Ja jā, tad kā Jūs vērtētu šo sadarbību?

Vjačeslavs Dombrovskis vienu reizi atnāca uz sanākumi pie LIZDA par augstākās izglītības jautājumiem, bet viņa attieksme bija apbrīnojami vienaldzīga.

6. Vai konkrētie ministri ir bijuši atsaucīgi, rīkojot tikšanās ar Jums kā sadarbības partneri, veicinot informācijas apmaiņu, reaģējot uz Jūsu izvirzītiem priekšlikumiem? Vai varat minēt kādus piemērus?

Ar Koķi mums bija salīdzinoši regulāras tikšanās, arī informācijas apmaiņa bija, taču politikas dokumentu izstrādes nebija. Laikā, kad ministri bija Ķīlis un Dombrovskis, neesam tikuši iekļauti darba grupās, kurās tika diskutēts par augstākās izglītības politikas izstrādi, kā arī ne pārāk aktīvi tikām informēti par aktualitātēm no ministru puses. Sadarbība izglītības politikas dokumentu izstrādē notika starp Augstākās Izglītības Padomi, Rektoru Padomi, LDDK, taču netika uzskatīts, ka šajās diskusijās jāiekļauj LIZDA.

7. Vai un kā Jūsu darbu ir ietekmējusi ministra maiņa?

Pēctecības aspektā neliela pēctecība bija starp Koķi un Broku, bet nekādas pēctecības nebija ne starp Broku un Ķīli, ne Ķīli un Dombrovski, līdz ar to, protams, netieši mans darbs tika ietekmēts, mainoties ministru uzstādījumiem.

8. Kuru no konkrētajiem ministriem Jūs varētu nosaukt kā pozitīvu piemēru sadarbības veidošanai ar partneriem?

Šeit jāmin Broks, jo vārdos viņš uzsvēra nepieciešamību sadarboties ar arodbiedrību un ieklausījās.

9. Kurš/-a no konkrētajiem ministriem, Jūsaprāt, nav labākais piemērs sadarbības veidošanai?

Sadarbības aspektā vissliktākais piemērs ir Ķīlis, jo viņa sadarbība ar mums izpaudās kā agresīva arodbiedrības pazemošana.

10. Cik, Jūsaprāt, veiksmīgi, noris informācijas apmaiņa starp ministra biroju un sadarbības partneriem un ministriju un sadarbības partneriem?

Koķes un Broka laikā informācijas apmaiņa ar ministrijas ierēdņiem notika, jo jau pirms tam tika izveidoti kontakti ar konkrētiem ierēdņiem un katru mēnesi arodbiedrībai tika sūtīti informatīvie biļeteni par aktuālākajiem jautājumiem ministrijā. Taču Ķīļa laikā tika nomainīts gan birojs, gan ministrijas departamentu darbinieki, un birojs neuzskatīja, ka viņiem ar mums jāsadarbojas, kā arī vairs nebija kontaktpersonas departamentos, caur kuriem pirms tam aktīvi notika informācijas apmaiņa. Uzskatu, ka cilvēciskais kontakts ir svarīgs, lai informācijas apmaiņa būtu raitāka.

11. Kā, Jūsaprāt, veiksmīgāk varētu tikt īstenots sadarbības modelis starp ministriem un Jums kā sadarbības partneri?

Noteikti ir vajadzīgs sadarbības līgums, kurā ir atrunāti svarīgākie politikas jautājumi un galvenie mērķi ministra un arodbiedrības sadarbībai. Tāpat ir strikti jānovelk robežas un jādefinē tas, kādi augstākās izglītības politikā ir svarīgākie arodbiedrības un ministra

pārrunājamiem jautājumiem, kā arī būtu vajadzīgs laika grafiks, kurā norādīts, kādā periodā mēs katru konkrēto punktu plānojam risināt, un plāns tam, kuri būtu ministra un ministrijas kompetences jautājumi un kuri – arodbiedrības. Protams, tam visam pa vidu vēl būtu nepieciešamas vairāk neformālas tikšanās, kurās pārrunāt prioritātes un problēmu risinājumus.

Bijušā Izglītības un zinātnes ministra Roberta Ķīļa viedoklis par sadarbību ar partneriem augstākajā izglītībā

1. Vai variet, lūdzu, vispārīgi raksturot sadarbības modeli, kādu veidojāt ar partneriem augstākajā izglītībā? Vai tas izdevās, kā sākotnēji iecerēts? (Prioritātes, informācijas apmaiņa, tikšanās rīkošana, priekšlikumu uzklauššana un vērā ņemšana)

Manuprāt, sadarbības formātam bija 3 stadijas. Viena ilga no 2011. gada 25. oktobra līdz 2012. gada augustam. Šīs stadijas laikā es centos izzināt dažādu augstskolu un koledžu situāciju, tikos ar vadītājiem un centos iesaistīt citus augstākās izglītības pārstāvjus darba grupā, kas varētu izstrādāt nepieciešamo reformu plānu. Otrā stadija ilga no 2012. gada augusta līdz decembrim un bija konfrontējoša, kas arī ir sadarbība, jo tiek uzzināti abpusējie viedokļi. Izņēmums bija augstskolu, īpaši Latvijas Universitātes vadība, ar kuru konfrontējoša sadarbība gandrīz nekad nav bijusi, drīzāk bija koleģiālas konsultācijas. Trešajā posmā, kas bija no 2013. gada janvāra līdz manai demisijai, es pārgāju uz jau selektīvu sadarbības formātu ar noteiktām nozarē iesaistītajām vienībām.

Jāmin, ka attiecībā uz izmaiņām augstākajā izglītībā es politiski aktīvs esmu bijis jau no 2009. gada, iniciējot lēmumu par augstākās izglītības reformu sākšanu, līdz ar to stāsts par sadarbību ir stipri ilgāks par manu ministrēšanas laiku.

2. Kādi faktori traucēja ideāla sadarbības modeļa veidošanai?

Ideāls sadarbības modelis Latvijas augstākajā izglītībā nav iespējams, jo sektors ir ārkārtīgi heterogēns visādā nozīmē, līdz ar to pieeja sadarbībai ir absolūti miksēta, jo nav iespējama viena veida pieeja.

Lielākā problēma bija tā, ka man jau ministrēšanas sākumā, vadot diskusiju grupas, radās sajūta, ka ne ministrija kā tāda, izņemot atsevišķus pārstāvjus, ne lielākā daļa partneru neko nevēlas mainīt, līdz ar to nonācu pie secinājuma, ka ar viņiem ir „jāiet uz konfrontāciju”. Arī politiskajā, koalīcijas līmenī man izveidojās sapratne, ka Valdis Dombrovskis nav cilvēks, kurš akceptēs reformas augstākajā izglītībā, jo viņš negrib strīdēties ar savas partijas valdes pārstāvjiem, īpaši Druvieti. Šādā situācijā, pārstāvot partiju, kurai nav varas un finanšu ministra, ir tikai Izglītības un zinātnes ministrija, un saprotot, ka sektors lielā mērā ir pret, kaut ko īstenot ir gandrīz neiespējami. Vienīgais, ko var darīt, ir celt šī jautājuma redzamību sabiedrībā un tās interesi par nozares aktualitātēm. Ar to gribu pateikt, ka mana konfrontācija nebija vērsta uz kādu personiski, bet bija apzināti izvēlēta stratēģija, saprotot, ka politiski īstenot reformas principā nebūs iespējams.

3. Kuru no partneriem Jūs minētu kā pozitīvu piemēru sadarbībai?

Optimālas attiecības bija ar LDDK.

4. Kurš no partneriem visbiežāk nostājās opozīcijā?

Bezjēdzīgākās attiecības bija ar Augstākās Izglītības Padomi.

5. Kā Jūs raksturotu Augstākās Izglītības Padomi kā sadarbības partneri?

Šo sadarbību nekādi nevarēja uzlabot ar tādu pašu sastāvu, to bija nepieciešams būtiski mainīt. Padome neveica likumā noteiktās funkcijas, ir interešu konfliktu „saēsta” organizācija, kā arī bija uzņēmusies vadīt projektu, kurš tika īstenots uz kriminālās atbildības robežas. Iesaistīties sadarbībā ar šādu organizāciju būtu bijis pat bīstami. Pēc pirmās sēdes es sapratu, kas tā ir par organizāciju, tāpēc turpmākās sēdes neapmeklēju un cerēju, ka izdosies pārliecināt kolēģus koalīcijā, ka līdz ar vēlēšanām AIP sastāvs ir jāmaina, tāpēc es ātrāk neko nedarīju, lai panāktu priekšlaicīgu šīs sastāva nomaiņu. Taču es, kur vien varēju, vēstīju, ka AIP nepilda savas funkcijas, un 10 gadu laikā nebija izveidojusi likumā noteikto AIP koncepciju, kas ir viņu primārais uzdevums.

6. Kā Jūs raksturotu Rektoru Padomi kā sadarbības partneri?

Rektoru Padomes sastāvu nekādi nevar mainīt, un varētu teikt, ka līdz ar to ar šo partneri bija vissmagāk par kaut ko vienoties, kaut vai tāpēc, ka jau iekšēji viņiem ir ļoti atšķirīgas un pretrunīgas intereses. Ar šo partneri, kuri 3 reizes man izteica aicinājumus demisionēt, es sadarbību veidoju spiestā kārtā, jo bija nepieciešamība uzturēt kādu saikni, informēt viņus par aktualitātēm. Arī Rektoru Padome ir iekšēju konfliktu „saēsta” organizācija, kur priekšstats bija, ka lēmumi būtu jāpārrunā nevis atklātā dialogā, bet slepus kabinetā. Bet jebkurā man viņi bija jāinformē, un es to darīju, lai cik ļoti to nevēlējos.

7. Kā Jūs raksturotu Latvijas Studentu apvienību kā sadarbības partneri?

Tas bija interesants pasākums. Iespējams, ka šo sadarbību daļēji ietekmēja personiska lieta, jo Ratnieks, kas bija LSA prezidents, ir Daces Ratnieces dēls, kura strādāja ministrijā kā departamenta direktore, taču nebija tam piemērota, tāpēc tika pārvietota uz Jaunatnes aģentūru. Tāpat šo sadarbību noteikti ietekmēja Ratnieka personība un narcisms. Ar LSA sadarbojos jau no 2009. gada, kad toreizējā prezidente Anna Cīrule bija iekļauta darba grupā, kas diskutēja par reformām augstākajā izglītībā, un viņas nostāja bija dīvaini konservatīva attiecībā uz jau izstrādāto reformu plānu. Dīvaini šķita, ka būtībā visa LSA bija pret reformām augstākajā izglītībā, kas studentiem būtībā nav raksturīgi. Visbeidzot, kad viņi pievienojās demisijas pieprasījumam, es sapratu, ka vairs nav jēgas ar viņiem runāt.

8. Kā Jūs raksturotu Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību kā sadarbības partneri?

Ar LIZDA sadarbība bija pa lejupejošu līkni. Neskatoties uz to, ka sadarbība starp arodbiedrību un valsti nekad nebūs īpaši draudzīga, jo pastāv ļoti liela interešu atšķirība, LIZDA vēl pie tam arī neko konstruktīvu nekontributēja. Pat piedāvājot pirkt no viņiem priekšlikumus, pētījumus un atzinumus, algot cilvēkus, viņi palika nogaidošā pozīcijā ar galveno mērķi – kritizēt, ko es sapratu diezgan laicīgi. Viņi prata blefot par skolotāju protestiem un streikiem, bet mana attieksme pret LIZDA bija ļoti strikta. Brīdī, kad viņi 2012. gadā sāka stāstīt, ka rīkos streiku eksāmenu laikā, es paziņoju, ka mēs sūdzēsīm viņus tiesā par bērnu tiesību aizskaršanu. Kopš tā laika manas ministrēšanas laikā LIZDA nevienu reizi nav organizējusi jebkādu protestus vai streikus. Tas atsākās tikai tagad, un jājauc tagadējai ministrei, kāpēc tas tā notiek. Tā kā uzskatu, ka ar LIZDA nepieciešama pietiekami stingra sadarbība.

9. Kā Jūs raksturotu Latvijas Darba devēju konfederāciju kā sadarbības partneri?

Šī sadarbība bija, varētu teikt, ideāla.

10. Vai bija kādas problēmas, kuras tika pārmantotas no iepriekšējā ministra? Kādas tās bija? Vai un kā tās izdevās atrisināt?

Galvenā problēma bija departamentu vadība ministrijā. Ja jūs vēlaties veikt pārmaiņas, bet jums nav majoritātes valdībā, vairākas spēcīgas augstskolas ir ministrijas pārraudzībā, vienīgais, ko var darīt, ir mēģināt ministriju pārvērst par galveno spēlētāju reformu ieviešanā, kad ierēdņi gatavotu dokumentus un iniciētu. Manā gadījumā vadība bija pret, neko nevēlējās darīt un visu sabotēja, un to vajadzēja mainīt.

Iespējams, lielāki panākumi būtu bijuši, ja es „iesaldētu” attiecības ar organizācijām un sākotnēji koncentrētos uz ātru pašas ministrijas pārveidi un pārstrukturēšanu, lai varētu uzticēt ministrijas pārstāvjiem tikties ar partneriem un nebūtu tas jādara vienam pašam. Citādi sanāca tā, ka gandrīz pusi sava termiņa es strādāju ar cilvēkiem no ministrijas, kuri strādāja pret mani. Tāpat man nebija politiskā atbalsta no partijas, jo nevienu reizi „Reformu partija” neuzstāja, ka izstāsies no valdības, ja izglītības nozarei netiks dots nepieciešamais, kā arī premjers vēlējās palikt neitrāls, jo viņam nepatīk konflikti. Arī sektors pārsvarā bija pret, vismaz vadības līmenī, piemēram, studentu vadības līmenī. Līdz ar to man nācās strādāt uz visām iespējamajām frontēm, kas vēlāk diemžēl atsaucās arī uz manu veselību.

Bakalaura darbs „Latvijas augstākās izglītības politikas izvērtējums” izstrādāts LU Sociālo zinātņu fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Darba apjoms (neskaitot izmantotos informācijas avotus un pielikumus) ir 110 111 rakstuzīmes (ieskaitot intervālus).

Autors: _____ Annija Strēle
(*personiskais paraksts*)

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai
(*nevajadzīgo nosvītrot*)

Vadītāja: asoc. prof. Dr. sc. pol. Iveta Reinholde _____ 19.05.2014.
(*personiskais paraksts*)

Recenzents: asoc. prof. Dr. sc. pol. Ivars Ījabs _____ .____.2014.
(*personiskais paraksts*)

Darbs iesniegts Politikas zinātnes nodaļā 19.05.2014.

Dekāna pilnvarotā persona: metodiķe Anete Alksne _____
(*personiskais paraksts*)

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē _____.06.2014. protokola. Nr.
_____.

Komisijas sekretāre: doktorante Mg.sc.pol. _____
(*vārds, uzvārds; personiskais paraksts*)